

การศึกษาบุคลิกภาพของเด็กชั้นประถมศึกษาที่มีฐานะทางสังคมมิติต่างกัน :
กรณีศึกษาโรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

สารนิพนธ์
ของ
นางสาวบุณศรีกร เจลิมโรจน์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
พฤษภาคม 2547
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

၂၆၅၇

- 7 N.Y. 2547

๒๐๖

นางสาวบุณยกริก เจลิมโรจน์

3

h 252033

บุณพริก เฉลิมโรจน์. (2547). การศึกษาบุคลิกภาพของเด็กชั้นประถมศึกษาที่มีฐานะทางสังคมมิติต่างกัน : กรณีศึกษาโรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : อ.ดร. นิยะดา จิตต์จรัส

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีฐานะทางสังคมมิติและระดับชั้นต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ในโรงเรียน 3 แห่งในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 1,250 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้แก่ แบบวัดสังคมมิติและแบบวัดบุคลิกภาพที่ได้ดัดแปลงมาจากแบบวัด CPQ form B ของเรมอนด์ บี แคทเทล (Raymond B. Cattell) และคณะ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่การทดสอบที (t - test for Independent Samples) , การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way Analysis of Variance) และการเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparisons) โดยวิธีการทดสอบของ Tukey

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาในระดับชั้นเดียวกัน แต่มีฐานะทางสังคมมิติต่างกัน มีบุคลิกภาพแตกต่างกันดังนี้

1.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่างกันมีบุคลิกภาพแตกต่างกันดังนี้

1.1.1 นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูง , อารมณ์มั่นคง , สงบเสถียร , เคร่งครัด , มีธรรมะ , ตรงไปตรงมาและควบคุมตนเองมากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

1.1.2 นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูงมากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลางอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

1.1.3 เด็กนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลางมีบุคลิกภาพแบบอารมณ์มั่นคง , สงบเสถียร , มีธรรมะและควบคุมตนเองมากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่างกันมีบุคลิกภาพแตกต่างกันดังนี้

1.2.1 นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมีดีสูงมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูง , อารมณ์มั่นคง , มีธรรมะและควบคุมตนเองมากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมีดีต่ำอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

1.2.2 นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมีดีปานกลางมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูง , มีธรรมะและควบคุมตนเองมากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมีดีต่ำ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมีดีแบบเดียวกัน แต่เรียนอยู่ในระดับชั้นแตกต่างกัน มีบุคลิกภาพแตกต่างกันดังนี้

2.1 ในนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมีดีสูง พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 มีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูง , ตื่นเต้นมากเกินไป , มีอำนาจเหนือผู้อื่น , เห็นแก่ได้ , ใจแข็ง , ชอบกลุ่ม , เจ้าเล่ห์และอารมณ์ดีตลกมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ในนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมีดีปานกลาง พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 มีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูง , อารมณ์ไม่มั่นคง , ตื่นเต้นมากเกินไป , มีอำนาจเหนือผู้อื่น , เห็นแก่ได้ , อารมณ์ , ใจแข็ง , เจ้าเล่ห์และอารมณ์ดีตลกมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ในนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมีดีต่ำ พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 มีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูง , เห็นแก่ได้และอารมณ์ดีตลกมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Boondarik Chalermroj. (2004). *Personality of Elementary students with different Sociometric status : A case study of schools at Chonburee distric.*

Master's Project, M.Ed. (Developmental Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Dr. Niyada Chittcharat

The purpose of this study was to compare personality characteristics of elementary school students on the basis of their levels of sociometric status and school grades. The sample for this study consisted of 1,250 subjects who were grade 3 - 6 students of three elementary schools in Ampermueng district of Chonburi province. The research instruments were [a] a sociometric test and [b] a personality test adapted from Ramond B. Cattell et al.'s CPQ test form B. The statistical methods for analyzing the data were t - test for independent sample , one- way analysis of variance and multiple comparisons by Tukey method.

The significant research findings were

1. Within each grade level group , students were found to differ on some aspects of personality according to sociometric - status as follows :

- 1.1 Within grade 3 - 4 , it was found that :

- 1.1.1 High sociometric - status students scored higher than Low - sociometric status students on high intelligence , Higher Ego Strength , Phlegmatic Temperament , Desurgency , Superego Strength , Naivete and Self - sentiment Integration personality at the .05 level

- 1.1.2 High sociometric - status students scored higher than medium sociometric - status students on high intelligence at the .05 level.

- 1.1.3 Medium sociometric - status students scored higher than Low - sociometric - status student on high ego strength , Phlegmatic Temperament , Superego Strength and Self - sentiment Integration personality at the .05 level.

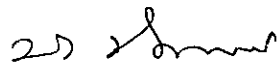
- 1.2 Within grade 5 - 6 , it was found that :

- 1.2.1 High sociometric - status students scored higher than low sociometric - status students on High Intelligence , Higher Ego Strength , Superego Strength and Self - sentiment Integration personality at the .05 level.

- 1.2.2 Medium sociometric - status students scored higher than Low - sociometric - status students on high intelligence , Superego Strength, Self - sentiment Integration personality at the .05 level

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบได้
พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(อาจารย์ ดร. นิยะดา จิตต์จรัส)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

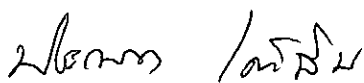
(อาจารย์ ดร. นิยะดา จิตต์จรัส)

คณะกรรมการสอบ

(อาจารย์ ดร. นิยะดา จิตต์จรัส)

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต เค้าฉิม)

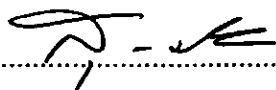
กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์สุภา ปานเจริญ)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

วันที่ ๒๕ เดือน พ.ค. พ.ศ. ๒๕๔๗

ประกาศคุณูปการ

ขอกราบขอบพระคุณคุณแสงโรจน์และคุณบงกชรัตน์ เฉลิมโรจน์ที่ให้โอกาส , คำปรึกษา , กำลังใจและช่วยเหลือทางด้านทุนทรัพย์ให้ผู้วิจัยได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในระดับมหาบัณฑิต

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร. นิยะดา จิตต์จรัส ที่ให้ความรู้ ความเอาใจใส่ ให้คำปรึกษาแก่ผู้วิจัยจนสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต แก้วนิม,ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตรและรองศาสตราจารย์ ดร. นวลละออ สุภาพล ที่ได้สละเวลามาให้คำแนะนำผู้วิจัยในการสอบป้องกันสารนิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและคณาจารย์โรงเรียนดาราสมุทร , โรงเรียนประภัสสรวิทยาและโรงเรียนอนุบาลชลบุรีที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์

ขอขอบพระคุณคุณละออ สุวรรณมาลี , คุณกนกนันท์ สุวรรณมาลีและคุณนายศรี เฉลิมโรจน์ที่ให้ความช่วยเหลือและกำลังใจผู้วิจัยจนสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณคุณชื่นสุขมล วงศ์อยู่และคุณกิงกนก ส้องสำหรับความช่วยเหลือในการจัดทำข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย รวมไปถึงกำลังใจและคำแนะนำที่ให้แก่วิจัยมาตลอด

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ เอกจิตวิทยาพัฒนาการรหัส 44 สำหรับความช่วยเหลือ คำแนะนำและกำลังใจที่ให้ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทีมหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อน ๆ โรงเรียนระยองวิทยาคมและอีกมากมายที่ไม่ได้เอ่ยชื่อที่คอยถามข่าวคราว ให้คำแนะนำและให้กำลังใจ

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณบุคคลที่อ่านสารนิพนธ์ฉบับนี้และนำไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม

บุญทริก เฉลิมโรจน์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	3
ตัวแปรที่ศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ธรรมชาติของเด็กชั้นประถมศึกษา.....	9
วัยเด็กตอนกลาง.....	9
วัยเด็กตอนปลาย.....	10
สังคมมิติ.....	12
ความหมายของสังคมมิติ.....	13
แบบสำรวจสังคมมิติ.....	13
หลักในการทำสังคมมิติ.....	15
คำศัพท์ที่ใช้ในสังคมมิติ.....	16
การแปลความหมายสังคมมิติ.....	17
เกณฑ์การแบ่งฐานะทางสังคมมิติ.....	18
ความน่าเชื่อถือของแบบวัดสังคมมิติ.....	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสังคมมิติ.....	20
บุคลิกภาพ.....	21
ความหมายของบุคลิกภาพ.....	21
ความสำคัญของบุคลิกภาพ.....	22
ทฤษฎีบุคลิกภาพของ Cattell.....	23
แบบวัด CPQ (Children' s personality Questionnaire).....	27
บุคลิกภาพตามแบบวัด CPQ.....	33
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพกับฐานะทางสังคมมิติ	34

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพตามฐานะทางสังคมมีติดกับอายุ	37
สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	40
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	41
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	41
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	67
สังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า.....	67
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	68
อภิปรายผล	70
ข้อเสนอแนะ	75
บรรณานุกรม	77
ภาคผนวก.....	82
ประวัติย่อผู้วิจัย	96

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงอุปนิสัยต้นตอ (Source Traits) ตามทฤษฎีของ Cattell.....	25
2 แสดงอุปนิสัยต้นตอของแบบวัด CPQ.....	29
3 รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย.....	46
4 เกณฑ์มาตรฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 , ประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6.....	47
5 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละองค์ประกอบบุคลิกภาพของ นักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตสูง.....	48
6 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละองค์ประกอบบุคลิกภาพของ นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตปานกลาง.....	51
7 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละองค์ประกอบบุคลิกภาพของ นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตต่ำ.....	54
8 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนบุคลิกภาพของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิตแบบต่าง ๆ	57
9 ผลการเปรียบเทียบรายคู่คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ในด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วย วิธีของtukey	59
10 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนบุคลิกภาพของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตแบบต่าง ๆ	60
11 ผลการเปรียบเทียบรายคู่คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ในด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วย วิธีของ tukey	62

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 บุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง (N = 206) เปรียบเทียบกับเกณฑ์ (N = 558)	49
2 บุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง (N = 223) เปรียบเทียบกับเกณฑ์ (N = 662)	50
3 บุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลาง (N = 215) เปรียบเทียบกับเกณฑ์ (N = 588)	52
4 บุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลาง (N = 232) เปรียบเทียบกับเกณฑ์ (N = 662)	53
5 บุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ (N = 153) เปรียบเทียบกับเกณฑ์ (N = 588)	55
6 บุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ (N = 192) เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน (N = 662)	56
7 คะแนนเฉลี่ยบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มี ฐานะทางสังคมมิติแบบต่าง ๆ และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้ F - test	58
8 คะแนนเฉลี่ยบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มี ฐานะทางสังคมมิติแบบต่าง ๆ และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้ F - test	61
9 คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับชั้นโดยใช้สถิติ t - test for independent samples	63
10 คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลาง และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับชั้นโดยใช้สถิติ t - test for independent samples	64
11 คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำและผล การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับชั้นโดยใช้สถิติ t - test for in dependentsamples.....	66

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

บุคคลต่าง ๆ ในสังคมย่อมมีความสัมพันธ์กัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน กระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ถ้าบุคคลใดก็ตามไม่มีพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ บุคคลนั้น จะไม่สามารถอาศัยอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขหรือเป็นปัญหาสังคมในที่สุด (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ . 2527 : 38) ดังนั้นสังคมกับมนุษย์จะแยกจากกันไม่ได้ เพราะมนุษย์เริ่มเกิดมาก็ต้องอาศัยสังคม ต้องพึ่งพาอาศัย มนุษย์ด้วยกัน ต้องมีความสัมพันธ์ต่อกันและกระทำต่อกันทางสังคมเพื่อประโยชน์แก่ตนเองและสังคม (ณรงค์ เส็งประชา . 2530 : 24)

ในสังคมซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลหลายประเภท หลายเชื้อชาติและมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันมา ประกอบเข้าด้วยกันเป็นสังคมแล้ว ก็ย่อมมีความแตกต่างกันระหว่างลักษณะของตัวบุคคล จะสังเกตเห็นได้ว่า บางคนเป็นที่ชื่นชอบของเพื่อน ๆ แต่ก็มีบางคนที่เป็นบุคคลที่เพื่อน ๆ ไม่สนใจหรือไม่ให้ความสนิทสนมด้วย คนที่เป็นที่ชื่นชอบของเพื่อน ๆ นั้นจะมีอิทธิพลโดยที่ไม่ต้องใช้อำนาจ ซึ่งอาจจะส่งผลให้เพื่อน ๆ ใน กลุ่มเดียวกันเลียนแบบเขา หรือยึดเขาเป็นบุคคลต้นแบบ อาจจะเป็นผู้ที่ชักชวนให้คบกลุ่มหรือเป็นคน ตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ แทนกลุ่ม ในทางตรงกันข้าม บุคคลที่ไม่เป็นที่ชื่นชอบของกลุ่มนั้น มักจะเป็นผู้ที่ถูกทิ้ง ให้อยู่โดดเดี่ยว ไม่มีใครให้ความสำคัญ บุคคลบางคนอาจจะมีความสุขดีกับการที่ถูกเพื่อน ๆ ทอดทิ้ง แต่ นั้นเป็นส่วนน้อย ส่วนใหญ่บุคคลมักจะเกิดปัญหาและความน้อยเนื้อต่ำใจที่ไม่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม และ พยายามที่จะให้ได้ตำแหน่งบุคคลที่เพื่อน ๆ ชื่นชอบมาครอบครอง โดยการแสดงออกแบบต่าง ๆ ซึ่งบางครั้ง ก็ได้ผล และบางครั้งก็ไม่ได้ผลแล้วจะเกิดผลเสียอีกด้วย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาอีก

การที่จะทราบได้ว่าบุคคลนั้นเป็นที่ชื่นชอบหรือไม่เป็นที่ชื่นชอบของกลุ่มนั้น ๆ นอกจากการ สังเกตแล้วยังต้องอาศัยเครื่องมือที่เป็นรูปธรรมเพื่อให้ข้อมูลนั้นชัดเจนและถูกต้องมากขึ้น นักจิตวิทยาชื่อ โมเรโน (J.L. Morano . 1934) ได้สร้างเครื่องมือขึ้นมาเพื่อที่จะทราบความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่ม เครื่องมือ นั้นคือ "สังคมมิติ" โดยที่ สังคมมิติ (Sociometry) คือ วิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้วัดความสัมพันธ์ทางสังคม ของนักเรียนในกลุ่มว่านักเรียนคนใดบ้างที่เพื่อนให้การยอมรับและไม่ยอมรับผลจากการวัดนี้ช่วยให้ครู ทราบ นักเรียนคนใดบ้างที่จะต้องช่วยเหลือด้านพัฒนาการทางสังคม (วิณี ชิตเชตวงศ์ . 2542 : 63 ; อ้างอิง จาก Willey and Anchew. 1965)

จากการศึกษาพบว่าคนที่บุคคลจะเป็นผู้ที่มีฐานะทางสังคมสูงหรือต่ำนั้นต้องอาศัยองค์ประกอบ หลายอย่าง บุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมสูงนั้นจะมีคุณสมบัติต่าง ๆ โดยแบ่งออกเป็น 4 พวก (ทองพูล บุญอึ้ง . 2516 : 14 ; อ้างอิงจาก Ansubel. 1958. Child development. p. 478) คือ

1. ลักษณะทางบุคลิกภาพ ต้องเป็นคนขี้กลองแคล่ว ทำทางดี ร่าเริง อารมณ์มั่นคง ไว้วางใจได้ เชื่อสัตย์

2. ลักษณะทางกาย เป็นนักกีฬา รูปร่างดี เรียบร้อย

3. ลักษณะทางสังคม ต้องเป็นมิตรที่ดี ช่วยเหลือการงาน มีความเห็นคล้ายกัน รู้จักปรับตัว ทางสังคม

4. ลักษณะทั่วไป มีความรู้สึกที่ดีต่อคนทั่วไป มีน้ำใจนักกีฬา ไม่ลัทธิขโมย

ส่วนบุคคลที่มีฐานะทางสังคมมิตต่ำ มักจะมีลักษณะดังนี้ -

1. มีสิ่งที่น่ารังเกียจ เช่น เป็นคนก้าวร้าว ชอบรังแกข่มเหง เห็นแก่ตัว ชอบเอะอะ ตีรัน มักได้ พุดมาก คอยโม้ อวดหยิ่ง
2. ลักษณะทางกาย อ่อนแอ เฉื่อยชา ไม่สนใจต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อนฝูง
3. ไม่สนใจกิจกรรม
4. เป็นคนขี้อาย ขลาดกลัว หลบหน้า

และเมื่อศึกษาดูจะพบว่าลักษณะที่จะส่งผลให้บุคคลมีฐานะทางสังคมมีติดต่างกันนั้นจะแตกต่างกันไปตามช่วงอายุ จะเห็นได้จากการศึกษาของไทรออน (Tryon ; อ้างจาก ทองพูล บุญอึ้ง . 2516 : 13 - 14) ได้ทำการศึกษาคู่แฝดที่เด็กชายและเด็กหญิงอายุ 12 ปีและ 15 ปียึดถือ และพบว่าเด็กหญิงอายุ 12 ปี ชอบเพื่อนที่สงบเสถียร มีเมตตา มีความเห็นคล้าย ๆ กัน และเป็นคนกล้าแสดงตัว

พออายุ 15 ปี เด็กหญิงชุดเดียวกันกลับชอบสนุกสนาน มีชีวิตชีวา ว่องไว มีน้ำใจนักกีฬา และทำตัวให้เป็นที่ยึดดูชาย

ส่วนเด็กชายอายุ 12 และ 15 ปี มีความเห็นคล้าย ๆ กัน ในระยะแรกชอบคนที่เป็นเพื่อนกัน มีทักษะด้านต่าง ๆ เล่นกีฬาเก่ง พอโตขึ้นก็ชอบคล้ายกัน แต่เพิ่มลักษณะปลีกย่อยลงไปอีก เช่น ลักษณะทางกาย เป็นคนว่องไว ไม่ขลาดกลัว เป็นต้น

ซึ่งเมื่อได้วิเคราะห์ดูแล้ว ลักษณะที่ทำให้บุคคลมีสถานภาพทางสังคมสูงหรือต่ำนั้นจะขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพเป็นหลัก เพราะว่าบุคลิกภาพคือการรวมคุณลักษณะต่าง ๆ ของคน อันประกอบด้วยรูปร่าง ลักษณะ และพฤติกรรม หรือ จริตกริยาที่เป็นเครื่องสันนิษฐานของคน ๆ หนึ่งซึ่งแสดงออกมาให้คนอื่นแลเห็น (พงศ์อินทร์ ศุขขจร ; อ้างจากสถิติ วงษ์สวรรค์ 2540 : 4) ซึ่งจะเป็นส่วนที่ช่วยให้บุคคลตัดสินใจว่าจะคบหาสมาคมกับบุคคลผู้นั้นดีหรือไม่

การศึกษาระดับทางสังคมมิตของนักเรียน และลักษณะของกลุ่มของเด็กในวัยเรียนเป็นเรื่องที่สำคัญมากสำหรับครู - อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในเด็กช่วงอายุ 8 - 12 ซึ่งอยู่ในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเด็กในวัยนี้มักไม่ชอบเล่นกับวัตถุเหมือนในวัยเด็ก แต่ชอบเล่นกับบุคคล ไม่ชอบอยู่หรือไม่ชอบเล่นคนเดียว ชอบอยู่เป็นแก๊งค์และเล่นเป็นกลุ่ม เป็นวัยที่เอาใจใส่ตนเองเพื่อการสังคม ความต้องการที่จะร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ๆ มีมากมายจนเป็นลักษณะที่สำคัญของวัยเด็กตอนปลาย นักจิตวิทยาเรียกเด็กระยะนี้ว่า Gang Age กล่าวคือเด็กจะรวมตัวกันเป็นกลุ่ม พัฒนาการทางสังคมจะมีมากขึ้น เด็กจะคลายความสำนึกจากความนึกคิดถึงแต่ตัวเองเป็นสำคัญ (Self - centered) มาเป็นความนึกคิดถึงกลุ่มหรือส่วนรวมแทน (Group - centered) (จำเนียร ช่างโชติ . 2521 : 108) นอกจากนี้ การเข้าสังคมของเด็กวัยนี้มีลักษณะเฉพาะเป็นตัวของตัวเอง เด็กวัยนี้จะมีสังคมที่ก้ำกึ่งระหว่างความสนุกสนานแบบเด็ก ๆ กับการยอมรับแบบผู้ใหญ่ เด็กจะมีสังคมแยกออกไปเป็นส่วนเฉพาะของตนอย่างเด็ดขาด (นวลศิริ เปาโรหิตย์ . 2520 : 178) การที่ครูทราบว่ามีนักเรียนคนใดที่มีฐานะทางสังคมมิตต่ำซึ่งอาจจะเกิดเป็นปัญหาอีกหลายอย่างต่อไป ครูจะสามารถช่วยเหลือนักเรียนได้ทันทั่วทั้งที่ถ้าทราบว่ามีนักเรียนคนนั้นมีปัญหาในการคบเพื่อน โดยใช้การศึกษามุมมองประกอบด้วยว่านักเรียนผู้นั้นมีบุคลิกภาพเป็นอย่างไร เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขบุคลิกภาพให้เป็นประโยชน์กับนักเรียนคนนั้น ๆ ต่อไป สำหรับนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิตสูงนั้น ครู - อาจารย์จะได้ทราบบุคลิกภาพด้านที่ควรส่งเสริมของนักเรียนผู้นั้น เพื่อที่จะสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการปกครองชั้นเรียนได้อีกด้วย

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีฐานะทางสังคมมิติที่แตกต่างกัน เพื่อที่จะทราบว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติที่ต่างกันจะมีบุคลิกภาพที่ต่างกันหรือไม่ และการที่นักเรียนเรียนอยู่ในระดับชั้นต่างกัน ลักษณะหรือบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงหรือต่ำจะแตกต่างกันหรือไม่ โดยศึกษาบุคลิกภาพนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบต่าง ๆ เปรียบเทียบกันระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 กับนักเรียนชั้นประถม-ศึกษาปีที่ 5 - 6

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อบรรยายบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง , ฐานะทางสังคมมิติปานกลาง และนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ
2. เพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนระหว่างนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง , ฐานะทางสังคมมิติปานกลางและฐานะทางสังคมมิติต่ำ
3. เพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบเดียวกันที่มีอายุแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่องจะทำให้ทราบว่านักเรียนที่เป็นที่ชื่นชอบของเพื่อน ๆ หรือมีฐานะทางสังคมมิติสูงนั้นมีลักษณะเป็นอย่างไร และนักเรียนที่ไม่เป็นที่ชื่นชอบของเพื่อนหรือมีฐานะทางสังคมมิติต่ำนั้นมีลักษณะเป็นอย่างไร เพื่อที่ครูจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปกครองชั้นเรียน เพื่อหาวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมให้กับเด็กนักเรียน และยังเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพให้กับนักเรียนที่ไม่เป็นที่ชื่นชอบของเพื่อน ๆ

ประสบการณ์ที่ได้และผลจากการวิจัยในครั้งนี้จะส่งผลให้ผู้วิจัยเข้าใจธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาได้ดีขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ให้แก่ผู้วิจัยเอง ที่ตั้งใจจะไปทำงานที่เกี่ยวกับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาในอนาคต

และผลพลอยได้จากการวิจัยอีกส่วนหนึ่งคือได้เครื่องมือวัดบุคลิกภาพสำหรับเด็กอายุ 8 - 12 ปี ซึ่งยังไม่พบว่ามีการใช้แบบวัดประเภทนี้ในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในวิจัย คือ เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ในจังหวัดชลบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 ในจังหวัดชลบุรี จำนวน 1,250 คนโดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 ฐานะทางสังคมมีตินักเรียน โดยแบ่งเป็น

1.1.1 นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมีตินสูง

1.1.2 นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมีตินปานกลาง

1.1.3 นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมีตินต่ำ

1.2 ระดับชั้นของนักเรียน ได้แก่

1.2.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 4

1.2.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ บุคลิกภาพของนักเรียน ซึ่งวัดได้จากแบบวัด CPQ ซึ่งแบ่งออกเป็น

14 ด้าน ดังนี้

2.1 Factor A ไว้วางใจ - ชอบสังคม

2.2 Factor B สติปัญญาต่ำ - สติปัญญาสูง

2.3 Factor C อารมณ์ไม่มั่นคง - อารมณ์มั่นคง

2.4 Factor D สงบเสถียร - ตื่นเต้นมากเกินไป

2.5 Factor E ยอมอยู่ในอำนาจผู้อื่น - มีอำนาจเหนือผู้อื่น

2.6 Factor F เกร่งเกร็ด - ทำตนตามสบาย

2.7 Factor G เห็นแก่ได้ - มีธรรมะ

2.8 Factor H ขลาดอาย - อาจหาญ

2.9 Factor I ใจแข็ง - ใจอ่อน

2.10 Factor J ชอบกลุ่ม - ชอบโดดเดี่ยว

2.11 Factor N ตรงไปตรงมา - เจ้าเล่ห์

2.12 Factor O มั่นใจในตนเอง - ไม่มั่นใจในตนเอง

2.13 Factor Q₃ ไม่มีกฎเกณฑ์ - ควบคุมตนเอง

2.14 Factor Q₄ อารมณ์ผ่อนคลาย - อารมณ์ตึงเครียด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สังคมมิติ (Sociometric)

หมายถึง วิธีการที่วัดความสัมพันธ์ภายในห้องเรียน หรือในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยให้บุคคลในกลุ่มเลือกเพื่อนในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบว่าบุคคลใดเป็นที่นิยมในกลุ่มนั้น และบุคคลใดที่ถูกเพื่อน ๆ ในกลุ่มทอดทิ้ง

2. ฐานะทางสังคมมิติ (Sociometric status)

หมายถึง ตำแหน่งทางสังคมของนักเรียนคนนั้น ๆ โดยได้จากการทำสังคมมิติ ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดสถานการณ์ที่จะต้องตัดสินใจเลือกเพื่อน และให้เพื่อนร่วมชั้นเป็นผู้ตัดสินใจ

2.1 ฐานะทางสังคมมิติสูง หมายถึง นักเรียนที่เป็นที่ชื่นชอบของเพื่อน ๆ (Star) หรือได้รับเลือกจากเพื่อนมากจากการทำสังคมมิติ โดยเป็นผู้ที่อยู่ในเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป

2.2 ฐานะทางสังคมมิติปานกลาง หมายถึง นักเรียนที่เป็นที่ชื่นชอบของเพื่อน ๆ ในระดับปานกลางในการทำสังคมมิติ โดยเป็นผู้ที่อยู่ในเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 26 - 74

2.3 ฐานะทางสังคมมิติต่ำ หมายถึง นักเรียนที่ไม่เป็นที่ชื่นชอบของเพื่อน ๆ (Rejectee) ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่ถูกเลือกหรือถูกเลือกน้อยในการทำสังคมมิติ โดยเป็นผู้ที่อยู่ในเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา

3. บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ที่แสดงออกทางการกระทำ ความคิดเห็นทั้งในที่เปิดเผยและซ่อนเร้นอยู่ภายใน ซึ่งเป็นผลมาจากพันธุกรรม การเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม ซึ่งสามารถวัดได้โดยใช้แบบวัด Children's Personality Questionnaire (CPQ) ซึ่งมีพื้นฐานมาจากแนวคิดของเรย์มอนด์ บี แคทเทล โดยได้แบ่งบุคลิกภาพของเด็กเป็น 14 องค์ประกอบ โดยแต่ละองค์ประกอบได้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ + และ - ผู้ที่ได้คะแนนสูงจะมีลักษณะ + และผู้ที่ได้คะแนนต่ำจะมีลักษณะ - ซึ่งลักษณะทั้งสองจะตรงข้ามกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

Factor A

ไว้วางใจ (Sizothymia , A-) เป็นผู้มีลักษณะไว้วางใจ , ชอบปลื้มตัว , ระมัดระวังสูง ชอบโดดเดี่ยว , หัวรั้นหรือกระต้าง , ยืนยันโดยใช้ความคิดของเขา , เฉยเมย , พิถีพิถัน , ไม่ไว้วางใจใคร , ซ่างสงสัย , ไม่ยืดหยุ่นและมีจิตใจเอนเอียงที่จะโกรธง่าย

ชอบสังคม (Affectothymia , A+) เป็นผู้มีลักษณะใจดี , สบาย ๆ , มีไมตรี , คล้อยตามโดยง่าย , ไม่พิถีพิถัน , มีธรรมชาติที่ดี , ชอบให้ความร่วมมือ , มีทัศนคติที่ดีต่อคนทั่วไป , ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว , เป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจ , ชอบดัดแปลง , เล่นเล่นและหัวเราะง่าย

Factor B

สติปัญญาต่ำกว่า (Low Intelligence , B-) เป็นผู้มีปัญญาน่า , สติปัญญาและความสามารถต่ำ และไม่สามารถจัดการปัญหาที่เป็นนามธรรมได้

สติปัญญาสูง (High Intelligence , B+) เป็นผู้ที่ฉลาด , สติปัญญาและความสามารถสูงกว่าปกติ , มีความเข้าใจลึกซึ้ง , เรียนรู้ได้เร็ว

Factor C

อารมณ์ไม่มั่นคง (Emotional Instability or Ego Weakness , C-) เป็นผู้มีความรู้สึกกระทบกระเทือนง่าย , เจ้าอารมณ์ , อารมณ์เสียง่าย , เปลี่ยนแปลงง่าย , อารมณ์เสียเมื่อไม่สมหวัง , เปลี่ยนแปลงทัศนคติและความเอาใจใส่ของตนได้บ่อย , ตกใจง่าย , หลีกเลียงความรับผิดชอบ , ซ่างกังวล , มักเข้าไปในสถานการณ์ที่ต้องต่อสู้และเป็นปัญหา

อารมณ์มั่นคง (Higher Ego Strength , C+) เป็นผู้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ , ใจเย็น , มีความเอาใจใส่คงที่ , มีอารมณ์ตามสถานการณ์ที่เป็นจริง , ปรับปรุงให้เป็นจริง , ไม่สะดุ้งสะเทือน และแสดงถึงการควบคุมและหลบหลีกเมื่อพบอุปสรรค

Factor D

สงบเสงี่ยม (Phlegmatic Temperament D-) เป็นผู้มีลักษณะสุขุมรอบคอบ , สงบ , ไม่ร้อนแรง , อดทน , ใจเย็น , มั่นคง , ไม่อึดง่าย ๆ , ซื่อสัตย์และไม่กระวนกระวาย

ตื่นเต้นมากเกินไป (Excitability , D+) เป็นผู้ที่ชอบความตื่นเต้น , ใจร้อน , ไม่อดทน , ชอบเรียกร้อง , แสดงออกเกินเหตุ , มักก่อความไม่สงบ , ชอบแสดงออก , ขี้ตื่น , มีแนวโน้มไปทางชอบอิจฉา ริษยา , แสดงสิทธิ์ของตนเอง , นำร่ำคาญและมักแสดงอาการกลัวบ่อย ๆ

Factor E

ยอมอยู่ในอำนาจของผู้อื่น (Submissiveness , E-) เป็นผู้มีลักษณะอ่อนน้อม , จริใจ , ถูกชักจูงได้ง่าย , วานอนอ่อนง่าย , อารีอารอบ , ว่าง่าย , ยอมตาม , ช่างเกรงใจ , มีความสามารถด้านการเจรจา , อยู่ในชนบทนิยมประเพณี , เปลี่ยนแปลงจากผู้มีอำนาจและต่อมตน

มีอำนาจเหนือผู้อื่น (Dominance or Ascendancy , E+) เป็นผู้ที่แสดงสิทธิ์ของตนเอง , ก้าวร้าว , ชอบแข่งขัน , ดึงดูด , หัวรั้น , จิตใจเป็นอิสระ , เป็นปรปักษ์ , ทำทางซิงซัง , มั่นคง , ไม่อยู่ในกรอบของประเพณี , พยศ , หัวแข็งและนิยมการออกคำสั่ง

Factor F

เคร่งครัด (Desurgency , F-) เป็นผู้มีสติ , เงียบขรึม , เอาจริงเอาจัง , เงียบ , คิดหน้าคิดหลัง , มีความเอาใจใส่เต็มเปี่ยม , วิตกกังวล , ไตร่ตรอง , ไม่ชอบพูด , เข้มงวดกับค่านิยมภายใน , เชื่องช้าและรอบคอบ

ทำตนตามสบาย (Surgency , F+) เป็นผู้ที่กระตือรือร้น , ประมาท , มีความสุข , ช่างพูด , ร่าเริง , แสดงความรู้สึก , รวดเร็วและว่องไว

Factor G

เห็นแก่ได้ (Low Superego Strength or Lack of Acceptance of Group Moral Standards , G-) เป็นผู้ที่ไม่ใส่ใจกับกฎ , เอาแต่สะดวก , ทิ้งอะไรง่าย ๆ , เอาแน่เอาอนไม่ได้ , เหลาะแหละ , ไม่เอาจริงเอาจัง , ตามใจตัวเอง , ขี้เกียจ , เกียจคร้าน , ไม่ตามใครและไม่เอาใจใส่กับเกณฑ์ของผู้อื่น

มีธรรมะ (Superego Strength or Character , G+) มีลักษณะยุติธรรม , ซื่อตรง , มีความเพียร , มั่นคง , ยุติธรรม , มีความตั้งใจ , รับผิดชอบ , ควบคุมอารมณ์ได้ , อยู่กับร่องกับรอย , ทำตามคำสั่ง , มีความสำคัญจากการรู้จักหน้าที่ , เป็นกังวลเกี่ยวกับมาตรฐานของศีลธรรมและกฎ

Factor H

ขลาดอาย (Threctia , H-) เป็นผู้มีลักษณะขี้อาย , ขี้ขลาด , สงบเสงี่ยม , มีความไวต่อการถูกคุกคาม , ถดถอย , ไม่ชอบสมาคมกับเพศตรงข้าม , ระมัดระวังอารมณ์ , ชอบซึมเศร้า , เรียบ ๆ , ถูกผูกมัดกับกฎระเบียบ , มีความน่าทึ่งน้อย , ระมัดระวัง , ช่างเกรงใจและไวต่อการเห็นอันตราย

อาจหาญ (Parmia , H+) เป็นผู้ที่ชอบเสี่ยงภัย , ความรู้สึกซ้า , ถนัดเกี่ยวกับการสมาคม , ชอบพบปะกับผู้คน , กระฉับกระเฉง , เปิดเผยความรู้สึกต่อเพศตรงข้าม , แสดงอาการตอบสนอง , ร่าเริง , เป็นมิตร , ใจเร็ว , เจ้าอารมณ์และเอาใจใส่ต่อศิลปะ , ไม่วิตกกังวลและไม่สามารถเห็นสัญญาณอันตราย

Factor I

ใจแข็ง (Harria , I-) เป็นผู้ที่จิตใจดื้อดึง , ปฏิเสธสิ่งเหลวไหล , ไร้ความรู้สึก , มีความเชื่อผู้อื่นต่ำ , ไร้วางใจในตนเอง , มีความรับผิดชอบ , ใจดำ (ไม่เชื่อในความคิดของมนุษย์) , ไม่ไวต่อความงามทางศิลปะ (แต่เป็นเพราะเขารู้จักเลือก) , ไม่ชอบฝันหรือจินตนาการ , ปฏิบัติอย่างจริงจัง , มีเหตุผล , มีจุดมุ่งหมายและไม่ขึ้นอยู่กับความพิการทางกาย

ใจอ่อน (Premisia , I+) มีลักษณะจิตใจอ่อนไหว , มีความไวต่อความรู้สึก , ยอมตามกลุ่ม , มีความระมัดระวังสูง , อยู่ไม่สุข , คาดหวังเกี่ยวกับความรักสูง , ต้องการเป็นเป้าของความสนใจ , จงรักภักดี , ไม่มั่นคง , ต้องการความช่วยเหลือและความเห็นอกเห็นใจ , มีเมตตา , สุภาพอ่อนโยน , ตามใจตัวเองและคนอื่น ๆ , พึงพิถันต่อความงามทางศิลปะ , ใจอ่อน , มีจิต , มีความคิดผูกพันกับขนบธรรมเนียม , กระทำไปตามความรู้สึกและสัญชาตญาณ , ต้องการการเอาใจใส่และวิตกกังวลกับชีวิต

Factor J

ชอบกลุ่ม (Zeppia , J-) เป็นผู้ที่เต็มไปด้วยความสนุก , ชอบแสดงออกในกลุ่ม , ชอบไปไหนมาไหนกับกลุ่ม , ชอบที่จะเอาใจใส่ , บุคลิกภาพฝังไปกับกลุ่ม , กล้าได้กล้าเสีย , กระฉับกระเฉงและยอมรับข้อตกลงมาตรฐานที่ร่วมกันของกลุ่ม

ชอบโดดเดี่ยว (Coasthenia , J+) มีลักษณะรอบคอบ , ระมัดระวัง , ทำตามใจตัวเองโดยไม่สนใจใคร , ช่างไตร่ตรอง , ไม่เพ้อเจ้อ , ห่มกุ่มอยู่กับตนเอง , กีดกันการจินตนาการและไม่แยแสกับการประเมินค่าจากผู้อื่น

Factor N

ตรงไปตรงมา (Naivete , N-) เป็นผู้ที่ตรงไปตรงมา , ปราศจากมายา , จริ่งใจแต่มุ่งมั่นในการเข้าสังคม , จิตใจไม่สุขุม , ชอบสังคม , มีอารมณ์อบอุ่น , ทำตามสัญชาตญาณ , เป็นธรรมชาติ , มีธรรมเนียมธรรมดา , ไม่เข้าใจตนเอง , ไม่มีทักษะในการวิเคราะห์แรงจูงใจ , พอใจในสิ่งที่กำลังจะมาถึงและไว้วางใจในธรรมชาติของมนุษย์

เจ้าเล่ห์ (Shrewness , N+) มีลักษณะฉลาด , มีเล่ห์เหลี่ยม , เจ้ามารยา , เรียบร้อย , ทราบเกี่ยวกับการเข้าสังคม , ละเอียด , จิตใจคิดทางได้ทางเสียตลอด , ไม่ใช่อารมณ์และมีวินัย , พึงพิถันกับความสวยงาม , เข้าใจตนเองและเรื่องอื่น ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง , ทะเยอทะยาน , บางทีอาจไม่มั่นคง , ปราดเปรื่องและผูกสัมพันธ์ไม่ตรี

Factor O

มั่นใจในตนเอง (Untroubled Adequacy , O-) เป็นผู้ที่มั่นใจในตนเอง , สงบ , ปลอดภัย , ใจเย็น , ใจสงบ , มั่นใจในตนเอง , ราบรื่น , ยืดหยุ่นได้ , ง่าย ๆ , ไร้ความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจต่อผู้อื่น , ไม่มีความเป็นห่วง , กระฉับกระเฉงอย่างกระหึ่มและไม่กลัวอะไรง่าย ๆ

ไม่มั่นใจในตนเอง (Guilt Proneness , O+) มีลักษณะหวั่นหวาด , ไม่พอใจในตนเอง , ไม่มั่นคง , ช่างกังวล , ข้างรบกวนผู้อื่น , วิตกกังวล , เกือบตก , ร้องไห้ง่าย , ง่ายต่อการถูกทำให้รู้สึกสงสาร , พ่ายแพ้จากอารมณ์ , มั่นคงกับข้อตกลงต่าง ๆ , ไวต่อความเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยของผู้อื่น , จู้จี้ , มีอาการกลัวโดยไม่มีสาเหตุ , โดดเดี่ยวและซึมเศร้า

Factor Q₃

ไม่มีกฎเกณฑ์ (Low Self – sentiment Integration , Q₋₃) มีลักษณะที่ผู้อื่นไม่สามารถควบคุมได้ , เหลวไหล , ติดสอยห้อยตามผู้ที่สนับสนุนและมีความเอาใจใส่ต่อกฎเกณฑ์ของสังคมต่ำ

ควบคุมตนเอง (High Strength of Self – sentiment Integration , Q₊₃) เป็นผู้ที่ถูกควบคุมได้ง่าย , ยอมตามอำนาจของผู้อื่น , มีสังคมที่แน่นอน , ตั้งจุดและทำตามจินตนาการของตน

Factor Q₄

อารมณ์ผ่อนคลาย (Low Ergic Tension , Q₋₄) มีลักษณะผ่อนคลาย , เบิกบาน , เงื่องหงอย , สมหวังและอารมณ์เย็น

อารมณ์ตึงเครียด (High Ergic Tension , Q₊₄) มีลักษณะตึงเครียด , มักแต่จะไม่สมหวัง , ตกใจง่ายและหงุดหงิดง่าย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ธรรมชาติของเด็กชั้นประถมศึกษา
 - 1.1 วัยเด็กตอนกลาง
 - 1.2 วัยเด็กตอนปลาย
2. สังคมมิติ
 - 2.1 ความหมายของสังคมมิติ
 - 2.2 แบบสำรวจสังคมมิติ
 - 2.3 หลักในการทำสังคมมิติ
 - 2.4 คำศัพท์ที่ใช้ในสังคมมิติ
 - 2.5 การแปลความหมายสังคมมิติ
 - 2.6 เกณฑ์การแบ่งฐานะทางสังคมมิติ
 - 2.7 ความน่าเชื่อถือของแบบวัดสังคมมิติ
 - 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสังคมมิติ
3. บุคลิกภาพ
 - 3.1 ความหมายของบุคลิกภาพ
 - 3.2 ความสำคัญของบุคลิกภาพ
 - 3.3 ทฤษฎีบุคลิกภาพของ Cattell
 - 3.4 แบบวัด CPQ (Children 's Personality Questionnaire)
 - 3.5 บุคลิกภาพตามแบบวัด CPQ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพกับฐานะทางสังคมมิติ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพตามฐานะทางสังคมมิติกับระดับชั้น

1. ธรรมชาติของเด็กชั้นประถมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 (อายุ 8 - 12 ปี) ซึ่งตามทฤษฎีพัฒนาการแล้วจะอยู่ในช่วงวัยเด็กตอนกลางจนถึงวัยเด็กตอนปลาย โดยธรรมชาติของเด็กทั้งสองวัยนี้จะมีทั้งความคล้ายคลึงกันและมีส่วนที่แตกต่างกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 วัยเด็กตอนกลาง

เด็กในวัยนี้เป็นวัยที่เริ่มเข้าโรงเรียน มีความต้องการความรัก ความอบอุ่นและความมั่นคงปลอดภัย เด็กจะมีเพื่อนเพิ่มขึ้นและต้องปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนและมีประสบการณ์ใหม่เกี่ยวกับสถานที่ใหม่ ระเบียบวินัย บทเรียน เป็นต้น เด็กจะต้องรู้จักควบคุมอารมณ์ ความต้องการของเด็กในวัยนี้จะมีดังนี้ (ประสาร ทิพย์ธาดา . 2521 : 63)

1. ความรักและความอบอุ่น ครูเป็นบุคคลสำคัญ เด็กต้องการให้ครูรักและเอาใจใส่ตนเช่นเดียวกับที่ได้รับจากบิดามารดาที่บ้าน เด็กจะแสดงตนให้เป็นที่ชื่นชมของครูทำให้ครูสนใจ และที่สำคัญคือ

ต้องการให้ครูเอาในใส่เฉพาะตนแต่เพียงผู้เดียว ทำให้เกิดการอิจฉาริษยากันในหมู่เพื่อน และชอบคุยโอ้อวดตัวเองเสมอ ๆ

2. ต้องการความปลอดภัยและเป็นอิสระจากผู้ใหญ่

3. ต้องการรู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าของและมีเจ้าของเพื่อให้ตนเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ ไม่ว่าเหวและรู้สึกว่าตนมีความมั่นคงยิ่งขึ้นในสังคม

4. ต้องการมีเพื่อนร่วมเล่นและทำกิจกรรมด้วย เด็กวัยนี้ต้องการความสนุกสนานเพลิดเพลิน ชอบการเล่นและการเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระ ความต้องการเหล่านี้ทำให้เด็กพยายามแสวงหากิจกรรมใหม่ ๆ และแปลก ๆ ทำอยู่เรื่อย ๆ สนใจกิจกรรมที่ผู้ใหญ่ทำและต้องการมีส่วนร่วมด้วยเพื่อให้เกิดประสบการณ์

5. ต้องการอาหารที่มีประโยชน์ เด็กวัยนี้จะรับประทานอาหารได้มากขึ้น หิวบ่อยและรับประทานอาหารได้เหมือนผู้ใหญ่ ทำให้เด็กต้องการรับประทานอาหารแปลก ๆ ใหม่ ๆ ตามควมเห็นชอบของตน

6. เด็กต้องการพักผ่อนให้พอเพียง เป็นวัยที่ออกกำลังกายด้วยการเล่นและเคลื่อนไหวมาก เด็กต้องการการพักผ่อนมาก นอนหลับตลอดคืน

7. ต้องการเรียนรู้กว้างขวางขึ้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และต้องทำกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จด้วยตนเอง มีความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองชัดเจนขึ้น เด็กจะอ่านหนังสือได้คล่องขึ้น และชอบอ่านหนังสือที่ให้ความรู้รอบ ๆ ตัวและเรื่องที่สนุกสนานเพลิดเพลินเช่นหนังสือการ์ตูน เป็นต้น

การเข้าสังคมของเด็กวัยนี้มีการสังคมกว้างขวางขึ้นบ้าง เพราะเริ่มเข้าเรียนย่อมมีความสัมพันธ์กับบุคคลหลายวัย หลายประเภท เช่น เพื่อนวัยต่าง ๆ ครู รวมทั้งบิดามารดาและพี่น้องทางบ้านอีกด้วย อย่างไรก็ตามสังคมของเด็กวัยนี้ก็ยังไม่กว้างขวางนัก แม้จะเริ่มเข้ากลุ่มเพื่อนบ้างแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นกลุ่มเพื่อนเด็ก ๆ ทั้งการเล่นก็ยังคงเป็นการเล่นที่ต่างคนต่างเล่นเพียงแต่อยู่รวมกลุ่มเท่านั้น วิธีการเล่นก็เปลี่ยนอยู่เสมอ ส่วนมากมักเอาแต่ใจตัวเองเมื่อต้องการเอาชนะเพื่อน ต้องมีผู้ใหญ่คอยช่วยแนะนำอยู่ด้วย การเล่นจึงจะเป็นไปได้อย่างราบรื่น เมื่อเจริญวัยขึ้นมีการเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เพื่อนฝูงยอมรับได้ดีขึ้น รู้จักยอมรับฟังและทำตามความคิดเห็นของผู้อื่นได้ เด็กวัยนี้ยังเล่นรวมกันทั้งเด็กหญิงและเด็กชาย และชอบเล่นกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวทั้งตัว ต่อเมื่อเข้าวัยเด็กตอนปลายจะชอบเล่นเป็นทีมและชอบกิจกรรมที่มีกฎเกณฑ์มากขึ้น ให้ความร่วมมือกับหมู่คณะดีขึ้น เพราะเป็นวัยรวมหมู่รวมพวก เด็กชอบเลียนแบบกัน ทำอะไรเหมือน ๆ กัน

1.2 วัยเด็กตอนปลาย

พัฒนาการด้านสังคมของเด็กวัยนี้กว้างขวางกว่าในวัยเด็กตอนกลาง กล่าวคือ เด็กมีเพื่อนมากขึ้น รู้จักคบเพื่อนได้กว้างขวางมากกว่าเดิม ในระยะเวลาตอนปลายของวัยเด็กตอนปลาย เด็กหญิงจะเจริญเติบโตเร็วกว่า และมีวุฒิภาวะสูงกว่าเด็กชายในอายุคราวเดียวกัน เด็กหญิงจึงก้าวหน้าไปก่อนเด็กชาย เด็กหญิงจะเริ่มสนใจเด็กชายก่อน และเป็นการสนใจเด็กชายที่โตกว่าตนด้วย เด็กหญิงจะรู้จักแต่งตัวมากขึ้น และเอาใจใส่เรื่องราวของเด็กชาย ในขณะที่เด็กชายจะยังไม่สนใจในเรื่องเหล่านี้เลย การที่เด็กหญิงก้าวหน้าไปก่อนเด็กชายในระยะเวลาเหล่านี้ ไม่แต่เพียงกระทบกระเทือนต่อการปรับปรุงตัวทางสังคมและชีวิตในสังคมเท่านั้น แต่ยังมีผลสะท้อนออกมาให้เห็นจากกิจกรรมในห้องเรียนอีกด้วย

นอกจากนี้พัฒนาการด้านสังคมที่สำคัญของเด็กในวัยนี้ คือ มักไม่ชอบเล่นกับวัตถุเหมือนวัยเด็ก แต่ชอบเล่นกับบุคคล ไม่ชอบอยู่หรือเล่นคนเดียว ชอบอยู่เป็นแก๊งค์และเล่นเป็นกลุ่ม เป็นวัยที่เอาใจใส่ตนเองเพื่อการสังคม

และแม้ว่าทั้งสองเพศจะเล่นกีฬาหรือทำกิจกรรมในชั้นเรียนด้วยกันก็ตาม แต่ปรากฏว่า เด็กชายจะเล่นหรือทำกิจกรรมที่พอใจร่วมกับเด็กชาย เด็กหญิงก็เล่นหรือทำกิจกรรมกับเด็กหญิงด้วยกัน อันเป็นการแยกกลุ่มทางเพศ กลุ่มของเด็กหญิงหรือเด็กชายเป็นศัตรูกันก็มี เป็นมิตรกันก็มี

แก๊งค์หรือกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับเด็กวัยนี้ และจะสำคัญยิ่งขึ้นในเด็กวัยรุ่น การได้เป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มหรือแก๊งค์ เด็กจะรู้สึกว่าเขาได้มีส่วนเป็นเจ้าของ เขาต้องการเหมือนเพื่อน ทั้งการพูดจา กิริยาท่าทาง พฤติกรรมและการแต่งกาย วัยนี้จึงเป็นวัยของการเลียนแบบ และซื้อสัตย์ต่อกลุ่มของตน ดังนั้น แก๊งค์หรือกลุ่มจึงได้เข้ามามีบทบาทอันสำคัญในการเปลี่ยนโฉมหน้าและบุคลิกภาพของเด็กไม่น้อยทีเดียว จึงใคร่ของกล่าวถึงแก๊งค์หรือกลุ่มของเด็กต่อไป

ความต้องการที่จะร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ๆ มีมากมายจนเป็นลักษณะที่สำคัญของวัยเด็กตอนปลาย นักจิตวิทยาเรียกเด็กระยะนี้ว่า Gang Age กล่าวคือ เด็กจะรวมตัวกันเป็นกลุ่ม พัฒนาการทางสังคมจะมีมากขึ้น เด็กจะคลายความสำคัญจากความนึกคิดถึงแต่ตัวเองเป็นสำคัญ (Self - centered) มาเป็นความนึกคิดถึงกลุ่มหรือส่วนรวมแทน (Group - Centered) โดยเน้นเอาการที่ตนมีส่วนร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ๆ เป็นประการสำคัญ เด็กจะสร้างโลกขึ้นมาใหม่ เป็นโลกที่แวดล้อมด้วยเพื่อนเพศเดียวกัน หากเด็กไม่สามารถปรับตัวเข้ากับกลุ่มได้ เด็กก็จะหลุดออกจากโลกของเพื่อน ซึ่งเท่ากับทำลายความสุขของเด็กเป็นอันมาก ความต้องการเข้ากับเพื่อนได้ และเป็นที่ยอมรับของเพื่อนนี้รุนแรงมาก เพราะเป็นความสุขขั้นสุดยอดของเด็กวัยนี้

แก๊งค์มีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอันมาก ซึ่งทำให้เด็กเห็นว่าเขาต้องมีแก๊งค์ ต้องมีพวก ขาดไม่ได้ เพราะฉะนั้นเด็กจะพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ได้อยู่ในแก๊งค์ให้ได้ คนที่ปรับตัวดี ฉลาด พูดเก่ง ย่อมเข้าแก๊งค์ได้ง่าย การอยู่รวมกันเป็นแก๊งค์ ทำให้เด็กต้องทำอะไรเหมือนกับสมาชิก เช่น ท่าทาง การพูดจา การแต่งตัว ตลอดจนความรู้สึกนึกคิด

แก๊งค์มีประโยชน์ต่อเด็ก เด็กสามารถเรียนรู้ในการรู้จักบุคคลอื่น ๆ ได้ทำงานร่วมกัน ได้มีส่วนร่วมในการกระทำ การปฏิบัติ ในการคิดเห็น สิ่งเหล่านี้จะฝึกหัดเด็กให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักการเป็นผู้นำที่สามารถ ผู้ตามที่ดี รู้จักความยุติธรรม และมีความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ก็คือแนวทางการสร้างสังคมนั่นเอง (จำเนียร ช่วงโชติและคณะ . 2521 : 107 - 109)

จะเห็นได้ว่าผลจากการเข้าสังคมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเด็กในวัยนี้ การศึกษาและวิเคราะห์การเข้าสังคมของเด็กเป็นสิ่งที่พึงกระทำ เมื่อพบว่าเด็กคนใดมีปัญหาในการเข้าสังคมแล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้หาทางช่วยเหลือหรือแก้ไขได้ทันที่ การศึกษารูปแบบการเข้าสังคมของเด็กนอกจากผู้ที่เกี่ยวข้องจะใช้วิธีการสังเกตหรือสัมภาษณ์แล้ว ยังมีวิธีที่เป็นรูปธรรมสามารถเห็นผลได้อย่างชัดเจนอีกวิธีหนึ่งนั่นก็คือ "สังคมมิติ"

2. สังคมมิติ

สังคมมิติ (Sociometry) คือ วิธีการอย่างหนึ่งที่ครูหรือผู้แนะแนวใช้ศึกษานักเรียนของตน เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เรียนอยู่ห้องเดียวกันว่า มีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างไร เป็นการศึกษาบรรยากาศทางสังคมและอารมณ์ภายในห้องเรียน โดยเกี่ยวข้องกับความรู้สึกของนักเรียน ในด้านความพึงพอใจ รังเกียจและเฉย ๆ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนแสดงต่อนักเรียนคนอื่น ๆ (พนม ลัมอารีย์, 2530 อ้างจาก วิณี ชิดเชิดวงศ์, 2542 : 63)

เนื่องจากสังคมมิติสามารถใช้เป็นเครื่องวัดความสัมพันธ์ในกลุ่ม ได้ดี จึงมีผู้นำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้มากมาย ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานสถาบันหรือกิจการในวงการอุตสาหกรรม และในปัจจุบันได้มีการใช้กันอย่างแพร่หลายในวงการศึกษาในระดับต่าง ๆ อีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาระดับโรงเรียนภายในห้องเรียน สังคมมิติจะเป็นเครื่องช่วยให้ครูได้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ของนักเรียนในกลุ่มต่าง ๆ ว่าเด็กคนใดเป็นที่นิยมมาก เด็กคนใดถูกรังเกียจจากเพื่อนฝูงหรือเด็กคนใดที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว ความสามารถที่จะเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของเด็กในห้องเรียน ทำให้ครูสามารถช่วยเหลือเด็กที่ได้รับการรังเกียจ อันเป็นผลดีที่จะเข้าถึงจิตใจของเด็กอีกด้วย

สำหรับผู้ริเริ่มสร้างสังคมมิตินั้น คือ นักจิตวิทยาชื่อ โมเรโน (J.L. Moreno) ในหนังสือเรื่อง Who Shall Survive หนังสือเล่มนี้ได้กล่าวถึงแนวความคิดของเรื่องนี้ไว้โดยละเอียด และได้รวบรวมเอาการเตรียมงานเกี่ยวกับสังคมมิติของโมเรโนและนักจิตวิทยาสังคมอื่น ๆ ถึงวิธีใช้สังคมมิติตั้งแต่ปี 1934 เป็นต้นมา หลังจากนั้นแล้วปรากฏว่าความนิยมเรื่องสังคมมิติได้แพร่ขยายไปอย่างรวดเร็ว (นวลศิริ เปาโรหิตย์, 2522 : 4 - 5)

โมเรโนได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสังคมมิติว่า “เป็นการศึกษาทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับคุณลักษณะทางจิตใจของบุคคล เป็นการทดสอบเกี่ยวกับผลที่ได้รับจากการใช้วิธีการทางปริมาณตัวเลข” เขาได้ย้ำถึงความคิดว่าสังคมมิตินี้ควรจัดอยู่ในศาสตร์ (Science) แขนงหนึ่ง เช่นเดียวกับศาสตร์ชนิดอื่น ๆ เพียงแต่ว่าเป็นศาสตร์ที่เกิดจากการวิวัฒนาการของกลุ่ม รวมถึงการจัดระบบของตำแหน่งความสัมพันธ์ของบุคคลภายในกลุ่ม ซึ่งจะเน้นหรือมุ่งความสนใจไปสู่ความเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจของบุคคลในกลุ่มออกมาในเชิงตัวเลขเท่านั้น

ความเชื่ออีกประการหนึ่งที่โมเรโนเน้นในการศึกษาเรื่องสังคมมิติก็คือ เขามีความคิดว่าบุคคลย่อมมีความรู้สึกต่อกันและกัน โดยเฉพาะบุคคลที่ต้องมาทำงานร่วมกันในกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบก็ตาม จะต้องเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ บุคคลจะแสดงความรู้สึกต่าง ๆ เหล่านี้มาอยู่ตลอดเวลา ความรู้สึกเหล่านี้หาได้ขึ้นอยู่กับเหตุผลไม่ โมเรโนไม่มีความประสงค์ที่จะไปพยายามเข้าใจว่าเหตุใดนาย ก. จึงรู้สึกไม่ชอบนาย ข. ตรงกันข้าม เขาต้องการเพียงสังเกตความรู้สึกระหว่างบุคคลเท่านั้นว่าบุคคลรู้สึกต่อกันอย่างไรบ้าง ซึ่งการสังเกตความรู้สึกนี้มีความสลับซับซ้อนน้อยกว่าการเข้าใจความรู้สึกมากนัก รากฐานทางทฤษฎีของสังคมมิติกำเนิดจากจุดนี้เอง กล่าวคือ เขามีความคิดที่ว่า ความรู้สึก - อารมณ์ของบุคคลแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามเวลา แต่ส่วนใหญ่แล้วจะมีความแน่นอนน่าเชื่อถือได้ทีเดียว สังคมมิติจึงพยายามที่จะศึกษาถึงโครงสร้างของความรู้สึกบุคคลที่มีต่อกัน ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจถึงโครงสร้างของกลุ่มและสังคมทั้งหมด

2.1 ความหมายของสังคมมิติ

นอกจากความหมายของโมเรโนที่ได้ให้ความหมายไว้แล้ว ยังมีความหมายที่นักจิตวิทยาและนักสังคมศาสตร์ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สังคมมิติ เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ครูหรือผู้แนะแนวใช้ศึกษานักเรียนของตนเอง เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เรียนอยู่ในห้องเดียวกันว่ามีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างไร เป็นการศึกษาบรรยากาศทางสังคมและอารมณ์ภายในห้องเรียน โดยเกี่ยวข้องกับความรู้สึกของนักเรียนในด้านพึงพอใจ รังเกียจและเฉย ๆ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนแสดงต่อนักเรียนอื่น ๆ (ธัญชนก ศิริสุขชัยวุฒิ . 2542 : 27)

สังคมมิติ หมายถึง วิธีการที่ครูใช้เพื่อหาความสัมพันธ์ทางสังคมภายในกลุ่มของนักเรียน หลักจากที่นักเรียนได้อยู่ร่วมกัน สังคมกันนาน รู้จักกันดีแล้ว (สมนา อัสวายุทธกุล . 2523 : 15)

สังคมมิติเป็นเทคนิคหนึ่งที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในกลุ่ม โดยวิธีพิจารณาในแง่ของลักษณะกลุ่ม และบทบาทของสมาชิกว่ามีธรรมชาติที่แท้จริงอย่างไร โดยความเชื่อพื้นฐานของนักจิตวิทยาที่มีต่อการทำสังคมมิติ มีดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนย่อมต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
2. การที่มีโอกาสอยู่ในสังคม ได้มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น จะช่วยพัฒนาการด้านสังคมได้เป็นอย่างดี
3. ห้องเรียนเปรียบเสมือนห้องทดลองที่เด็กมีโอกาที่จะเรียนรู้มนุษย์สัมพันธ์ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอันมาก

สังคมมิติ หมายถึง วิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้วัดความสัมพันธ์ทางสังคมภายในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หากพบว่ามีผู้ใดคนหนึ่งไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ก็จะได้หาทางช่วยเหลือให้เขามีพัฒนาการทางสังคม เพื่อที่จะได้อยู่กับบุคคลอื่นอย่างมีความสุขต่อไป (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ . 2527 ; อ้างอิงจาก ธิดาภรณ์ เกษสุวรรณ . 2541 : 16)

โดยสรุปแล้ว สังคมมิติ (Sociometric) หมายถึง เครื่องมือที่ใช้วัดความสัมพันธ์ภายในห้องเรียน หรือในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยให้บุคคลในกลุ่มเลือกเพื่อนในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบว่าบุคคลใดเป็นที่นิยมในกลุ่มนั้น และบุคคลใดที่ถูกเพื่อน ๆ ในกลุ่มทอดทิ้ง

2.2 แบบสำรวจสังคมมิติ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในช่วงแรกว่า บุคคลทุกคนจัดเป็นหน่วยของสังคมทั้งสิ้น แต่การเป็นหน่วยของสังคมนี้ บุคคลมีโอกาที่จะเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ หลากหลายในเวลาเดียวกัน ตัวอย่างเช่น กลุ่มครอบครัว กลุ่มเพื่อนร่วมชั้น กลุ่มคนงานโรงงานอุตสาหกรรม กลุ่มกรรมกร เหล่านี้ เป็นต้น และกลุ่มเหล่านี้ก็จะมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เกิดขึ้น สลายไป ต่อเนื่องกันอยู่เสมอ และจงใจที่จะนำกลุ่มเขามารวมตัวกันเพื่อกระทำการกิจกรรม จากสถานการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้จะถูกนำมาศึกษาและแปรสภาพเป็นคำถามเบื้องต้นของสังคมมิติ ที่เราเรียกว่า Criteria

ในการสร้างแบบทดสอบสังคมมิตินั้น ผู้สร้างจำเป็นที่จะต้องพยายามค้นหาสถานการณ์บางชนิดที่จะเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีโอกาสสังสรรค์กันอย่างแท้จริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แน่นอนในการทดสอบสถานการณ์ที่เหมาะสมนั้น ย่อมแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของกลุ่ม คำถามของสังคมมิติจะต้องจัดทำขึ้นอย่างระมัดระวังตามลักษณะของธรรมชาติแต่ละกลุ่ม มิใช่ว่าสถานการณ์เดียวกันจะใช้ได้หมดกับกลุ่มทุกชนิด

นอกจากนี้ ในการสร้างแบบทดสอบสังคมมิติโมเรโนยังได้ช่วยให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างกลุ่มแต่ละกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นทางด้านค่านิยม จุดมุ่งหมาย มาตรฐาน และปกติวิสัย ซึ่งจะเกิดและเห็นได้อย่างเด่นชัด นับแต่วินาทีที่กลุ่มรวมตัวกันแล้ว โดยเฉพาะกลุ่มองค์การจะสังเกตและแบ่งแยกได้อย่างเด่นชัดกว่ากลุ่มที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งข้อบังคับต่าง ๆ มักจะไม่ได้มีการทำเป็นลายลักษณ์อักษรเอาไว้ แต่เราจะต้องถือว่าความสัมพันธ์ตามกฎเกณฑ์ของแต่ละกลุ่ม และความสัมพันธ์ทางจิตใจของสมาชิกแต่ละคนอาจไม่เหมือนกันเลยก็ได้

สังคมมิติมักจะเริ่มคำถามหรือสถานการณ์จากในวงแคบ ๆ สว่างกว้าง คำถามส่วนใหญ่ก็คือ บุคคลจะถูกขอให้ระบุนามที่เขาต้องการสังสรรค์ด้วยในจำนวนจำกัด จากกลุ่มที่เขาสังกัดอยู่ เช่น ครูคนหนึ่งอาจดำเนินการทดสอบโดยถามเด็กว่า สมมติว่าครูให้เธอเลือกได้ มีใครบ้างที่เธออยากนั่งใกล้มากที่สุด ในวิชาภาษาอังกฤษ และให้เด็กเลือก 3 คน โดยให้ความสำคัญลดหลั่นกันลงไปจากเลขหนึ่งถึงสามก็อาจทำได้ คำถามที่ใช้ในการทำสังคมมิติบางชนิดอาจใช้ได้หลายสังคม (วงกว้าง) เช่น ถ้าเป็นไปได้ท่านคิดอยากให้ผู้ใดมาอยู่ในชุมชนแห่งนี้ร่วมกับท่าน ? เป็นต้น ตามปกติแล้ว จะเพิ่มมากขึ้นตามความสลับซับซ้อนของสังคม อย่างไรก็ตามคำถามทุกคำถามจะส่งผลต่อความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่มทั้งสิ้น มิฉะนั้นแล้วก็คงไม่ถูกเลือกมาตั้งเป็นคำถาม

สิ่งที่ต้องระวังไว้เสมอก็คือ คำถามที่ตั้งไม่ควรออกมาในลักษณะที่ว่าท่านชอบใคร หรือท่านไม่ชอบใคร แต่ควรออกมาในทางที่ลักษณะนุ่มนวลและไม่ทำให้เกิดความอึดอัดใจต่อผู้ได้ตอบ เช่น อาจจะถามว่า ถ้าท่านมีโอกาสที่จะเลือกได้ หรือท่านคิดว่าท่านสบายใจที่จะทำงานร่วมกับผู้ใด ส่วนจำนวนที่เลือกควรจำกัดให้มีเพียง 3 - 4 คน ในแต่ละสถานการณ์ การที่จะให้เลือกมากกว่านี้มักจะก่อให้เกิดความวุ่นวายและสับสนในคำตอบที่เกิดจากความไม่แน่ใจในการเรียงลำดับ

ในการตั้งคำถามที่ใช้ในการทำสังคมมิตินี้ นอร์ทเวย์ (นวลศิริ เปาโรหิตย์ . 2522 : 11 ; อ้างอิงจาก Northway . 1954) ได้กล่าวไว้อย่างละเอียดว่า ตามปกติแล้วผู้ที่ต้องการทดลองจะเป็นผู้สร้างแบบทดสอบสังคมมิติขึ้นเอง เนื่องจากมีความรู้จักคุ้นเคยกับกลุ่มของเขาแล้วเป็นอย่างดี และสามารถเลือกสถานการณ์ที่เหมาะสมในการทดสอบได้ แต่ถึงกระนั้นก็ตามยังปรากฏว่าการสร้างสถานการณ์ในการทำสังคมมิติและตัวเลือกนั้นมีได้กระทำง่าย ๆ เพราะเหตุว่า ถ้าเราพูดตามหลักสถิติแล้ว การใช้คำถามมากหรือถ้าตัวเลือกเปิดโอกาสให้ผู้เลือกตอบได้มากนั้นควรจะมียุคบุคคลที่ถูกเลือกมากขึ้นตามไปด้วย แต่ตามความเป็นจริงแล้ว สถานการณ์ดังกล่าวจะไม่เกิดขึ้น เพราะการเพิ่มบรรทัดฐานหรือเพิ่มตัวเลือกมากขึ้นไปเท่าใด ก็ยังปรากฏว่าการเลือกยากมากขึ้นไปด้วย

ตัวอย่างเช่น ถ้าบุคคลต้องการศึกษาสังคมมิติกับเด็ก 2 ขวบ การให้ตัวเลือกควรจำกัดลงไปแค่เพียงสองคนเท่านั้นและค่อย ๆ เพิ่มมากขึ้นตามลำดับอายุ ทั้งนี้เพราะป้องกันความยุ่งยากสับสนอันเกิดจากความไม่เข้าใจ

การตั้งจำนวนตัวเลือกนั้น ผู้สร้างแบบทดสอบจะต้องใช้วิจารณญาณตัดสินใจว่าควรจะมีกี่ตัวเลือกในแต่ละสถานการณ์ สำหรับคำถามในการทำสังคมมิติที่ตั้งขึ้นนั้นควรจะครอบคลุมให้กว้างถึงแง่มุมต่าง ๆ ของกลุ่ม ตามปกติแล้วในสถานการณ์หนึ่ง ๆ มักนิยมใช้สถานการณ์ 3 ชนิด และมักจะเปิดให้มีตัวเลือก 3 ตัว การที่นิยมให้จำนวนสถานการณ์ในการทำสังคมมิติเท่ากับจำนวนตัวเลือกนั้น เพราะผลที่ได้มักจะนำมาเปรียบเทียบกันได้โดยตรง และจัดว่ามีคุณค่าทางสถิติ

ในการตั้งคำถามนั้น มักนิยมตั้งจากสถานการณ์ต่าง ๆ กัน และลักษณะของตัวคำถามมักจะออกมาในรูปของคำถามในทางบวกมากกว่าที่จะออกมาในทางลบ เนื่องจากคำถามทางบวกมักจะใช้ได้มาก

และไม่เราให้เกิดความรู้สึกที่ผู้ตอบลำบากใจเหมือนคำถามในทางลบ การที่มักตั้งคำถามในสถานการณ์ต่าง ๆ กันนั้น เนื่องจากนักจิตวิทยาเชื่อว่า ในสถานการณ์ที่ต่างกันไป บุคคลจะมีความแตกต่างกันในการคบเพื่อนออกไปด้วย เพราะค่านิยมที่เป็นแผนในการคบของเราจะไม่เหมือนกันในแต่ละสถานการณ์ ตัวอย่างเช่น นาย ก. อาจจะเลือกนาย ข. เป็นผู้ร่วมงาน แต่เขาจะเลือกนาย ค. เป็นเพื่อนในขณะที่เลือกงาน และอาจจะเลือกนาย ง. เป็นเพื่อนที่จะปรึกษาปัญหาของเขาก็ได้ จะเห็นได้ว่าค่านิยมในการเลือกเพื่อนของบุคคลจะต่างกันไปตามความต้องการและสภาพแวดล้อม แต่ตามปกติแล้วในการตั้งคำถาม นักจิตวิทยามักนิยมตั้งคำถามให้ครอบคลุมสถานการณ์ 3 ประเภท คือ (นวลศิริ เปาโรหิตย์ . 2522 : 10 - 12)

1. สถานภาพ (การยอมรับ) ทางสังคมของบุคคล

2. ความสามารถในการเป็นผู้นำ

3. การช่วยเหลือกันทางด้านวิชาการ

ตัวอย่างของคำถามสังคมมิติ (วิณี ชิตเชตวันซ์ . 2542 : 66)

ชื่อ.....วันที่.....ห้อง.....

ข้อ 1 ถ้าไปเที่ยวพืทยาท่านจะเลือกใครนั่งข้าง ๆ ท่าน ?

อันดับ 1.....

อันดับ 2.....

อันดับ 3.....

ข้อ 2 ถ้าให้มีการไต่สวนโดยท่านเป็นหัวหน้าทีม ท่านจะเลือกใครเป็นลูกทีม?

อันดับ 1.....

อันดับ 2.....

อันดับ 3.....

ข้อ 3 ถ้าให้ทำงานกลุ่มในวิชาวิทยาศาสตร์ ท่านจะเลือกใครเป็นสมาชิกในกลุ่ม

อันดับ 1.....

อันดับ 2.....

อันดับ 3.....

2.3 หลักในการทำสังคมมิติ

เพื่อช่วยให้การทดสอบสังคมมิติได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ครูหรือผู้ทดสอบควรจะได้

ปฏิบัติดังนี้ (พนม ลิ้มอารีย์ . 2522 : 125 - 126)

1. ก่อนที่ครูจะทดสอบสังคมมิติควรให้นักเรียนในห้องนั้น ๆ ได้มีความคุ้นเคยกันเป็นอย่างดีเสียก่อน อย่างน้อยเป็นเวลา 6 สัปดาห์ เพราะถ้าครูจัดให้มีการทดสอบสังคมมิติในขณะที่นักเรียนยังรู้จักกันไม่ดีพอ ผลที่ได้ย่อมไม่แน่นอนและทำให้เกิดการเข้าใจผิดได้

2. ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในชั้นเรียนนั้น ๆ ควรเป็นไปด้วยดี การทดสอบสังคมมิติจะได้ผลดีก็ต่อเมื่อได้ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียนทุกคนเสมอกัน และนักเรียนมีความไว้วางใจว่าครูจะรักษาคำตอบของตนเป็นความลับ ด้วยเหตุนี้ครูจึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความมั่นใจแก่นักเรียนของตนทั้งด้วยวาจาและการกระทำว่าจะไม่มีนักเรียนคนใดในห้องได้ทราบเลยว่า ใครเลือกใครบ้างนอกจากนักเรียนผู้นั้นเอง

3. เพื่อช่วยให้เกิดความสะดวกในการจดจำชื่อเพื่อน ครูอาจจะเขียนชื่อนักเรียนทั้งหมดบนกระดานดำ เพื่อเป็นการช่วยนักเรียนคนที่เขียนชื่อเพื่อนไม่ถูกและเพื่อเป็นการป้องกันมิให้นักเรียนที่ขาด

เรียนในวันนั้นถูกกลืน สำหรับผู้ที่ไม่ได้มาในวันที่ครูทำการทดสอบสังคมมิติ ครูควรจะได้เรียกมาทดสอบเป็นการส่วนตัว แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปรวมกับข้อมูลที่ได้จัดทำไว้ก่อน ทั้งนี้เพื่อช่วยให้การทำสังคมมิติสมบูรณ์

4. สถานการณ์ที่ครูกำหนดในการทดสอบสังคมมิติ ควรจะได้มีการปฏิบัติจริงทุกครั้ง และเป็นไปตามที่นักเรียนปรารถนา เพราะถ้าครูเพียงแต่ถามนักเรียนโดยไม่นำไปปฏิบัติ จะทำให้นักเรียนคิดว่าการให้เลือกของครูเป็นแต่เพียงการสมมุติเท่านั้น ก็จะไม่พยายามตอบคำถามอย่างจริงจัง

5. บรรยากาศภายในห้องเรียนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำสังคมมิติประการหนึ่ง ดังนั้นในขณะที่ทำการทดสอบทางสังคมมิติ บรรยากาศภายในห้องเรียนไม่ควรจะเคร่งเครียดและเป็นพิธีรีตองนัก ครูควรจะให้โอกาสให้นักเรียนตอบคำถามสังคมมิติอย่างสบายใจ เพื่อช่วยให้การเลือกเพื่อนของนักเรียนตรงกับความเป็นจริง

นอกจากนี้ครูควรอธิบายให้นักเรียนได้เข้าใจว่าการให้รายละเอียดทางสังคมมิติแก่ครูนั้น ช่วยให้คุณได้ทราบความจริงบางประการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อครูที่จะได้นำความรู้ที่นำมาใช้ในการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนแต่ละคนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เมื่อนักเรียนมองเห็นคุณค่าของการทำสังคมมิติ ก็จะยินดีให้ความร่วมมือโดยไม่ปิดบังอำพราง

6. สภาพที่เป็นไปตามธรรมชาติคือลักษณะเด่นของการทำสังคมมิติ นั่นคือ ในการทดสอบสังคมมิติครูไม่ควรประกาศให้นักเรียนทราบล่วงหน้า ครูจะทำในเวลาใดก็ควรบอกในเวลานั้น และระยะเวลาที่ใช้ในการทดสอบสังคมมิติก็ไม่ควรเกินเวลาเกิน 10 นาที แต่ถ้านักเรียนทำไม่เสร็จตามกำหนด ครูก็ควรยืดหยุ่นเวลาให้บ้าง แต่ไม่ควรนานจนเกินไปนัก และครูจะต้องชี้แจงให้นักเรียนได้เข้าใจด้วยว่า ครูไม่ต้องการให้นักเรียนซักถาม ถกเถียงหรือดู้กันในขณะที่ทำสังคมมิติ

7. คำชี้แจงเกี่ยวกับการทดสอบสังคมมิติควรชัดเจนและใช้ถ้อยคำง่าย ๆ โดยครูบอกให้นักเรียนได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการทำสังคมมิติ วิธีการตอบ และให้นักเรียนได้มีโอกาสซักถามข้อสงสัย เมื่อนักเรียนเข้าใจดีแล้วจึงให้นักเรียนลงมือทำ

2.4 คำศัพท์ที่ใช้ในสังคมมิติ

สังคมมิติ เป็นวิธีการทดสอบความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่ม ได้มีการบัญญัติศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษาดังกล่าว ดังจะกล่าวต่อไปนี้ (นวลศิริ เปาโรหิตย์ . 2522 : 8 - 9)

1. Subgroup กลุ่มย่อย คือ บุคคลกลุ่มเล็ก ๆ ที่แยกตัวออกมาจากกลุ่มใหญ่ในกลุ่มใหญ่หนึ่ง ๆ อาจจะประกอบขึ้นด้วยกลุ่มย่อยหลายกลุ่ม กลุ่มย่อยที่เล็กที่สุดอาจมีสมาชิกเพียง 2 คนก็ได้ หรืออาจมีสมาชิกมากเท่ากับครึ่งหนึ่งของกลุ่มใหญ่ก็ได้ ผู้เชี่ยวชาญทางสังคมมิติเรียกกลุ่มย่อยเหล่านี้ว่า วงสมาคม (coteries) กลุ่มย่อยเหล่านี้จะมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของกลุ่มใหญ่ ความมีประสิทธิภาพของกลุ่มส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิกและไม่แตกแยกกันเป็นกลุ่มย่อยมาก ๆ

2. Leaders หัวหน้า หมายถึงบุคคลที่ได้รับเลือกจากเพื่อนร่วมกลุ่มให้เป็นผู้นำและผู้ตัดสินใจ คำว่า Leader นี้ มักใช้ปะปนกับคำว่า Stars หรือดาราในสังคมมิติ ดาราหมายถึงเด็กที่ได้รับความนิยมสูงจากเพื่อน ๆ ในกลุ่มของเขา และอาจจะได้รับจากนอกกลุ่มก็ได้ ในกลุ่มย่อยทุกกลุ่มมักจะมี "ดารา" อยู่แทบทั้งสิ้น และการตัดสินใจทุกสิ่งมักจะได้รับอิทธิพลจากดาราในกลุ่มของเขาเอง ด้วยเหตุนี้ถ้าครูคนใดหรือผู้ใดได้ดาราจากกลุ่มย่อย ๆ มาสนับสนุนตนแล้ว ครูหรือบุคคลผู้นั้นจะกลายเป็นผู้มีอิทธิพลไปโดยปริยาย เนื่องจากการชนะใจของหัวหน้ากลุ่มย่อยใดได้แล้ว ก็จะสามารถชนะใจสมาชิกคนอื่น ๆ ของกลุ่มนั้นด้วย

3. Isolate ผู้โดดเดี่ยว คือ บุคคลที่ไม่ได้รับการเลือกจากเพื่อนร่วมกลุ่มเลย แต่ก็ไม่ใช่เชิงถูกตัดขาดจากสมาชิกอื่น ๆ จะเห็นได้ชัดจากชั้นเรียนบางชั้นที่มีเด็กใหม่เข้ามาปะปน เด็กอื่น ๆ จะไม่แสดงกิริยารักเกียจเด็กใหม่นี้ เพียงแต่อาจยังไม่ได้สนิทสนมคุ้นเคยด้วยเท่านั้น นอกจากนี้ในกลุ่มบางประเภทจะเห็นมีบุคคลประเภทนี้อยู่เสมอ พวกเหล่านี้มักไม่รวมกลุ่มย่อยใด ๆ ฟังพอใจที่จะไปตามตามลำพัง แต่สำหรับในชั้นเล็ก ๆ ถ้าครูสังเกตเห็นเด็กบางคนมีลักษณะเป็นผู้โดดเดี่ยว ควรหาทางช่วยเหลือแก้ไข เพราะอาจเกิดจากปัญหาด้านบุคลิกภาพอื่น ๆ ก็ได้

4. Rejectee ผู้ถูกรังเกียจ หมายถึง เด็กที่ไม่เป็นที่พึงปรารถนาในการคบหาสมาคมจากเพื่อนร่วมกลุ่ม เป็นผู้ที่ถูกทอดทิ้งไม่ต้องการจากเพื่อน ๆ ในการหาตัวผู้ถูกรังเกียจนี้กระทำได้โดยการถามคำถามสังคมมิติ โดยให้เด็กบอกชื่อเพื่อนที่เขาไม่ต้องการคบด้วย แต่ตามปกติแล้วการหาผู้ถูกรังเกียจนี้มักไม่ใคร่เป็นที่นิยมนัก เพราะอาจทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดี ส่วนใหญ่ที่ทำการนี้จะมากจากเหตุที่ครูต้องการค้นหาบุคคลใดเป็นที่รังเกียจและหาทางช่วยเหลือเท่านั้น

5. Mutual Choices เลือกซึ่งกันและกัน มีความหมายถึงบุคคลที่เลือกซึ่งกันและกัน บุคคลเหล่านี้อาจไม่รวมอยู่กับกลุ่มใหญ่ แต่ฟังพอใจที่จะคบด้วยกันเอง อย่างเช่นเพื่อนสนิทบางคู่ ที่มักจะทำอะไรด้วยกันอยู่เสมอ

6. Sociometric Question คือคำถามหรือสถานการณ์ที่ผู้ทำสังคมมิติกำหนดขึ้นมาเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเลือกบุคคลบางคนในกลุ่ม

7. Sociogram คือ แผนผังสังคมมิติ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลในกลุ่ม

8. Sociometric Cleavage คือ การขาดการเลือกซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลสองคนหรือมากกว่าสองคนขึ้นไปของกลุ่มย่อย

2.5 การแปลความหมายของสังคมมิติ

คะแนนของสังคมมิตินั้นนอกจากจะทำให้บุคคลทราบว่า เขาแต่ละคนได้รับเลือกจากใครบ้างในกลุ่มแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงสภาพทางจิตวิทยาของตัวเขาเองอีกด้วย กล่าวคือ บุคคลใดยิ่งถ้าได้รับเลือกมาก ก็ยิ่งแสดงว่าเขาเป็นที่นิยมนักใคร่ในกลุ่มมากขึ้นเท่านั้น และก็ยังแสดงว่าสถานภาพทางสังคมเขาก็ดียิ่งขึ้นไปด้วย เราอาจจะกล่าวได้ว่าคะแนนที่เขาได้รับแสดงถึงดัชนีของการปรับตัวทางสังคมหรือคะแนนสุขภาพจิตของเขาก็ได้ หรือเราอาจจะสรุปได้ว่า คะแนนสังคมมิติของบุคคลมักจะสะท้อนถึงการใช้พลังงานของตัวเขาต่อกิจกรรมที่ทางกลุ่มถือว่ามีความสำคัญต่อการอยู่รอดของกลุ่ม ลำดับขั้นการทุ่มเทของจิตใจเขา จึงเป็นเครื่องชี้บอกถึงการยอมรับหรือไม่ยอมรับที่กลุ่มมีต่อเขาและในขณะเดียวกันการที่เขาจะยอมทำตามความต้องการของกลุ่ม ก็แสดงถึงความต้องการภายในของเขาอันที่จะพยายามปรับตัวให้เข้ากับสังคมมากเพียงใด ก่อนที่เราจะพิจารณาถึงปัญหานี้ละเอียดต่อไป อยากจะขอกล่าวถึงการวิจัยคะแนนสังคมมิติเป็น 3 ลักษณะดังนี้ คือ

1. การแปลความหมายที่ได้จากการวิจัยโดยตรง
2. ความหมายของคะแนนที่อาจนำไปใช้ในสถานการณ์สังคมมิติอื่น ๆ
3. ความสัมพันธ์ของคะแนนสังคมมิติกับคุณสมบัติอื่น ๆ

คะแนนดิบที่ได้ หมายถึง คะแนนที่แต่ละบุคคลได้รับนั้น เรายังไม่ถือว่ามีความหมายและยังไม่ใช่หน่วยที่สามารถแปลได้ เราจำเป็นต้องแปลคะแนนที่ได้ให้เป็นหน่วยเล็กที่มีความหมายและคุณค่าทางสถิติเสียก่อน จึงจะสามารถทำการแปลในขั้นต่อไปได้ (คะแนนที่มีการเทียบค่าทางสถิติเท่านั้นจึงจะถือว่ามีความหมาย)

ความหมาย) ตัวอย่างเช่น ในการทดสอบครั้งหนึ่ง บุคคล 3 คนอาจจะได้คะแนน 9 เท่ากันหมด แต่ในกรณีแรก นาย ก. อาจได้รับการเลือกของบุคคลในกลุ่ม 9 คนที่มีอิทธิพลและมีสถานภาพสูงกว่านาย ก. ทั้ง 9 คน โดยที่แต่ละคนไม่มีใครเลือกกันเองเลย ส่วนนาย ข. อาจได้รับเลือกจากบุคคล 9 คนเช่นเดียวกัน แต่อยู่ในสถานภาพทางสังคมมีต่ำกว่าเขา และบางคนอาจเลือกกันเองก็ได้ นาย ค. อาจได้รับเลือกจากบุคคล 3 คน 3 คน จากผู้มีสถานภาพทางสังคมมีเท่าเทียมกับเขา โดยทุกคนเลือกกันและกันดังนี้ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ผู้ที่ได้คะแนน 9 ทั้ง 3 คน จึงไม่ควรได้รับการแปลว่าได้รับความนิยมเท่ากันทั้ง 3 คน ดังนั้นการแปลความหมายจึงต้องการการกระทำอย่างระมัดระวัง ต้องใส่ใจถึงแบบแผนสังคมมิติ ที่ในกรณีเช่นนี้จะมีความสำคัญยิ่งกว่าจำนวนคะแนนที่ได้เสียอีก ควรระวังไว้ด้วยว่า ในแบบทดสอบสังคมมิติตามปกติแล้ว ไม่มีใครในกลุ่มที่จะได้รับการเลือกจากทุก ๆ คนในกลุ่ม และก็ไม่มีใครสักคนที่จะไม่ถูกเลือกเลย หมายความว่า บุคคลทุกคนจะไม่ได้รับการทอดทิ้ง ทุกคนจะได้รับการเลือกโดยมีคนอื่นใดคนหนึ่ง ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวนี้สำคัญมาก เพราะมันมีความหมายไปถึงว่าหลักสังคมมิติตามปกติจะไม่มีบุคคลใดที่ทุก ๆ คนชอบหมด และบุคคลใดที่ทุกคนเกลียดหมด

ส่วนในการแปลคะแนนประเภท “สูง” และ “ต่ำ” (บางครั้งคนที่ได้คะแนนสูงมาก ๆ อาจเรียกว่าหัวหน้า ส่วนผู้ได้คะแนนต่ำเรียกว่า ผู้ถูกปฏิเสธ) เราจำต้องระลึกถึงกฎข้างบนที่กล่าวมาแล้วไว้เสมอ สิ่งที่จะต้องทำก็คือตรวจสอบว่าสมาชิกคนใดไม่ได้เลือกผู้ที่เป็นที่นิยม และสมาชิกคนใดเลือกผู้ที่ได้คะแนนต่ำ เนื่องจากการเลือกผู้ที่ได้คะแนนสูงต่ำนี้อาจใช้เป็นเครื่องตัดสินสถานภาพทางสังคมมิติของผู้คนได้ ตัวอย่างเช่น นาย ก. อาจได้รับเลือกจากบุคคลเพียง 2 คน แต่เขาอาจได้สถานภาพทางสังคมมิติสูงก็ได้ ถ้าหากว่าบุคคลทั้ง 2 ที่เลือกนาย ก. นั้นมีสถานภาพทางสังคมมิติสูง นาย ก. อาจกลายเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลมากของกลุ่ม เพราะเขาได้รับเลือกจากบุคคล 2 คน ที่มีอำนาจอยู่แล้วภายในกลุ่ม

แต่ในการทำคะแนนบางครั้ง เราจะพบว่ามีความเหมือนกันที่บุคคลจะได้คะแนนศูนย์ ถ้าปรากฏว่ามีผู้ได้คะแนนศูนย์เกิดขึ้นที่เราเรียกเขาเหล่านั้นว่าผู้ถูกทอดทิ้ง แต่ต้องจำไว้ว่าถ้าหากคำถามของข้อทดสอบไม่ได้มีคำถามประเภทปฏิเสธรวมอยู่ด้วยแล้ว ผู้ที่ได้ศูนย์นั้นเราไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นเพราะถูกทอดทิ้ง ไม่ได้ได้รับความนิยม หรือเป็นผู้ที่ทางกลุ่มรังเกียจกันแน่

แม้แต่ในกรณีที่คะแนนที่ได้เป็นศูนย์ เรายังไม่สมควรที่จะใช้คำเรียกผู้คนนั้นว่าเป็นผู้ถูกทอดทิ้ง เนื่องจากการเลือกของสังคมมิติเป็นการเลือกแบบวิธีเดียว ผู้เลือกเพียงแต่คิดว่าเขาต้องการสนิทสนมกับผู้ใดในกลุ่มเท่านั้น ดังนั้นผู้ที่ไม่ได้รับการเลือกควรใช้คำว่าผู้ไม่ถูกเลือก มากกว่าคำว่าผู้ถูกทอดทิ้ง หรือผู้ที่ไม่ถูกเลือก เพราะเพียง 1 คะแนนที่เขาได้รับนี้แสดงว่าเขาก็ยังมีความสัมพันธ์บางประการกับบุคคลในกลุ่ม (นวลศิริ เปาโรหิตย์ . 2522 : 46 - 47)

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้สนับสนุนความคิดที่ว่าในการแปลคะแนน จำเป็นต้องดูและวิจัยแบบแผนต่าง ๆ ให้รอบคอบแทนที่จะดูแต่เพียงจำนวนคะแนนเท่านั้น

2.6 เกณฑ์การแบ่งฐานะทางสังคมมิติ

ในการทำวิจัยในครั้งนี้ได้แบ่งฐานะทางสังคมมิติของนักเรียนออกเป็น 3 ระดับ คือ นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง , ฐานะทางสังคมมิติปานกลาง และฐานะทางสังคมมิติต่ำ โดยมีเกณฑ์ในการแบ่งฐานะทางสังคมมิติของนักเรียนดังนี้

เมื่อได้ทำสังคมมิติแล้ว ผู้วิจัยจะนำคะแนนที่ได้จากการทำสังคมมิติของแต่ละห้องเรียนมาเรียงลำดับและจัดคะแนนเป็นเปอร์เซ็นต์ไทล์ และแบ่งฐานะทางสังคมมิติของแต่ละห้องเรียนโดยใช้เกณฑ์ว่า

ฐานะทางสังคมมิติสูง เป็นผู้ที่อยู่ในเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป , ส่วนผู้ที่อยู่ในฐานะทางสังคมมิติปานกลาง คือผู้อยู่ในเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 26 - 74 และผู้ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ เป็นผู้ที่อยู่ในเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา

2.7 ความน่าเชื่อถือของแบบวัดสังคมมิติ

การหาความเชื่อมั่นและค่าความเที่ยงของสังคมมิตินั้น แตกต่างไปจากแบบวัดทางจิตวิทยาทั่ว ๆ ไป เนื่องจากธรรมชาติของแบบวัดสังคมมิติเอง ในการวัดค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทางจิตวิทยาทั่ว ๆ ไป นักจิตวิทยามักจะมองในแง่ที่ว่าสิ่งที่เขาวัดนั้นไม่ใคร่มีการแปรผันมากนัก และถ้าคะแนนที่ได้จากข้อทดสอบหนึ่ง ๆ แตกต่างกัน เขาก็มักจะคิดสรุปว่าแบบทดสอบนั้น ๆ มีข้อบกพร่อง แต่อย่างไรก็ตามในการวัดค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดสังคมมิตินั้น เราจะต้องระลึกเสมอว่าความสัมพันธ์ของบุคคลจะมีการแปรผันไม่คงที่ตายตัวเหมือนข้อทดสอบชนิดอื่น ๆ และยิ่งไปกว่านั้นผู้ทดสอบก็อาจจะกำหนดให้ข้อมูลผันแปรไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งก็ได้ตามที่เขาคิดต้องการ เช่น ในการจัดปรับปรุงสิ่งแวดล้อมทางสังคมบางชนิดครูอาจจะทำให้เด็กที่ได้คะแนนต่ำให้กลายเป็นผู้ที่มีคะแนนนิยมสูงไปก็มี ข้อแตกต่างในการวัดค่าความเชื่อมั่นของสังคมมิติจากแบบทดสอบอื่น ๆ ประการที่สอง คือ ในสังคมมิตินั้น ไม่เป็นการจำเป็นที่บุคคลจะได้รับเลือกเป็นผู้นำในสถานการณ์หนึ่งจะต้องได้รับเลือกเป็นผู้นำในสถานการณ์อื่น ๆ อีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้น ผู้สร้างสังคมมิติอาจสร้างคำถามในลักษณะที่ผู้ได้รับเลือกในหัวข้อหนึ่ง อาจไม่ถูกเลือกในหัวข้ออีกหัวข้อหนึ่งก็ได้

ข้อควรระวังอีกประการหนึ่งของการวัดค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบสังคมมิติ คือ ในแบบข้อทดสอบ 2 ชนิด คะแนนของบุคคลที่ได้รับอาจเท่าเทียมกัน แต่ทว่าความสัมพันธ์ที่เขามีนั้นอาจเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง ตัวอย่างเช่น นาย ก. อยู่ในกลุ่ม 40 คน อาจได้รับคะแนน 20 จากการทดสอบคราวแรก หมายความว่าเขาจะได้รับเสียงเลือก 1 เสียงจากสมาชิกในกลุ่มจำนวน 20 คน ส่วนในการทดสอบคราวที่สองเขาอาจจะได้รับคะแนนเท่าเดิมคือ 20 จากบุคคลอีก 20 คน ที่ไม่ได้เลือกเขาเลยในครั้งแรกก็เป็นได้

ส่วนความเที่ยงของแบบวัดสังคมมิตินั้นมักจะได้มาจากการหาสหสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ที่เขาตอบกับความสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่แท้จริง ซึ่งแบบวัดสังคมมิติที่มีความแน่นอนแล้วจะได้สหสัมพันธ์ที่มีค่าสูงระหว่างสถานการณ์ตามที่ถูกทดสอบเขียนและตามสภาพความเป็นจริง แต่ให้ค่าสหสัมพันธ์ที่วัดได้มีค่าเพียง .5 เราจะกล่าวไม่ได้เลยว่าผลที่ได้มีความแน่นอนหรือไม่ ถ้าไม่คำนึงถึงสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏด้วย หมายความว่าในคำถามสังคมมิตินั้น ถ้าเราถามเพียงว่า "ถ้าเป็นไปได้ท่านต้องการเล่นกับผู้อื่นมากที่สุดในชีวิต" เด็กชาย ก. อาจจะเลือกนาย ข. อันดับหนึ่ง แต่ในสถานการณ์ที่เป็นจริงแล้วเด็กชาย ก. อาจจะไม่ได้เล่นกับนาย ข. เลยก็เป็นได้ ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุต่าง ๆ ที่มาจากสิ่งแวดล้อมผลักดันให้เขาไม่สามารถเป็นเพื่อนเล่นกับบุคคลที่เขาต้องการต้องการได้

ในการค้นคว้าเรื่องความแน่นอนทางสังคมมิตินี้ นักจิตวิทยาชื่อ Byrd ได้ทำการศึกษาข้อมูลอย่างละเอียด โดยเขาได้นำเอาตัวเลือกทางสังคมมิติมาหาค่าสหสัมพันธ์กับตัวเลือกในสถานการณ์จริง ๆ เขาได้ใช้เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตอบในแต่ละคำถามเกี่ยวกับความต้องการเล่นกับเพื่อนคนใดมากที่สุด ต่อมาหลังจากนั้นได้ 8 สัปดาห์ เขาให้โอกาสเด็กได้เลือกเพื่อนที่ต้องการเล่นด้วยจริง ๆ และต่อมาได้ให้ข้อทดสอบเดิมกับเด็กกลุ่มทดลอง ผลปรากฏว่า สหสัมพันธ์มีดังนี้

แบบทดสอบครั้งแรก และการเลือกเพื่อนจริงมีสหสัมพันธ์ .76

แบบทดสอบครั้งหลัง และการเลือกเพื่อนจริงมีสหสัมพันธ์ .80

แบบทดสอบครั้งแรกและครั้งหลังการเลือกเพื่อนจริงมีสหสัมพันธ์ .89

จัดว่ามีสหสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์ที่สูง (นวลศิริ เปาโรหิตย์ . 2522 : 33 - 38)

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสังคมมิติ

ได้มีผู้ที่ใช้สังคมมิติเป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าหลายรูปแบบ ดังที่ปรากฏผลดังต่อไปนี้ บุญยิ่ง เจริญยิ่งและคาซุโอะ มียาเกะ (1958) ได้ทดสอบสังคมมิติในประเทศไทย โดยได้ทดสอบสังคมมิติในประเทศไทย โดยศึกษาจากเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 พบว่า เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 - 4 เลือกเพื่อนและได้รับเลือกเพื่อนเพิ่มขึ้นตามชั้นเรียน โดยได้เปรียบเทียบการเลือกของเด็กจากฐานะทางเศรษฐกิจสังคม นอกจากนั้นยังได้วิเคราะห์ไปถึงอัตราการเลือกซึ่งกันและการปฏิเสธไม่เลือกเพื่อนและการทายว่าผู้ใดและเลือกตนเองและไม่เลือกตนเอง

การศึกษาของวิมล โรจนวีระ ที่ได้ศึกษาในปี พ.ศ. 2513 ในหัวข้อ การศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ทางสังคมและการปรับตัวระหว่างชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประถมศึกษาปีที่ 7 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 การศึกษาของเขาได้ศึกษาถึงการเลือกในการทำสังคมมิติ ในเด็ก 3 วัยเปรียบเทียบกัน โดยที่เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีอายุเฉลี่ย 10.4 ปี นักเรียนชั้นประถมปีที่ 7 มีอายุเฉลี่ย 13.1 และเด็กชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีอายุเฉลี่ย 16.6 ปี ได้พบว่า เด็กในชั้นสูงกว่าจะมีการเลือกเพื่อนมากกว่าเด็กในชั้นที่ต่ำกว่า และเด็กในชั้นสูงและชั้นต่ำ มีเกณฑ์ในการเลือกเพื่อนต่างกัน (วิมล โรจนวีระ , บทคัดย่อ)

ธัญชนก ศิริสุขชัยวุฒิ (2542) ได้ทำการศึกษาในหัวข้อ การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัวกับเพื่อน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เขตปทุมวันกรุงเทพฯ ได้นำวิธี สังคมมิติมาใช้ในการแยกเด็กที่ปรับตัวไม่ได้ โดยได้นำเด็กที่เป็น Rejectee ของห้องมาทำการศึกษารายกรณี โดยถือว่าเด็กที่เป็น Rejectee นั้นเป็นเด็กที่มีความสามารถในการปรับตัวต่ำ

นอกจากนั้นยังมีผู้นำสังคมมิติไปใช้ในการทำกรณีศึกษา เพื่อจะดูคุณลักษณะทางสังคมของผู้ที่กำลังศึกษานั้นว่าเขาเป็นผู้ที่มีสัมพันธ์ภาพอันดีกับเพื่อน ๆ หรือไม่ จะเห็นได้จากงานวิจัยดังต่อไปนี้

ดวงกมล วงษ์ศรีหัส ได้ทำวิจัยในปี พ.ศ. 2541 ในหัวข้อ การศึกษารายกรณีของนักเรียนที่มีปัญหาการปรับตัวในครอบครัว ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนชุมชนวัดบางขัน อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ได้นำสังคมมิติมาใช้ประกอบในการทำการศึกษารายกรณีของเด็กที่มีการปรับตัวในครอบครัวไม่ดี โดยได้พบว่า เด็กที่มีสัมพันธ์ภาพทางสังคมไม่ดีมักจะมีความสัมพันธ์กับเพื่อนไม่ดีด้วย โดยเด็กที่ทำกรณีศึกษานั้นเป็น Rejectee ในการทำสังคมมิติ และมีบางคนที่มีการเลือกตนเองในกลุ่ม จึงนับว่าเด็กที่มีการปรับตัวในครอบครัวไม่ดี ก็จะมีสถานภาพทางสังคมมิติต่ำด้วย

อังสนา เปตะนันท์ ทำการศึกษาในปี พ.ศ. 2536 ในเรื่อง การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนวัดบางโพโสมาวาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีพฤติกรรมสุดโต่งสสารระเหย ในการทำสังคมมิติในการศึกษาครั้งนี้พบว่า ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายที่ติดสสารระเหยจะมีสถานภาพทางสังคมมิติต่ำ โดยเป็น Rejectee ของห้อง ทั้งนี้มาจากสาเหตุที่เด็กติดสสารระเหย

ในงานวิจัยของต่างประเทศนั้นได้มีการศึกษาสัมพันธ์ภาพระหว่างสังคมมิติกับองค์ประกอบอื่น ๆ นอร์เวย์ (1952) ได้รายงานการค้นคว้าของ โลบ (1941) บารอน (1951) ฮิล (1941) เกรโบ (1946) เจอร์ราด (1964) วิคตอร์ (1946) และโอสเตด (1951) ซึ่งพอจะสรุปได้ว่าจะแนบสังคมมิติของบุคคลหนึ่ง ๆ ย่อมเป็นเงาสะท้อนให้เห็นบุคลนั้นได้พยายามกระทำการอันเป็นที่ยอมรับนับถือของกลุ่มเพียงไร ดังนั้นสังคมมิติจึงเป็นเครื่องแสดงว่าเขาได้พยายามปรับปรุงตัวให้เข้ากับสังคมภายนอกเพียงไร (บุญยิ่ง เจริญยิ่ง . 2518 : 7)

การค้นคว้าของเจนนิงส์ (1946 – 1959) แสดงว่าในชั้นเรียนซึ่งมีการสมาคมกันโดยเสรีนั้น เด็กอายุ 6 ขวบ ซึ่งกำลังเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก็ได้มีการเลือกซึ่งกันและกันเป็นจำนวนหลายคู่ และมีการเลือกเพศตรงกันข้ามอยู่หลายคู่เหมือนกัน ส่วนเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก็ได้มีการเลือกและกันอย่างกว้างขวางระหว่างเด็กชายกับเด็กหญิง (ปนัดดา นิลพังงา . 2526 : 16)

สแคนเดรท (Scandrette) ได้ศึกษาการปรับตัวกับฐานะทางสังคมมิติ ปรากฏผลว่าเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง จะปรับตัวได้ดีกว่าเด็กในกลุ่มที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ (วิมล โรจนวีระ . 2513 : 2)

โอลสัน (Olson) ได้เปรียบเทียบการสังเกตนักเรียนในชั้นประถมศึกษา เพื่อดูพฤติกรรมต่าง ๆ เปรียบเทียบกับฐานะทางสังคมมิติ ปรากฏว่าเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง จะปรับตัวได้ดี เป็นเพื่อนที่ดี อารมณ์ดี สงบเสงี่ยม ส่วนเด็กที่มีฐานะทางสังคมต่ำจะเป็นคนขี้อาย เจ็บแค้น ปรับตัวไม่ใคร่ได้ และได้สรุปในตอนท้ายว่า ผลรวมของการปรับตัวโดยทั่วไปแล้ว กลุ่มสูงจะปรับตัวได้ดีกว่ากลุ่มต่ำอย่างเห็นได้ชัด (อ้างจากวิมล โรจนวีระ . 2513 : 20)

3. บุคลิกภาพ

3.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

คำว่า “บุคลิกภาพ” ส่วนมากแล้วหมายถึง ลักษณะส่วนรวมของพฤติกรรมของบุคคลในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นในด้านชีวิตส่วนตัว ด้านกิจกรรม หรือในด้านสังคมทั่ว ๆ ไป นั่นคือเข้าใจบุคลิกภาพกันในความหมายรวม ๆ ไม่เจาะจงว่าเกี่ยวกับรูปร่าง หรือนิสัย หรือจิตใจ แต่ลักษณะเด่น ๆ ของแต่ละบุคคลมักจะถูกเอ่ยถึงหรือหยิบยกมาพิจารณาเป็นพิเศษ ยอมรับเอาลักษณะเด่นในตัวบุคคลเป็นบุคลิกภาพเฉพาะตัวของเขา คนเราจะเลือกลักษณะเด่น ๆ ของบุคคลที่เราเอ่ยถึงเกี่ยวกับเรื่อง รูปร่าง การแต่งกาย กิริยาท่าทาง ท่วงที สมองหรือสติปัญญา ความสามารถ ฯลฯ ว่าเป็นอย่างไร คนที่รูปร่างสูงโปร่ง เดินตัวตรง ก็พูดว่ามีบุคลิกภาพสง่า เป็นต้น

“บุคลิกภาพ” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “personality” ซึ่งมีรากศัพท์เดิมมาจากภาษากรีกว่า “Persona” ซึ่งมีความหมายว่า “Mask” ที่แปลว่า “หน้ากาก” สำหรับตัวละครใช้สวมหน้าเวลาออกแสดงเวลาออกโรง เพื่อจะแสดงบทบาทที่ถูกกำหนดให้ ในการเล่นละครของกรีกและโรมันสมัยก่อน ซึ่งเล่นกันกลางแจ้ง ตัวโขน ตัวละคร สวมหัวโขนหรือหน้ากากใด ก็พูด เดิน แสดงพฤติกรรม กระทำบทบาทไปตามสถานภาพของตัวนั้น ๆ เช่น ผู้ที่สวมหัวลิง ก็ต้องร้องและทำกิริยาท่าทางอย่างลิง ผู้ที่สวมหน้ากากผู้ร้าย (ยักษ์) ก็ต้องแสดงให้เห็นกับผู้ร้าย คำกรีก Persona มาจากคำ Per + Sanare คือ หมายถึงหน้ากากที่ได้รับการดัดแปลงแล้วเป็นอย่างดี ให้ผู้เล่นละครพูดกับคนดูได้สะดวก ดังนั้นคำ Personality จึงคิดกันว่า มีความเกี่ยวข้องกันของบุคคล ในขอบเขตของผู้แสดง ผู้ชม ผู้ดู ผู้ฟัง ผู้เห็น จากความหมายเดิมนี้นี้นำมาสู่ความเข้าใจว่า บุคลิกภาพของคนก็เหมือนกับหน้ากากตัวละครเพราะในชีวิตจริงบุคคลย่อมแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในแต่ละสถานการณ์แตกต่างกันไป เช่นเดียวกับตัวละครที่แสดงบทบาทไปตามลักษณะของหน้ากากที่สวม ชีวิตของมนุษย์ที่แสดงบทบาทอยู่ในชีวิตประจำวันเป็นเสมือนละครชีวิต กิริยาอาการที่เราแสดง และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เรากระทำ ความสลับซับซ้อนแห่งธุรกิจของการยังชีพของมนุษย์เรานั้น บังคับให้เราต้องแสดงกันคนละหลาย ๆ บทบาท บุคลิกภาพของเราจึงพัฒนาขึ้น เพื่อเป็นแนวทางให้เราเผชิญโลก สร้างเสริมมิตรภาพ ดำรงชีวิตอยู่ และปฏิบัติภารกิจที่จะต้องกระทำ

ต่อมานักจิตวิทยาได้นำเอาคำว่าบุคลิกภาพมาใช้อย่างกว้างขวาง เพื่ออธิบายลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล แต่เนื่องจากนักจิตวิทยาแต่ละกลุ่มแต่ละคนแต่ละบุคคลมีทัศนะแตกต่างกันไป ความหมายและทฤษฎีบุคลิกภาพจึงมีจำนวนมาก

ฮาร์ทแมน (Hartman) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ ส่วนรวมทั้งหมดที่บุคคลแสดงออกโดยกริยาอาการ ความนึกคิด อารมณ์ นิสัยใจคอ ความสนใจ การติดต่อกับผู้อื่น ๆ ตลอดจนรูปร่าง หน้าตา การแต่งกาย และความสามารถในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น (สถิต วงศ์สุวรรณ , 2539 : 3)

อลพอร์ต (Gordon W. Allport)ว่า บุคลิกภาพ คือ ลักษณะส่วนรวมของแต่ละบุคคลที่เป็นเอกภาพอันประกอบไปด้วยลักษณะทางกายและทางจิตใจ ระบบทางกายและจิตนี้เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งแต่ละคนมีแตกต่างกัน (สถิต วงศ์สุวรรณ , 2539 : 3)

มูนน์ (Munn . 1902) บุคลิกภาพคือลักษณะเด่นของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นการรวบรวมแบบแผนทั้งหมดมาเป็นบุรณาการของโครงสร้างพฤติกรรม เช่น ความสนใจ ทัศนคติ สติปัญญา ความสามารถ ความถนัด และสิ่งอื่น ๆ ที่แสดงถึงลักษณะนิสัย (นวลละอ อสุภาผล , 2527 : 2)

เชลดัล (Schoen . 1930) บุคลิกภาพคือการจัดระบบการทำหน้าที่ทั้งหมด หรือการรวมกันของนิสัยต่าง ๆ ความคิดเห็นและอารมณ์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นแตกต่างจากสมาชิกคนอื่น ๆ ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน (นวลละอ อสุภาผล , 2527 : 3)

3.2 ความสำคัญของบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพมีความสำคัญหลายประการเพราะเป็นส่วนเกี่ยวข้องที่สำคัญทั้งกับการดำเนินชีวิตส่วนตัวและกับหน้าที่การงานและอาชีพซึ่งสามารถรวบรวมได้ เช่น

นิภา นิธยาน (2530 : 151 – 153) กล่าวว่า บุคลิกภาพมีความสำคัญต่อบุคคลและการมีบุคลิกภาพที่ดี ประกอบด้วยคุณลักษณะ ดังนี้

1. ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจสภาพความเป็นจริงอย่างถูกต้อง โดยไม่บิดเบือนความจริง

2. การแสดงอารมณ์ในลักษณะและขอบเขตที่เหมาะสม การมีอารมณ์ที่ไม่ดีเยี่ยมเป็นผลร้ายต่อตนเองและบุคคลรอบข้าง

3. ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม เพราะตลอดชีวิตของคนเราต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อสวัสดิภาพอันดีของมวลมนุษย์

4. ความสามารถในการพัฒนาตน สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ในทุกสถานการณ์
กันยา สุวรรณแสง (2533 : 4 – 5) กล่าวไว้ว่า บุคลิกภาพมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของบุคคลในสังคมเป็นอย่างมาก โดยพิจารณาในประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ความมั่นใจ ผู้มีบุคลิกภาพดี จะมีความมั่นใจในการแสดงออกมากขึ้น ทำให้กล้าแสดงออก เพราะคนอื่น ๆ ที่พบเห็นจะได้ความสนใจและเชื่อมั่น

2. การคาดหมายพฤติกรรม ถ้ารู้ว่าคุณลักษณะนั้นมีความสามารถอย่างไร จะทำนายได้ว่าในสถานการณ์จะแสดงพฤติกรรมอย่างไร

3. การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถบอกได้ว่าบุคคลหนึ่งแตกต่างจากอีกบุคคลหนึ่งได้โดยอาศัยสังเกตพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นประจำสม่ำเสมอแก่ตัวบุคคลนั้น ๆ บุคลิกภาพช่วยให้สามารถจำ รู้จัก เข้าใจบุคคลแต่ละคนได้ ตลอดจนรูวิธีที่จะปรับตัวให้เข้ากับคนเหล่านั้นได้ ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกันกับคนในสังคม

4. การตระหนักในเอกลักษณ์ของบุคคล บุคลิกภาพจะทำให้คนมีลักษณะเฉพาะตัวที่เป็นตนเอง เป็นแบบอย่างของเยาวชน

5. การปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น ๆ การที่รู้จักบุคลิกภาพของบุคคลอื่น ทำให้ปรับตัวเข้ากับเขาได้ ยง่ายขึ้น เอาชนะศัตรูได้ แก้ปัญหาได้

6. ความสำเร็จ คนที่บุคลิกดีเป็นพื้นฐานแห่งความศรัทธาเชื่อถือแก่ผู้พบเห็น ได้รับความช่วยเหลือ และการติดต่อด้วยดี ได้รับความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่การงาน

7. การยอมรับของกลุ่ม คนที่มีบุคลิกภาพดี ย่อมเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ใคร ๆ ก็ต้องการชอบที่จะให้อยู่ในกลุ่ม ทำให้เกิดความมั่นคงในจิตใจ

สรุปได้ว่า บุคลิกภาพเป็นส่วนที่มีความสำคัญยิ่งในการที่บุคคลจะประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน อาชีพ เป็นที่ศรัทธาของคนทั่วไปได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพเป็นส่วนสำคัญ

3.3 ทฤษฎีบุคลิกภาพของ Cattell

ในการวิจัยครั้งนี้จะเน้นเกี่ยวกับทฤษฎีบุคลิกภาพ 16 องค์ประกอบของ Cattell ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่ม ทฤษฎีลักษณะ (Traits Theories) เนื่องจากทฤษฎีนี้เป็นพื้นฐานของแนวคิดที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพในการ ศึกษาครั้งนี้ ซึ่งจะได้เสนอรายละเอียดของทฤษฎีดังกล่าว ดังนี้ (นวลละอ อ สุภาพล , 2527 : 202 - 212)

เรย์มอนด์ เบร์นาร์ด แคทเทล (Raymond Bernard Cattell) เป็นชาวอังกฤษ เกิดที่เมือง แสตตันฟอร์ดในปี ค.ศ. 1905 จบปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์เคมีในปี 1924 ใน King' College มหาวิทยาลัยลอนดอนขณะที่ยังได้ 19 ปีเท่านั้น เขาได้เบนเข็มไปศึกษาปริญญาเอกทางด้านจิตวิทยาใน มหาวิทยาลัยเคม และสำเร็จการศึกษาในปี ค.ศ. 1929 เมื่อจบปริญญาเอกแล้ว เขาได้ทำงานเป็นผู้ช่วย การ ณ คลินิกทางจิตวิทยาที่อังกฤษ 5 ปี ต่อมาได้เดินทางไปทำงานวิจัยร่วมกับนักจิตวิทยาการ เรียนรู้ผู้มีชื่อเสียงของสหรัฐอเมริกา (E.L. Thorndike) ณ มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย นิวยอร์ก และได้ตั้ง รกรากอยู่ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา

Cattell ได้รับอิทธิพลมาจากหลักการ 2 ประการซึ่งใช้เป็นหลักการในการสร้างทฤษฎีของเขา ดังนี้

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ (Freud) ประสบการณ์ในการทำงานในคลินิกจิตวิทยาทำให้เขายอมรับวิธีการหลายอย่างของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ทฤษฎีบุคลิกภาพของเขาจึงประกอบด้วย การทดสอบ และการสังเกตทางจิตวิทยา จะเห็นได้จากเขาพยายามที่จะใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบมาใช้วิเคราะห์โครงสร้างบุคลิกภาพตามแนวคิดของฟรอยด์ ในเรื่อง Id , Ego , Superego แนวความคิดอีกประการหนึ่งคือ ทฤษฎีของเขาอีกส่วนหนึ่งได้มาจากผลการทดลองในสถานการณ์ที่ควบคุมและการศึกษาพฤติกรรมจากการ สังเกต ซึ่งทั้ง 2 วิธีการนี้ได้มาจากการบำบัดรักษาโดยวิธีจิตวิเคราะห์

2. การศึกษาพฤติกรรมสังคมของ William McDougall ซึ่งได้อธิบายพฤติกรรมสังคมโดยใช้ หลักเบื้องต้น 7 ประการ ซึ่งหลักทั้ง 7 ประการนี้ McDougall ได้กล่าวว่าเป็นพลังของสัญชาตญาณ ใน ทฤษฎีบุคลิกภาพของ Cattell ได้เลียนแบบการทำหน้าที่ของพลังที่มีมาแต่กำเนิดว่ามีพลัง 10 อย่าง คือ

2.1 พลังเพศ (Sex)

2.2 การยืนยันความเห็นของตน (Self abasement)

2.3 การหนี (หนีจากความวิตกกังวลหรือความกลัว) (escape – fear . anxiety)

2.4 การปกป้อง (พฤติกรรมปกป้องของพ่อแม่) (protectiveness – parental behavior)

2.5 การเข้าร่วมกลุ่ม (gregariousness)

2.6 ความต้องการพักผ่อน (rest – seeking)

2.7 การสำรวจ (การสำรวจซึ่งเกิดจากความอยากรู้อยากเห็น) (exploration – curiosity)

2.8 การหลงรักตนเอง (narcistic sex)

2.9 การขอร้องอ้อนวอน (appeal)

2.10 การก่อสร้างหรือการตั้ง (Construction)

นอกจากนี้ Cattell ยังเชื่อในความคิดของ McDougall ในเรื่องของอารมณ์ (Sentiment) ซึ่งเขาได้นำเรื่องนี้มาเป็นส่วนหนึ่งในทฤษฎีบุคลิกภาพ

Cattell ได้สร้างทฤษฎีของเขาด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยเริ่มต้นจากการศึกษาบุคลิกภาพหลายประเภทในวัยต่าง ๆ กันเป็นจำนวนมาก คะแนนจะได้จากวิธีการหลายๆ อย่างของการทดสอบบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว เช่น ให้ตอบแบบสอบถาม การสังเกต การประเมินค่า การศึกษาในห้องทดลองและวิธีการอื่น ๆ ซึ่งเป็นการวัดพฤติกรรมที่ถูกต้องและมีคุณภาพ Cattell นำคะแนนจากการทดสอบเหล่านั้นมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของลักษณะต่าง ๆ ของบุคลิกภาพโดยวิธี Cluster Analysis (การจัดกลุ่ม) และ Factor Analysis (การวิเคราะห์องค์ประกอบ)

Cattell ได้ให้คำจำกัดความของบุคลิกภาพไว้ว่า “บุคลิกภาพ คือ สิ่งที่จะช่วยให้เราทำนายได้ว่าบุคคลจะทำอะไรในสถานการณ์ที่กำหนดให้ จุดมุ่งหมายของการวิจัยทางจิตวิทยาบุคลิกภาพก็เพื่อสร้างกฎว่าบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกันนั้น จะทำพฤติกรรมใดเมื่ออยู่ในสังคมและสภาพแวดล้อมปกติ บุคลิกภาพที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทั้งหมดของบุคคล ทั้งพฤติกรรมที่เปิดเผยและพฤติกรรมที่ซ่อนอยู่ภายใน” และ Cattell ได้เสนอคำจำกัดความของบุคลิกภาพเป็นสูตรดังนี้

	R	=	f(S,P)
โดยที่	R	=	พฤติกรรมตอบสนอง
	f	=	Function
	S	=	สถานการณ์
	P	=	บุคลิกภาพ
พฤติกรรมตอบสนอง	=	f (สถานการณ์ . บุคลิกภาพ)	

Cattell ยอมรับว่าสถานการณ์เป็นสิ่งสำคัญในการทำนายพฤติกรรม ในการสร้างทฤษฎีเขารวมการจัดการกับสถานการณ์ไว้ในองค์ประกอบของบุคลิกภาพ

Cattell กล่าวว่า การศึกษาบุคลิกภาพจะต้องศึกษาพฤติกรรมทั้งหมด มิใช่การศึกษาโดยย่อเฉพาะส่วนที่จำเป็นหรือแบ่งออกเป็นส่วน ๆ เพราะการจะเข้าใจพฤติกรรมได้อย่างชัดเจนก็ต่อเมื่อได้พิจารณาส่วนย่อยเหล่านั้นภายในกรอบอันกว้างขวางของการปฏิบัติงานทั้งหมดของอินทรีย์

อุปนิสัย (Traits) Cattell ได้ให้คำจำกัดความของอุปนิสัยไว้ว่า “อุปนิสัยเป็นสิ่งที่มีย่อยอย่างถาวรในตัวบุคคลและกำหนดปฏิกิริยาอันกว้างขวางในการตอบสนอง” อุปนิสัยอาจกำหนดโดยลักษณะทางชีววิทยา ซึ่งเรียกว่าอุปนิสัยแม่บท (Constitutional Traits) และอุปนิสัยที่กำหนดโดยสิ่งแวดล้อมซึ่งเรียกว่าอุปนิสัยที่สิ่งแวดล้อมสร้างขึ้น (Environmental mold traits) โดยอุปนิสัยต่าง ๆ สามารถแบ่งย่อย ๆ ออกได้เป็นดังนี้

1. อุปนิสัยทางความสามารถ (ability Traits) หมายถึง ทักษะของบุคคลในการจัดกระทำกับความซับซ้อนของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สถิติปัญญาเป็นตัวอย่างที่ดีของอุปนิสัยทางความสามารถ

2. อุปนิสัยทางอารมณ์ (Temperament traits) หมายถึง แนวโน้มต่าง ๆ ที่เป็นรูปแบบของแต่ละบุคคล ตัวอย่าง เช่น เป็นคนอารมณ์หงุดหงิด อารมณ์เสียหรืออารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย

3. อุปนิสัยการแปรพลัง (Dynamic Traits) หมายถึง แรงจูงใจและความสนใจของบุคคล บุคคลอาจมีคุณลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ มีความทะเยอทะยาน ชอบการออกกำลัง มีความสนใจในการกีฬา เป็นต้น

นอกจากการแบ่งอุปนิสัยออกตามที่กล่าวข้างต้นนี้แล้ว Cattell ยังแบ่งอุปนิสัยออกเป็นกลุ่ม ๆ โดยเขาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. อุปนิสัยสามัญ (Common Traits) หมายถึง คุณลักษณะต่าง ๆ ที่มีอยู่ในบุคคลทั่ว ๆ ไป เช่น สถิติปัญญา ความเชื่อมั่นในตนเอง การไม่มีพลังความสามารถ เป็นต้น

2. อุปนิสัยเฉพาะ (Unique Traits) หมายถึง ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล เช่น ความสนใจเฉพาะอย่างของบุคคล เป็นต้น

ในการวิเคราะห์บุคลิกภาพ Cattell เน้นว่า พฤติกรรมเกิดจากการทำงานของอุปนิสัยทั้ง 2 กลุ่มเข้ามาทำงานร่วมกัน ดังนั้น ในทฤษฎีของเขาจึงย้ำในข้อเท็จจริงว่าบุคลิกภาพเป็นเอกภาพ (Unique)

การพิจารณาในเรื่องอุปนิสัยพื้นผิวและอุปนิสัยต้นตอเป็นเรื่องสำคัญที่สุดที่ Cattell คิดขึ้น ทศนะของเขาในเรื่องอุปนิสัยพื้นผิว เขาได้กล่าวไว้ดังนี้ “.....เป็นการรวบรวมองค์ประกอบต่าง ๆ ของอุปนิสัยอย่างง่าย ๆ หรือกล่าวได้ว่าอุปนิสัยพื้นผิวแสดงให้เห็นอย่างชัดเจน แม้ว่าทุกคนจะเป็นเอกัตบุคคลที่มีความแตกต่างกันในอินทรีย์และสิ่งแวดล้อม” อุปนิสัยพื้นผิวเหล่านี้ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ภายใน

อุปนิสัยต้นตอ (Source Traits) จะตรงข้ามกับอุปนิสัยพื้นผิว คือเป็นองค์ประกอบซึ่งควบคุมการแปรเปลี่ยนของอุปนิสัยพื้นผิว อุปนิสัยต้นตอที่สำคัญจะควบคุมพฤติกรรมทำให้เรามีข้อมูลเพียงพอในการตอบสนองสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งอุปนิสัยต้นตอนี้ได้ถูกจัดเป็นองค์ประกอบต่าง ๆ 16 องค์ประกอบ ในแต่ละองค์ประกอบก็มีความสำคัญในการควบคุมตัวแปรของพฤติกรรม โดยเริ่มต้นที่องค์ประกอบ A และองค์ประกอบสุดท้ายคือองค์ประกอบ Q ซึ่งแสดงรายละเอียดได้ตามตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงอุปนิสัยต้นตอ (Source Traits) ตามทฤษฎีของ Cattell

อุปนิสัยกลุ่มคะแนนต่ำ (LOW SCORE)	องค์ประกอบ (FACTOR)	อุปนิสัยคู่ตรงข้าม (VS)	องค์ประกอบ (FACTOR)	อุปนิสัยกลุ่มคะแนนสูง (HIGH SCORE)
ไว้ตัว Reserved* (Affectothymia)	A ⁻	VS	A ⁺	ชอบออกสังคม Outgoing (Schizothymia)
สติปัญญาต่ำ Less Intelligent (Low “8”)	B ⁻	VS	B ⁺	สติปัญญาสูง More Intelligent (High “8”)

ตาราง 1 (ต่อ)

อุปนิสัยกลุ่มคะแนนต่ำ (LOW SCORE)	องค์ประกอบ (FACTOR)	อุปนิสัยคู่ตรงข้าม (VS)	องค์ประกอบ (FACTOR)	อุปนิสัยกลุ่มคะแนนสูง (HIGH SCORE)
อารมณ์อ่อนไหว Emotional (Low Ego Strength)	C ⁻	VS	C ⁺	อารมณ์มั่นคง Stable (High Ego Strength)
อ่อนน้อมถ่อมตน Humble (Submissiveness)	E ⁻	VS	E ⁺	รักษาสติขของตน Assertive (Dominance)
สุ่มมีสติ Sober (Surgency)	F ⁻	VS	F ⁺	ทำตนตามสบาย Happy – go – Lucky (Desurgency)
เห็นแก่ได้ ชอบสะดวกสบาย Expedient (Low Superego)	G ⁻	VS	G ⁺	มีธรรมะ Conscientious (High Superego)
มีความอาย Shy (Threctia)	H ⁻	VS	H ⁺	อาจหาญ Venturesome (Parmia)
จิตใจมั่นคง Toughminded (Harria)	I ⁻	VS	I ⁺	จิตใจอ่อนไหว Tender – Mindes (Premsia)
มีความไว้วางใจ Trusting (Alaxia)	L ⁻	VS	L ⁺	จิตใจหวาดระแวง Suspicious (Protension)

ตาราง 1 (ต่อ)

อุปนิสัยกลุ่มคะแนนต่ำ (LOW SCORE)	องค์ประกอบ (FACTOR)	อุปนิสัยคู่ตรงข้าม (VS)	องค์ประกอบ (FACTOR)	อุปนิสัยกลุ่มคะแนนสูง (HIGH SCORE)
ลงมือปฏิบัติ Practical (Praxernia)	M ⁻	VS	M ⁺	สร้างความฝัน Imaginative (Autia)
มั่นคงเปิดเผย Forthright (Artlessness)	N ⁻	VS	N ⁺	ฉลาดมีเล่ห์เหลี่ยม Shrewd (Shrewdness)
จิตสงบราบเรียบ Placid (Assurance)	O ⁻	VS	O ⁺	จิตใจหวาดหวั่น Apperhensive (Guilt - Proneness)
นักอนุรักษ์ Conservative (Conservatism)	Q ₁ ⁻	VS	Q ₁ ⁺	นักทดลอง Experimenting (Radicalism)
ฟังกลุ่ม Group – Tied (Group Adherence)	Q ₂ ⁻	VS	Q ₂ ⁺	พึ่งตนเอง Self – Sufficiency (Self – Sufficiency)
ไม่มีกฎเกณฑ์ Casual (Low Integration)	Q ₃ ⁻	VS	Q ₃ ⁺	ควบคุมตนเอง Controlled (Hihg Self - Concept)
อารมณ์ผ่อนคลาย Relexed (Low Ergic tension)	Q ₄ ⁻	VS	Q ₄ ⁺	อารมณ์ตึงเครียด Tense (Ergic tension)

* สิ่งที่ควรสังเกต คำภาษาอังกฤษที่อยู่นอกวงเล็บคือคำที่ใช้กับแพร่หลาย ส่วนคำที่อยู่ภายในวงเล็บเป็นศัพท์เฉพาะ (Techical term)

ที่มา : นวลละออ สุภาพล. (2527). ทฤษฎีบุคลิกภาพ : 210 -211

3.4 แบบวัด CPQ (Children's Personality Questionnaire)

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้เครื่องมือที่ดัดแปลงมาจากแบบทดสอบ Children's Personality Questionnaire (CPQ) ซึ่งจัดทำโดย Raymond B. Cattell และ Rutherford B. Porter ในปี ค.ศ. 1985 เนื่องจากแบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง และยังมีคุณสมบัติอื่น ๆ อีกดังนี้ (Handbook of CPQ p. 7 -8)

1. รวมมิติของบุคลิกภาพไว้อย่างครบถ้วนและพอเพียง สามารถวัดบุคลิกต้นตอของบุคลิกภาพได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากในวงการศึกษาระดับการให้คำปรึกษา

2. แบบทดสอบ CPQ ได้มีการเพิ่มมิติทางบุคลิกภาพที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจไว้ด้วย ซึ่งแบบวัดบุคลิกภาพทั่วไปจะวัดเพียงแค่ความสามารถพื้นฐาน แต่เมื่อเพิ่มมิติด้านสติปัญญาขึ้น นักจิตวิทยาและครู – อาจารย์จะสามารถทำนายความสำเร็จทางการเรียนได้อีกด้วย

3. ผลจากการวัดโดยแบบทดสอบ CPQ จะทำให้ครูเข้าใจในเรื่องประสิทธิภาพ , ความสามารถในการเรียนรู้และความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนได้อย่างถูกต้องและถ่องแท้มากขึ้น

4. คะแนนของบุคลิกภาพทั้ง 14 ด้านที่สมบูรณ์ที่ได้จากแบบทดสอบ CPQ สามารถเป็นพื้นฐานในการวัดพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็ก เนื่องจากแบบทดสอบ CPQ ใช้แนวคิดพื้นฐานเดียวกับแบบทดสอบ Early School Personality Questionnaire (ESPQ) ซึ่งใช้วัดบุคลิกภาพในเด็กปฐมวัยและแบบทดสอบ High School Personality Factor Questionnaire (HSPQ) ทำให้มีการเชื่อมโยงและความต่อเนื่องในการวัดบุคลิกภาพของเด็กในวัยต่าง ๆ นอกจากนี้ยังสามารถดัดแปลง CPQ ไปใช้กับวัยอื่น ๆ ได้ และสามารถใช้ประกอบกับแบบวัดอื่น ๆ ได้

5. การวัดบุคลิกภาพโดยใช้แบบวัด CPQ และแนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นสามารถนำไปใช้โดยเกี่ยวข้องกับการแนะแนวเด็ก , การให้คำปรึกษาและจุดประสงค์อื่น ๆ ในห้องเรียน

6. แบบทดสอบ CPQ สามารถใช้ได้หลายสถานการณ์ทั้งการวัดแบบเดี่ยวตัวต่อตัวระหว่างผู้ทดสอบกับผู้ถูกทดสอบ และสามารถใช้ในการวัดที่ต้องการทดสอบเป็นกลุ่มพร้อมกันที่ละหลาย ๆ คน

7. แบบวัดองค์ประกอบบุคลิกภาพด้าน A B C D ในแบบวัด CPQ มีความน่าเชื่อถือและความเชื่อมั่นพอที่จะใช้แทนแบบทดสอบทั้งฉบับได้ในกรณีที่ผู้ทดสอบต้องการอย่างนั้น (มีเวลาจำกัด , ผู้ที่ถูกทดสอบมีจำนวนมาก) แบบทดสอบ CPQ สามารถปรับขยายได้ตามความเหมาะสม หรือผู้ทดสอบต้องการเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับผลการทดสอบให้มากขึ้น

8. รูปแบบของหมวดของแบบทดสอบ CPQ ถูกออกแบบมาอย่างดี มีคู่มือในการใช้แบบทดสอบและกระดาษคำตอบที่ใช้ในกรณีที่มีผู้ถูกทดสอบคนเดียวและทดสอบเป็นกลุ่ม ซึ่งทั้งสองแบบสามารถตรวจให้คะแนนด้วยมือโดยใช้กระดาษปรู หรือแบบ Digitek ซึ่งสามารถใช้คอมพิวเตอร์ตรวจได้ และสามารถให้ผลการทำนายได้ทันที

แบบวัด CPQ ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบวัดที่พัฒนามาจากแบบวัด 16 PF ตามทฤษฎีดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่ได้มีการดัดแปลงองค์ประกอบบางตัวที่ไม่เหมาะสมกับช่วงอายุของเด็กวัย 8 – 12 ปี คือองค์ประกอบ L (มีความไว้วางใจ – จิตใจหวาดระแวง) M (ลงมือปฏิบัติ – สร้างความฝัน) Q₁ (นักอนุรักษ์ – นักทดลอง) และองค์ประกอบ Q₂ (พึงกลุ่ม – พึ่งตนเอง) และเพิ่มตัวประกอบบางตัวที่เหมาะสมกับเด็กในวัยนี้โดยเฉพาะ นั่นคือองค์ประกอบ J (ชอบกลุ่ม – ชอบโดดเดี่ยว) โดยแบบวัด CPQ ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 14 องค์ประกอบ ตามที่แสดงไว้ในตาราง

ตาราง 2 แสดงอุปนิสัยต้นตอของแบบวัด CPQ

Low Score Description	Factor	High Score Description
RESERVED , Detached , Critical , cool , aloof (Sizetymio)	A	WARMHEATED ,Outgoing , Easygoing , Participating (Affectothymic , formerly Cyclothymia)
DULL (Crystallized , power measure) (Low Intelligence)	B	BRIGHT (Crystallized , power measure) (High Intelligence)
AFFECTED BY FELLINGS , Emotionally Less Stable , Easily Upset (Lower ego strength)	C	EMOTIONALLY STABLE , Foces Reality , Calm , Moture (Higher ego strength)
PHLEGMATIC, Undemonstrative , Deliberate , Inactive , Stodgy (Phlegmatic Temperament)	D	EXCITABLE , Impatient , Demanding , Overective , Unrestrained (Excitability)
OBEDIENT , Mild , Accommodoting , Easily Led (Submissiveness)	E	DOMINANT , Assertive , Competitive , Aggressive , Stubbom (Dominance)
SOBER , Prudent , Serious , Tociturn (Desurgency)	F	ENTHUSIASTIC ,Happy – go – Lucky , Heedless
EXPEDIENT, Disregards Rules (Weaker superego strength)	G	CONSCIENTIOUS , Persevering , Staid , Rule – bound (Surgency)
SHY , Threat – sensitive , Diffident , Timia (Threctia)	H	VENTURESOME , Socially Bold , Uninhibited (Stronger superego strength)

ตาราง 2 (ต่อ)

Low Score Description	Factor	High Score Description
TOUGH – MINDED , Self – reliant , Realistic , No – nonsense (Harria)	I	TENDER – MINDED , Sensitive , Over – protected (Parmia)
ZESTFUL , Likes Group Action , Vigorous (Zeppia)	J	CIRCUMSPECT INDEIVIDUALISM , Reflective , Internally Restrained (Premsia)
FORTHRIGHT , Natural , Artless , Sentimental (Artlessness)	N	SHREWD , Colculating , Artful (Shrewdness)
SELF – ASSURED , Confident , Secure , Complacent (Untroubled adequacy)	O	GUILT – PRONE , Apprehensive , Worrying , Troubled , Insecure (Guilt proneness)
UNDISCIPLINED SELF – CONFLICT , Follows Own Urges , Careless of Social Rules (Low self – sentiment integration)	Q ₃	CONTROLLED , Socially , Precise , Following Self – image , Compulsive (High self – concept control)
RELAXED , Tranquil , Tarpid , Composed , Unfrustrated (Low ergic tension)	Q ₄	TENSE ,Frustrated , riven , Overwrough , Fretful (High ergic tension)

ที่มา Raymand B. Cattell and others. (1975). . *Handbook for the Children's Personality*

Questionnaire : 10

โดยลักษณะขององค์ประกอบทั้ง 14 องค์ประกอบที่แสดงไว้ในตารางข้างต้น สามารถขยายความให้เห็นรายละเอียดเพื่อให้เข้าใจได้ดีขึ้น ดังนี้

Factor A

ไว้วางใจ (Sizothymia , A-) เป็นผู้มีลักษณะไว้วางใจ , ชอบปลื้มใจ , ระมัดระวังสูง ชอบโดดเดี่ยว , หัวรั้นหรือกระด้าง , ยืนยันโดยใช้ความคิดของเขา , เฉยเมย , พึงพิถัน , ไม่ไว้วางใจใคร , ช่างสงสัย , ไม่ยึดหยุ่นและมีจิตใจเอนเอียงที่จะโกรธง่าย

ชอบสังคม (Affectothymia , A+) เป็นผู้มีลักษณะใจดี , สบาย ๆ , มีไมตรี , คล้อยตามโดยง่าย , ไม่พิถีพิถัน , มีธรรมชาติที่ดี , ชอบให้ความร่วมมือ , มีทัศนคติที่ดีต่อคนทั่วไป , ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว , เป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจ , ชอบดัดแปลง , เล่นเล่นและหัวเราะง่าย

Factor B

สติปัญญาต่ำ (Low Intelligence , B-) เป็นผู้มีปัญญากต่ำ , สติปัญญาและความสามารถต่ำและไม่สามารถจัดการปัญหาที่เป็นนามธรรมได้

สติปัญญาสูง (High Intelligence , B+) เป็นผู้ที่ฉลาด , สติปัญญาและความสามารถสูงกว่าปกติ , มีความเข้าใจลึกซึ้ง , เรียนรู้ได้เร็ว

Factor C

อารมณ์ไม่มั่นคง (Emotional Instability or Ego Weakness , C-) เป็นผู้มีความรู้สึกกระทบกระเทือนง่าย , เจ้าอารมณ์ , อารมณ์เสียง่าย , เปลี่ยนแปลงง่าย , อารมณ์เสียเมื่อไม่สมหวัง , เปลี่ยนแปลงทัศนคติและความเอาใจใส่ของตนได้บ่อย , ตกใจง่าย , หลีกเลียงความรับผิดชอบ , ช่างกังวล , มักเข้าไปในสถานการณ์ที่ต้องต่อสู้และเป็นปัญหา

อารมณ์มั่นคง (Higher Ego Strength , C+) เป็นผู้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ , ใจเย็น , มีความเอาใจใส่คนที่ , มีอารมณ์ตามสถานการณ์ที่เป็นจริง , ปรับปรุงให้เป็นจริง , ไม่สะอึกสะเทือน และแสดงถึงการควบคุมและหลบหลีกเมื่อพบอุปสรรค

Factor D

สงบเสถียร (Phlegmatic Temperament D-) เป็นผู้มีลักษณะสุขุมรอบคอบ , สงบ , ไม่รีบเร่ง , อ่อนน้อม , ใจเย็น , มั่นคง , ไม่โอ้อวดง่าย ๆ , ซื่อสัตย์และไม่กระวนกระวาย

ตื่นเต้นมากเกินไป (Excitability , D+) เป็นผู้ที่ชอบความตื่นเต้น , ใจร้อน , ไม่อดทน , ชอบเรียกร้อง , แสดงออกเกินเหตุ , มักก่อความไม่สงบ , ชอบแสดงออก , ขี้ตื่น , มีแนวโน้มไปทางชอบอธิบาย , แสดงสิทธิ์ของตนเอง , นำราคาและมักแสดงอาการกลัวบ่อย ๆ

Factor E

ยอมอยู่ในอำนาจของผู้อื่น (Submissiveness , E-) เป็นผู้มีลักษณะอ่อนน้อม , จริงใจ , ถูกชักจูงได้ง่าย , วานอนอ่อนน้อม , อารีอารอบ , วาง่าย , ยอมตาม , ช่างเกรงใจ , มีความสามารถด้านการเจรจา , อยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณี , เปลี่ยนแปลงจากผู้มีอำนาจและถ่อมตน

มีอำนาจเหนือผู้อื่น (Dominance or Ascendancy , E+) เป็นผู้ที่แสดงสิทธิ์ของตนเอง , ก้าวร้าว , ชอบแข่งขัน , ดึงดูด , หัวรั้น , จิตใจเป็นอิสระ , เป็นปรปักษ์ , ทำทางซิงซัง , มั่นคง , ไม่อยู่ในกรอบของประเพณี , พยศ , หัวแข็งและนิยมการออกคำสั่ง

Factor F

เคร่งครัด (Desurgency , F-) เป็นผู้มีสติ , เจ็บขบข่ม , เอาจริงเอาจัง , เจ็บ , คิดหน้าคิดหลัง , มีความเอาใจใส่เต็มเปี่ยม , วิตกกังวล , ไตร่ตรอง , ไม่ชอบพูด , เข้มงวดกับค่านิยมภายใน , เชื่องช้าและรอบคอบ

ท่าคนตามสบาย (Surgency, F+) เป็นผู้ที่กระตือรือร้น , ประมาท , มีความสุข , ช่างพูด , ร่าเริง , แสดงความรู้สึก , รวดเร็วและว่องไว

Factor G

เห็นแก่ได้ (Low Superego Strength or Lack of Acceptance of Group Moral Standards, G-) เป็นผู้ที่ไม่ใส่ใจกับกฎ , เอาแต่สะดวก , ทิ้งอะไรง่าย ๆ , เอาแน่เอาอนไม่ได้ , เหลาะแหละ , ไม่เอาจริง เอาจริง , ตามใจตัวเอง , ขี้เกียจ , เกียจคร้าน , ไม่ตามใครและไม่เอาใจใส่กับเกณฑ์ของผู้อื่น

มีธรรมะ (Superego Strength or Character, G+) มีลักษณะยุติธรรม , ซื่อตรง , มีความเพียร , มั่นคง , อุตสาหะ , มีความตั้งใจ , รับผิดชอบ , ควบคุมอารมณ์ได้ , อยู่กับร่องกับรอย , ทำตามคำสั่ง , มีความสำคัญจากการรู้จักหน้าที่ , เป็นกังวลเกี่ยวกับมาตรฐานของศีลธรรมและกฎ

Factor H

ขลาดอาย (Threctia, H-) เป็นผู้ที่มีลักษณะขี้อาย , ขี้ขลาด , สงบเสถียร , มีความไวต่อการถูกคุกคาม , ถดถอย , ไม่ชอบสมาคมกับเพศตรงข้าม , ระมัดระวังอารมณ์ , ชอบซึมเศร้า , เรียบ ๆ , ถูกผูกมัดกับกฎระเบียบ , มีความน่าทึ่งน้อย , ระมัดระวัง , ช่างเกรงใจและไวต่อการเห็นอันตราย

อาจหาญ (Parmia, H+) เป็นผู้ที่ชอบเสี่ยงภัย , ความรู้สึกช้า , ถนัดเกี่ยวกับการสมาคม , ชอบพบปะกับผู้คน , กระฉับกระเฉง , เปิดเผยความรู้สึกต่อเพศตรงข้าม , แสดงอาการตอบสนอง , ร่าเริง , เป็นมิตร , ใจเร็ว , เจ้าอารมณ์และเอาใจใส่ต่อศิลปะ , ไม่วิตกกังวลและไม่สามารถเห็นสัญญาณอันตราย

Factor I

ใจแข็ง (Harria, I-) เป็นผู้ที่จิตใจดื้อดึง , ปฏิเสธสิ่งเหลวไหล , ไร้ความรู้สึก , มีความเชื่อผู้อื่นต่ำ , ไว้วางใจในตนเอง , มีความรับผิดชอบ , ใจดำ (ไม่เชื่อในความดีของมนุษย์) , ไม่ไวต่อความงามทางศิลปะ (แต่เป็นเพราะเขารู้จักเลือก) , ไม่ชอบฝันหรือจินตนาการ , ปฏิบัติอย่างจริงจัง , มีเหตุผล , มีจุดมุ่งหมายและไม่ขึ้นอยู่กับความพิการทางกาย

ใจอ่อน (Premsia, I+) มีลักษณะจิตใจอ่อนไหว , มีความไวต่อความรู้สึก , ยอมตามกลุ่ม , มีความระมัดระวังสูง , อยู่ไม่สุข , คาดหวังเกี่ยวกับความรักสูง , ต้องการเป็นเป้าของความสนใจ , จงรักภักดี , ไม่มั่นคง , ต้องการความช่วยเหลือและความเห็นอกเห็นใจ , มีเมตตา , สุภาพอ่อนโยน , ตามใจตัวเองและคนอื่น ๆ , พิถีพิถันต่อความงามทางศิลปะ , ใจอ่อน , มีจิต , มีความคิดผูกพันกับขนบธรรมเนียม , กระทำไปตามความรู้สึกและสัญชาตญาณ , ต้องการการเอาใจใส่และวิตกกังวลกับชีวิต

Factor J

ชอบกลุ่ม (Zeppia, J-) เป็นผู้ที่เต็มไปด้วยความสนุก , ชอบแสดงออกในกลุ่ม , ชอบไปไหนมาไหนกับกลุ่ม , ชอบที่จะเอาใจใส่ , บุคลิกภาพฝังไปกับกลุ่ม , กล้าได้กล้าเสีย , กระฉับกระเฉงและยอมรับข้อตกลงมาตรฐานที่ร่วมกันของกลุ่ม

ชอบโดดเดี่ยว (Coasthenia, J+) มีลักษณะรอบคอบ , ระมัดระวัง , ทำตามใจตัวเองโดยไม่สนใจใคร , ช่างไตร่ตรอง , ไม่เพ้อเจ้อ , หมกมุ่นอยู่กับตนเอง , กีดกันการจินตนาการและไม่แยแสกับการประเมินค่าจากผู้อื่น

Factor N

ตรงไปตรงมา (Naivete , N-) เป็นผู้ตรงไปตรงมา , ปราศจากมายา , จริใจแต่จุ่มจุ่มในการเข้าสังคม , จิตใจไม่สุขุม , ชอบสังคม , มีอารมณ์อบอุ่น , ทำตามสัญชาตญาณ , เป็นธรรมชาติ , มีรสนิยมธรรมดา , ไม่เข้าใจตนเอง , ไม่มีทักษะในการวิเคราะห์แรงจูงใจ , พอใจในสิ่งที่กำลังจะมาถึงและไว้วางใจในธรรมชาติของมนุษย์

เจ้าเล่ห์ (Shrewness , N+) มีลักษณะฉลาด , มีเล่ห์เหลี่ยม , เจ้ามารยา , เรียบร้อย , ทราบเกี่ยวกับการเข้าสังคม , ละเอียต , จิตใจคิดทางได้ทางเสียตลอด , ไม่ใช้อารมณ์และมีวินัย , พิถีพิถันกับความสวยงาม , เข้าใจตนเองและเรื่องอื่น ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง , ทะเยอทะยาน , บางทีอาจไม่มั่นคง , ปราดเปรื่องและผูกสัมพันธ์ไมตรี

Factor O

มั่นใจในตนเอง (Untroubled Adequacy , O-) เป็นผู้มั่นใจในตนเอง , สงบ , ปลดปล่อย , ใจเย็น , ใจสงบ , มั่นใจในตนเอง , ราบรื่น , ยืดหยุ่นได้ , ง่าย ๆ , ได้รับความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจต่อผู้อื่น , ไม่มีความเป็นห่วง , กระฉับกระเฉงอย่างกระตือรือร้นและไม่กลัวอะไรง่าย ๆ

ไม่มั่นใจในตนเอง (Guilt Proneness , O+) มีลักษณะหวั่นหวาด , ไม่พอใจในตนเอง , ไม่มั่นคง , ช่างกังวล , ช่างรบกวนผู้อื่น , วิตกกังวล , เกือบกด , ร้องไห้ง่าย , ง่ายต่อการถูกทำให้รู้สึกสงสาร , พ่ายแพ้จากอารมณ์ , มั่นคงกับข้อดกลงต่าง ๆ , ไวต่อความเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยของผู้อื่น , จู้จี้ , มีอาการกลัวโดยไม่มีสาเหตุ , โดดเดี่ยวและซึมเศร้า

Factor Q₃

ไม่มีกฎเกณฑ์ (Low Self – sentiment Integration , Q₋₃) มีลักษณะที่ผู้อื่นไม่สามารถควบคุมได้ , เหลวไหล , ติดสอยห้อยตามผู้ที่สนับสนุนและมีความเอาใจใส่ต่อกฎเกณฑ์ของสังคมต่ำ

ควบคุมตนเอง (High Strength of Self – sentiment Integration , Q₊₃) เป็นผู้ที่ถูกควบคุมได้ง่าย , ยอมตามอำนาจของผู้อื่น , มีสังคมที่แน่นอน , ตั้งจุดและทำตามจินตนาการของตน

Factor Q₄

อารมณ์ผ่อนคลาย (Low Ergic Tension , Q₋₄) มีลักษณะผ่อนคลาย , เยือกเย็น , เรื่องหงอย , สมหวังและอารมณ์เย็น

อารมณ์ตึงเครียด (High Ergic Tension , Q₊₄) มีลักษณะตึงเครียด , มักแต่จะไม่สมหวัง , ตกใจง่ายและหงุดหงิดง่าย

3.5 บุคลิกภาพตามแบบวัด CPQ

สำหรับแบบทดสอบ CPQ นั้น ยังไม่เป็นที่แพร่หลายในประเทศไทย จึงไม่ปรากฏงานวิจัยที่ใช้แบบทดสอบ CPQ นี้วัดบุคลิกภาพของเด็กชั้นประถมศึกษา ผู้วิจัยจึงเสนอข้อมูลงานวิจัยที่ใช้แบบวัด HSPQ ซึ่งเป็นแบบวัดบุคลิกภาพสำหรับเด็กชั้น High School หรือชั้นมัธยมศึกษาในประเทศไทย ซึ่งแบบทดสอบ HSPQ นี้มีรากฐานมาจากทฤษฎีบุคลิกภาพของ Cattell เช่นเดียวกับแบบวัด CPQ เพียงแต่มองค้ประกอบบางตัวแตกต่างกันไปตามอายุของกลุ่มที่ต้องการจะวัด ซึ่งพอจะทำให้ผู้ที่ศึกษาเห็นภาพของการทดสอบที่คล้ายคลึงกับการใช้แบบวัด CPQ จากงานวิจัยดังนี้

มัญชรี บุณนา (2513) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบสังคมประกิตของบิดามารดาและบุคลิกภาพของเด็กในจังหวัดพระนครและต่างจังหวัด ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดบุคลิกภาพ HSPQ วัดบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่างที่เรียนอยู่ชั้น ม.ศ. 4 – 5

ในทำนองเดียวกัน เกื้อกุล ทาสี (2513) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสังคมประภคของบิตามารดา กับบุคลิกภาพของบุคคลจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 5 อายุ 16 – 18 ปี โดยใช้แบบวัดบุคลิกภาพ HSPQ Form A เช่นเดียวกัน แต่ยังไม่พบงานวิจัยที่ใช้แบบทดสอบ HPCQ กับตัวแปรอื่น ๆ

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพกับฐานะทางสังคมมิติ

สถานภาพทางสังคมของเด็กในที่นี้ จะเป็นสถานภาพทางสังคมของเด็กที่ได้มาจากการทำ สังคมมิติ โดยจัดว่าเด็กที่มีสถานภาพทางสังคมดีนั้นคือเด็กที่เป็น Star ของห้อง หรือเด็กที่ได้รับเลือกจาก เพื่อนในกลุ่มมากที่สุด ส่วนเด็กที่ไม่ได้รับเลือกจากเพื่อนในห้องหรือที่เรียกว่า Rejectee ในการทำสังคมมิติ นั้น จัดเป็นเด็กที่มีสถานภาพทางสังคมไม่ดี ทั้งนี้รวมไปถึงเด็กที่เพื่อนไม่เลือกเขาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ การทำสังคมมิติจัดไว้ให้และเขาก็ไม่เลือกเพื่อนในกลุ่มอีกด้วย ซึ่งในศัพท์ทางสังคมมิติเรียกเด็กเหล่านี้ว่า Isolate

จากการศึกษาวิธีการทางสังคมมิติจะพบว่าเด็กบางคนได้รับความนิยมชมชอบจากเพื่อนมาก (Star) บางคนกลับถูกทอดทิ้งให้อยู่เดียวดาย (Isolate) บางคนก็ถูกเพื่อนปฏิเสธความเป็นเพื่อน (Rejectee) ความแตกต่างของการได้รับเลือกจากเพื่อนย่อมจะมีอยู่เสมอแม้ในเด็กเพศและวัยเดียวกัน แสดงว่า การเลือกเพื่อนของเด็กนั้นจะต้องมีอะไรสักอย่างที่ทำให้เขาเลือกเพื่อนคนนั้น ๆ ซึ่งแรงดลใจอันนี้ก็น่าที่จะต้องแตกต่างกันไปตามระดับชั้น เพศ และสถานการณ์ต่าง ๆ ถ้าหากสามารถศึกษาให้พบว่าในเด็กที่อยู่ใน วัย เพศ และสถานการณ์เดียวกันจะยึดอะไรเป็นหลักในการเลือกเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ ก็เท่ากับว่าสามารถ ทราบธรรมเนียมของกลุ่มที่เด็กในวัยนั้น ๆ ยึดถือ ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะนำลักษณะบางประการเหล่านั้นมา เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเด็กได้ (สุนทร ธนาสนะ . 2516 : บทคัดย่อ)

การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสังคมในระดับชั้นประถมศึกษาเป็นเรื่องที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ควรมองข้าม เนื่องจากสังคมของเด็กวัยนี้กว้างขวางขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิก ภาพและฐานะทางสังคมมิติของเด็กในระดับประถมศึกษานั้นได้มีผู้ทำไว้น้อยมาก เนื่องจากส่วนมากจะเป็น การศึกษากับเด็กมัธยมศึกษาเสียมากกว่า

สำหรับงานวิจัยที่ศึกษาในระดับประถมศึกษาปรากฏผลดังต่อไปนี้ ออซูเบล (David Paul Ausubel) ได้กล่าวถึงลักษณะบุคลิกภาพของเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงว่าต้องเป็นคนคล่องแคล่ว ร่าเริง อารมณ์มั่นคง ใจได้ ใจดี ซื่อสัตย์ ส่วนเด็กที่เพื่อนไม่ชอบมักจะมีลักษณะก้าวร้าว เห็นแก่ตัว ชอบเอาชนะ ขูด ไม้ อดทนหยิ่งและอ่อนแอ (ปนัดดา นิลพั่งงา . 2516 : 16 ; อ้างอิงจาก Ausubel 1958 : 478) ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของบุญยิ่ง เจริญยิ่ง (ม.ป.ป.) ซึ่งได้ศึกษาเด็กระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดอุดรธานีและ เชียงใหม่ จำนวน 113 คน โดยใช้เทคนิคทางสังคมมิติและ “ไครเอย์” ถามเด็กนักเรียน และพบว่าลักษณะ ประจำตัวของเด็กที่สถานภาพทางสังคมมิติสูง ส่วนมากได้แก่ เป็นคนชอบนั่งเรียบร้อยในที่ของตน ร่าเริง สนุกสนาน คล่องแคล่วว่องไว เป็นคนเรียนเก่ง ไม่โกรธง่ายแม้เพื่อนจะล้อเลียน

ผลการศึกษาวิจัยนี้เป็นไปในทำนองเดียวกันกับผลการวิจัยของ กบิน ไตรทิพย์ (2523) ซึ่งได้ ใช้สังคมมิติศึกษาสภาพความสัมพันธ์ทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดลพบุรี ใน ห้องเรียนแบบ RIT และห้องเรียนแบบธรรมดา และได้สัมภาษณ์นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับลักษณะ ของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงและต่ำ ผลปรากฏว่านักเรียนที่มีสถานภาพทางสังคมมิติสูง มีลักษณะ ทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาดี เช่น รูปร่างหน้าตาดี แต่งกายสะอาดเรียบร้อย ไม่ค่อยโกรธ

เพื่อน เรียนเก่ง มีเหตุผล ส่วนนักเรียนที่ฐานะทางสังคมมีต่ำมีลักษณะทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาตรงข้ามกับนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมีดีสูง

จากข้อเขียนของอุมาพร ตรังคสมบัติ (2544 : 274) ได้สรุปสาเหตุของการที่เด็กไม่มีเพื่อนไว้ดังนี้

1. เด็กมีทักษะสัมพันธ์ที่ไม่ดี เช่น อ่านความต้องการของผู้อื่นไม่เป็น หรือไม่เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
2. ทักษะในการพูดคุยสื่อสารไม่ดี ถ่ายทอดและแสดงความคิดเห็นไม่ค่อยได้
3. ทักษะการเล่นไม่ดี เล่นกับใครแล้วต้องเกิดเรื่องเสมอ
4. เด็กมีโรคบางอย่าง เช่น โรคสมาธิบกพร่อง ทำให้ขาดความยับยั้งชั่งใจ หงุดหงิดง่าย เล่นตามกติกาไม่ได้ ไม่รู้จักรอคอย ทำให้การอยู่ร่วมกับกลุ่มเด็กอื่นมีปัญหา
5. เด็กมีพื้นอารมณ์แบบขี้อายมาก หรือพื้นอารมณ์แบบขี้กลัว ทำให้หงุดหงิดง่าย ไม่ค่อยอดทนกับใคร
6. เด็กมีลักษณะบางประการที่ไม่สามารถเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม เช่น หน้าตาไม่ดี เล่นกีฬาไม่เก่ง
7. เด็กถูกเลี้ยงดูมาในครอบครัวที่อยู่โดดเดี่ยว ไม่ค่อยมีโอกาสสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่ค่อยได้พบปะใคร ไม่มีแขกมาเยี่ยมที่บ้าน หรือไม่ค่อยได้ออกไปไหน ทำให้สร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นไม่ค่อยเก่ง
8. เด็กอาจมีบุคลิกที่ดูเหมือนไม่เป็นมิตร เช่น เงียบ หรือหน้าบึ้งเป็นนิจ ทำให้คนอื่นไม่ค่อยอยากมาพูดคุยหรือผูกมิตรด้วย

สำหรับบุคลิกภาพที่แยกออกเป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ตามแบบวัด CPQ (Children's Personality Questionnaire) เมื่อนำมาศึกษาความเกี่ยวเนื่องกับฐานะทางสังคมแล้วจะได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่แยกตามองค์ประกอบของบุคลิกภาพ ดังนี้

Factor B ฐานะทางสังคมมีกับสติปัญญา กรอนลันด์ (Gronlund . 1959 : 190 -191) ได้รายงานว่าการศึกษาพบว่าสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางสังคมมีกับระดับเชาว์ปัญญาของเด็กนักเรียนเกรด 2 ถึงเกรด 7 แต่มีค่าไม่สูงนัก อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่าระดับเชาว์ปัญญาไม่มีความสำคัญในการเลือกทางสังคมมีดี เพราะจากการศึกษาของ บอนเน (Bonney . 1955 : 481 - 495) ซึ่งได้ศึกษาในเด็กนักเรียนเกรด 2 พบว่า เด็กที่มีฐานะทางสังคมมีดีสูงมีพิสัยของคะแนนระดับเชาว์ปัญญาจาก 111 ถึง 135 ในขณะที่เด็กที่มีฐานะทางสังคมมีต่ำ มีพิสัยของคะแนนระดับเชาว์ปัญญาอยู่ในช่วง 89 - 129 (ปนัดดา นิลพงา . 2526 : 14) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิลล์ (Gill. 1962 : 144 - 149) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวทางสังคมกับการประสบความสำเร็จทางการเรียนการสอนของเด็กมัธยม และพบว่าเด็กที่เรียนดีจะมีความสามารถในการปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่มีผลการเรียนต่ำ

การศึกษาเกี่ยวกับฐานะทางสังคมมีดีและระดับสติปัญญาในประเทศไทยของ บุญยิ่ง เจริญยิ่ง , 2508 : 39 - 40) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง พบว่า เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปรากฏว่า

1. นักเรียนที่เรียนอ่อนมักจะไม่ได้รับเลือก
2. นักเรียนที่เรียนดีและปานกลางจะได้รับเลือกเสมอ
3. ผู้ที่ได้รับเลือกมาก ๆ นั้น มักจะมีผลการเรียนค่อนข้างดีมากกว่าผู้มีผลการเรียนอยู่ในขั้นดี

เลิศ

Factor C ฐานะทางสังคมมีติดกับความสามารถในการควบคุมอารมณ์ เมื่อได้ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะแล้วจะพบว่าความมั่นคงทางอารมณ์ก็คือความฉลาดทางอารมณ์นั่นเอง โกลแมน (สมมาตร วงษ์วันทนี, 2544 : 9 - 10 ; อ้างอิงจาก Goleman, 1998) ได้จำแนกความฉลาดทางอารมณ์ออกเป็น 2 สมรรถนะใหญ่ ๆ โดยมีสมรรถนะหนึ่งคือ สมรรถนะทางด้านสังคม เป็นการสร้างและรักษาความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น ประกอบด้วย

1. การเอาใจเขามาใส่ใจเรา (empathy) หมายถึง การตระหนักรู้ถึงความต้องการความรู้สึกและความห่วงใยของผู้อื่น ดังนี้
 - 1.1 การเข้าใจผู้อื่น ตระหนักรู้ถึงความรู้สึกนึกคิดและมุมมองของผู้อื่น สนใจผู้อื่นมากขึ้น รวมทั้งความวิตกกังวลของบุคคลอื่นด้วย
 - 1.2 มีจิตใจให้บริการ (service minded) รับผิดชอบต่อและตอบสนองความต้องการของบุคคลอื่น หรือผู้ที่มาติดต่อสัมพันธ์กับเราได้ดี
 - 1.3 ส่งเสริมผู้อื่น ทราบดีความต้องการและช่วยพัฒนาให้เขามีความรู้ความสามารถให้ถูกทาง
 - 1.4 ให้โอกาสบุคคลอื่น สามารถมองเห็นความเป็นไปได้จากการมองเห็นความแตกต่างของคน และไม่ถือเขาถือเรา
 - 1.5 ตระหนักรู้ถึงทัศนคติความคิดเห็นของกลุ่ม และสามารถคาดคะเนสถานการณ์ในด้านความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่มได้
2. ทักษะทางสังคมด้านมนุษยสัมพันธ์ (human relations) เป็นความคล่องในการติดต่อกับผู้อื่น เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีโดยสามารถแสวงหาความร่วมมือจากผู้อื่นประกอบด้วย
 - 2.1 ความสามารถในการโน้มน้าวใจ สามารถแสดงวิธีการโน้มน้าวความคิดเห็นของบุคคลอื่นได้อย่างนุ่มนวล แนบเนียนและได้ผล
 - 2.2 มีการสื่อสารที่ดี (communication skills) ชัดเจน นุ่มนวล ถูกต้อง น่าเชื่อถือ
 - 2.3 มีความเป็นผู้นำ สามารถโน้มน้าวใจหรือผลักดันกลุ่มได้เป็นอย่างดี ถูกทิศทาง
 - 2.4 สามารถกระตุ้นเร้าริเริ่มให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี (managing change)
 - 2.5 สามารถบริหารความขัดแย้งได้ดี (conflict management) เจรจาต่อรองแก้ไข หาทางยุติความขัดแย้งอย่างเหมาะสม
 - 2.6 สร้างสายสัมพันธ์ เสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจปฏิบัติการกิจให้บรรลุเป้าหมาย
 - 2.7 ทำงานเป็นทีมร่วมมือกันเพื่อบรรลุเป้าหมาย
 - 2.8 สร้างสมรรถนะของทีมงานให้เกิดพลังร่วมมือ

Factor E ฐานะทางสังคมมีติดกับการยอมอยู่ในอำนาจของผู้อื่นและการมีอำนาจเหนือผู้อื่น ผู้วิจัยได้พบเอกสารของทวีป ลอว์ (ม.ป.ป.) ซึ่งได้ทำการสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านการคล้อยตามผู้อื่น "บุคลิกภาพด้านการคล้อยตามผู้อื่น" ในงานวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ 16 PF ตามทฤษฎีของ Cattell โดยได้ให้องค์ประกอบของบุคลิกภาพด้านการคล้อยตามผู้อื่นไว้ดังนี้

1. การชอบออกสังคม หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะชอบออกสังคม มีความอบอุ่นเป็นกันเอง ใจดี พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือ ชอบเข้าร่วมกิจกรรม เอาใจใส่ต่อบุคคลอื่น ๆ มีความเมตตากรุณา ไว้วางใจคน ปรับตัวง่าย เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย มีไมตรีจิต

2. การถ่อมตน หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะอ่อนน้อม วาง่าย ชอบการประนีประนอม ไม่คุยโม้โอ้อวด พอใจในตนเอง

3. การซื่อตรงต่อหน้าที่ หมายถึง นักศึกษาที่มีความรับผิดชอบสูง พากเพียร มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ สนใจผู้อื่น อุดหนุน ตั้งใจต่อสู้กับอุปสรรค

4. การทำตามความเป็นจริง หมายถึง บุคคลที่ถือการปฏิบัติจริง ระมัดระวังที่ถ้วน สนใจในเรื่องปัจจุบัน มักไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์โดยไม่ถูกกระตุ้น มั่นคง วางใจได้ ตั้งใจจริง มักเป็นกังวลแต่หนักแน่น

5. นักอนุรักษนิยม หมายถึง บุคคลที่มีความคิดมั่นคงในความเชื่อมั่น ยึดถือต่อประเพณี เชื่อมั่นในสิ่งที่ตนได้รับการสั่งสอน ต่อต้านและพยายามประวิงเวลาการเปลี่ยนแปลง

6. การอาศัยกลุ่ม หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะชอบขึ้นอยู่กับกลุ่ม เป็นผู้ร่วมงานและผู้ตามที่ดี มักขึ้นอยู่กับกรยอมรับของสังคม หรือหมู่คณะ ขาดความคิดที่เป็นตัวของตัวเอง ต้องการการสนับสนุนจากผู้อื่น

จากองค์ประกอบของบุคลิกภาพด้านการคล้อยตามผู้อื่น จะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะที่น่าจะส่งผลให้บุคคลที่มีลักษณะนี้เป็นที่ชื่นชอบของเพื่อน ๆ ดังนั้นผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบคล้อยตามผู้อื่นจึงน่าจะผู้ที่มีฐานะทางสังคมมีดีสูง

Factor F ฐานะทางสังคมมีดีกับความวิตกกังวล เฟลด์ฮูเซนและเธอร์สโตน (Feldhusen and Thurstone . 1974 : 255 - 237 อ้างจากสุเทพ สันติวรานนท์ . 2532 : 28) ได้ศึกษาบุคลิกภาพและการปรับตัวของเด็กที่มีความวิตกกังวลสูงและมีความวิตกกังวลต่ำ พบว่ากลุ่มที่มีความวิตกกังวลต่ำมีการปรับตัวและความคิดเกี่ยวกับตัวเองดีกว่ากลุ่มที่มีความวิตกกังวลสูง

Factor G ฐานะทางสังคมมีดีกับลักษณะทางศีลธรรม จากการศึกษาของออซูเบล (ปนัดดา นิลพังงา . 2516 : 16 ; อ้างอิงจากAnsubel. 1958 : 478) พบว่าเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีดีสูงนั้นจะมีลักษณะที่ไวใจได้ ซื่อสัตย์ ส่วนเด็กที่เพื่อนไม่ชอบหรือมีฐานะทางสังคมมีดีต่ำ จะมีลักษณะก้าวร้าวและเห็นแก่ตัว

Factor H ฐานะทางสังคมมีดีกับความฉลาดอายุ อูมาพร ตรังคสมบัติ (2544 : 274) ได้กล่าวว่า ความซื่อายเป็นลักษณะพื้นฐานแบบหนึ่งที่เกิดเนื่องมาจากระบบ limbic มีความไวเกินไป เมื่อมีสิ่งแปลกใหม่หรือการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมเพียงเล็กน้อย ระบบประสาทจะเกิดการตื่นตัวมากเกินไป เด็กจึงจัดการกับสิ่งแปลกใหม่หรือสิ่งที่ตนไม่คุ้นเคยด้วยวิธีหลีกเลี่ยงหรือถอยหนี

เราจึงเห็นเด็กซื่ออายมีปัญหาปรับตัวยาก ขี้กังวลและไม่ค่อยกล้าเข้าสังคม ยิ่งโตขึ้นก็จะมีปัญหามากขึ้น ไม่กล้าตัดสินใจหรือทำอะไรที่ต่างไปจากเพื่อน ๆ มักจะถูกเพื่อนแกล้ง ไม่กล้าบอกความต้องการของตนเอง ไม่กล้าแสดงออกหรือร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ๆ ซึ่งจะทำให้พัฒนาการทางสังคมหยุดชะงักได้

จากเอกสารที่แสดงให้เห็นข้างต้นแสดงว่ายังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพของเด็กชั้นประถมศึกษาตามฐานะทางสังคมมีดีมากนัก และการศึกษาบุคลิกภาพของเด็กที่ได้เคยทำมาแล้วเป็นการศึกษาบุคลิกภาพโดยใช้เครื่องมืออย่างไม่เป็นทางการมากนัก เช่น การใช้การสัมภาษณ์หรือการทดสอบ "ใครเอ่ย" ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบุคลิกภาพของเด็กชั้นประถมศึกษาตามฐานะทางสังคมมีดีโดยใช้เครื่องมือที่เป็นแบบทดสอบบุคลิกภาพอย่างเป็นทางการ เพื่อที่จะเปรียบเทียบดูว่าเด็กชั้นประถมศึกษาที่มีฐานะทางสังคมมีดีสูงนั้นจะมีบุคลิกภาพแตกต่างไปจากเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีดีต่ำหรือไม่ เพื่อจะใช้เป็นประโยชน์กับครู - อาจารย์ ในการปกครองห้องเรียนและเป็นประโยชน์ในการเปรียบเทียบผลการวิจัยตามกลุ่มอายุต่อไป

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพตามฐานะทางสังคมติดกับระดับชั้น

จากการศึกษางานวิจัยหลาย ๆ ฉบับพบว่าเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิตสูง นั้นเป็นเด็กที่มีนิสัยทางบวก เช่น แต่งตัวสะอาด อารมณ์ดี เป็นเพื่อนที่ดี เรียนดี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ฯลฯ ส่วนเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิตต่ำ หรือเด็กที่เพื่อน ๆ ไม่นิยมที่จะคบหาด้วยนั้น มักจะมีนิสัยในทางลบ เช่น แต่งตัวสกปรก เรียนอ่อน ไม่สุภาพ เกเร ขี้อาย เจียนเจย

ออซูเบล (ปนัดดา นิลพ้งา . 2516 : 16 ; อ้างอิงจาก Ansubel. 1958 : 478) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติที่ทำให้เด็กมีฐานะทางสังคมมิตสูง โดยแบ่งออกเป็น 4 พวก คือ

1. ลักษณะทางบุคลิกภาพ ต้องเป็นคนทีคล่องแคล่ว ทำทางดี ำรง อารมณ์มั่นคง ไว้ใจได้ ซื่อสัตย์

2. ลักษณะทางกาย เป็นนักกีฬา รูปร่างดี เรียบร้อย

3. ลักษณะทางสังคม ต้องเป็นมิตรที่ดี ช่วยเหลือการงาน มีความเห็นคล้ายกัน รู้จักปรับตัวทางสังคม

ลักษณะทั่วไป มีความรู้สึกที่ดีต่อคนทั่วไป มีน้ำใจนักกีฬา ไม่ลัขโมย

ส่วนเพื่อนที่เด็กไม่ชอบ มักจะมีลักษณะดังนี้

1. มีสิ่งที่น่ารังเกียจ เช่น เป็นคนก้าวร้าว ชอบรังแกข่มเหง เห็นแก่ตัว ชอบเอะอะ ดื้อรั้น มักได้ พุดมาก คุยโม้ อวดหยิ่ง

2. ลักษณะทางกาย อ่อนแอ เจื้อยซา ไม่สนใจต่อสิ่งแวดลอม เพื่อนฝูง

3. ไม่สนใจกิจกรรม

4. เป็นคนขี้อาย ขลาดกลัว หลบหน้า

แต่อย่างไรก็ตาม ลักษณะทางบวกและทางลบของผู้ที่มีฐานะทางสังคมมิตสูงและต่ำนี้จะแตกต่างกันในแต่ละวัย ดังจะเห็นได้จากข้อมูลดังต่อไปนี้

เฮอรัลอค (วิลล โรจน์วีระ . 2513 : 14 ; อ้างอิงจาก Herlock .1959) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ทำให้เด็กเป็นคนที่น่านิยมของเพื่อน ๆ ว่า ในเกรด 1 เด็กที่เฉย ๆ สงบเสถียรเยียมตัว เพื่อน ๆ จะชอบมากกว่าเด็กที่ว่องไว คุยเก่ง และก้าวร้าว แต่พอถึงเกรด 3 เพื่อน ๆ กลับไม่ชอบคนที่เป็นคนสงบเสถียรเยียมตัวนัก และไม่ชอบคนที่ทำตัวเป็นแบบผู้ใหญ่ พอเกรด 5 ขึ้นไป กลับชอบคนสุภาพเรียบร้อยอีก ไทรออน (วิลล โรจน์วีระ. 2513 : 13 - 14 ; อ้างอิงจาก Tryon. 1958) ได้ทำการศึกษาของคุณค่าที่เด็กชายและเด็กหญิงอายุ 12 ปีและ 15 ปียึดถือ และพบว่าเด็กหญิงอายุ 12 ปี ชอบเพื่อนที่สงบเสถียร มีเมตตา มีความเห็นคล้าย ๆ กัน และเป็นคนกล้าแสดงตัว

พออายุ 15 ปี เด็กหญิงชุดเดียวกันกลับชอบสนุกสนาน มีชีวิตชีวา ว่องไว มีน้ำใจนักกีฬา และทำตัวให้เป็นที่ยิ่งดูชาย

ส่วนเด็กชายอายุ 12 และ 15 ปี มีความเห็นคล้าย ๆ กัน ในระยะแรกชอบคนที่เป็นเพื่อนกัน มีทักษะด้านต่าง ๆ เล่นกีฬาเก่ง พอโตขึ้นก็ชอบคล้ายกัน แต่เพิ่มลักษณะปลีกย่อยลงไปอีก เช่น ลักษณะทางกาย เป็นคนว่องไว ไม่ขลาดกลัว เป็นต้น

ส่วนเหตุผลในการเลือกเพื่อนที่แตกต่างกันในแต่ละวัยนั้น ได้มีผู้ที่ทำการศึกษาในเรื่องนี้หลายคน ซึ่งปรากฏผลดังนี้

โมรีโน (ทองพูล บุญอึ้ง , 2516 : 15 ; อ้างจาก J.L.Moreno. 1953) ได้ทำการศึกษาดังนี้ถึงแรงจูงใจที่ทำให้เด็กเลือกคนใดคนหนึ่งเป็นเพื่อน พอจะสรุปได้ว่า

เกรต 1 เด็กจะเลือกเพื่อนที่เคยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่งตัวสะอาดเรียบร้อย

เกรต 3 จะมีแนวโน้มในการเลือกเพื่อนเพศเดียวกัน และมีแรงจูงใจน้อยอื่น ๆ อีก

เกรต 4 มีการแตกแยกทางเพศอย่างเห็นได้ชัด เกณฑ์การเลือกมีแนวโน้มสู่การรวมเป็นพวก

เป็นหมู่

เกรต 5 มักเลือกเพื่อนที่มีอะไรคล้าย ๆ กับตน เช่น ทางร่างกาย สมอ การเข้าสังคม

ตลอดจนความสนใจ

เกรต 6 ถือความคล้ายคลึงกันเช่นเดิม สนใจกิจกรรมเหมือนกัน

เกรต 7 เฟื่องถึงลักษณะต่าง ๆ กันมากยิ่งขึ้น มีการเลือกเพื่อนต่างเพศขึ้นอีก มีเหตุผลใกล้เคียง

ผู้ใหญ่

เกรต 8 การเลือกของเด็กมีเหตุผลใกล้เคียงผู้ใหญ่มากยิ่งขึ้น

วิมล โรจน์วิระ ได้ทำการศึกษาในปี 2513 ในหัวข้อ การศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ทางสังคมและการปรับตัวระหว่างเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประถมศึกษาปีที่ 7 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 พอลจะสรุปผลการศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้

1. สาเหตุของการเลือกเพื่อนของเด็กชายจะแตกต่างกันไปในแต่ละชั้น โดยที่สาเหตุบางประการ เช่น ความเป็นคนรักเพื่อน มีความสำคัญกับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 มากกว่าเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คาดว่าเพราะเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ยังไม่มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม (Gang) นัก

2. เหตุผลด้านการเรียนดีหรือไม่ดีนั้น สำคัญสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 นั้น ผลการเรียนไม่ได้เป็นสาเหตุในการเลือกเพื่อนเลย ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่า เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 นั้นมีเรื่องอื่น ๆ ที่สนใจมากกว่าเรื่องการเรียน

3. การเลือกเพื่อนในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน เด็กจะเลือกเพื่อนโดยใช้เหตุผลต่างกัน ในเด็กทุกระดับชั้น โดยที่ในสถานการณ์การทำงาน สาเหตุที่จะเลือกเพื่อนคือ คนที่เป็นคนที่ช่วยเหลือเพื่อนเสมอ แต่พบว่าไม่สำคัญสำหรับเด็กชายในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และการเป็นคนแข็งแรง ก็ไม่ได้เป็นเหตุผลที่เพื่อนเลือกเพื่อนที่จะทำงานด้วยกันในเด็กชั้นสูง แต่สำหรับในเด็กชั้นเล็ก ความแข็งแรงเป็นสาเหตุที่เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เห็นว่าสำคัญที่สุดในการเลือกเพื่อนที่จะทำงานด้วยกัน

4. เหตุผลในการเลือกเพื่อนที่จะนั่งเรียนร่วมกันของเด็กนักเรียนชาย มักจะมีเหตุผลเดียวกันทุกชั้น แตกต่างกันที่ความมากน้อย เหตุผลที่สำคัญคือ ความรักใคร่ชอบพอกัน เป็นคนคุยสนุก เรียนเก่ง เพื่อปรึกษาหารือกันในการเรียน ส่วนเหตุผลที่เลือกเพื่อนไว้เพื่อปรึกษาหารือกันในการเรียนในเด็กหญิงนั้น พบว่าเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในทุกระดับชั้น

จากผลการศึกษาและงานวิจัยต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะพบว่าเด็กจะเป็นที่รักใคร่ชอบพอกับเพื่อนในห้อง หรือจะเป็นเด็กที่เพื่อนไม่นิยมชมชอบนั้น ในเด็กที่อายุต่างกันหรือที่เรียนระดับชั้นต่างกันจะมีลักษณะบางอย่างคล้ายกัน แต่ก็มีลักษณะบางอย่างที่ไม่เหมือนกัน เช่น การเป็นคนที่เป็นที่เพื่อนชื่นชอบในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นั้น จำเป็นที่จะต้องเป็นคนเรียนเก่ง แต่สำหรับเด็กในชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 นั้นระดับผลการเรียนไม่ได้เป็นสิ่งสำคัญในการเลือกเพื่อนเลย และเพศก็เป็นตัวแปรหนึ่งในการเลือกเพื่อน ดังจะเห็นได้จากการที่เด็กในชั้นประถมศึกษาตอนต้นจะไม่มีการเลือกเพื่อนต่างเพศเลย ในขณะที่เด็กชั้นประถมศึกษาตอนปลายจะมีการเลือกเพื่อนต่างเพศมากกว่าเด็กในชั้นประถมศึกษาตอนต้น แต่นั่นเป็นงานวิจัยของต่างประเทศ ซึ่งมีลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างจากประเทศไทย และงานวิจัยของ

ไทยที่เคยได้ศึกษาเรื่องลักษณะนี้ก็เป็นงานวิจัยที่ทำเมื่อหลายปีมาแล้วและก็มีการศึกษาในเรื่องนี้น้อยครั้ง ดังนั้นจึงควรจะมีการศึกษาลักษณะของเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงและเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำว่าในปัจจุบันว่ามีลักษณะแตกต่างกับในอดีตหรือไม่ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของต่างประเทศที่ว่าลักษณะของเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงและเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำจะแตกต่างกันตามวัยและระดับชั้นของเด็กหรือไม่อย่างไร

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง สามารถตั้งสมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้าตามองค์ประกอบของบุคลิกภาพในบางองค์ประกอบไว้ได้ดังนี้

1. องค์ประกอบ B สติปัญญาต่ำ – สติปัญญาสูง นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูงมากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำกว่า
2. องค์ประกอบ C อารมณ์ไม่มั่นคง – อารมณ์มั่นคง นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงกว่ามีบุคลิกภาพแบบอารมณ์มั่นคงมากกว่าเด็กนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำกว่า
3. องค์ประกอบ E ยอมอยู่ในอำนาจของผู้อื่น - มีอำนาจเหนือผู้อื่น นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงกว่ามีบุคลิกภาพแบบยอมอยู่ใต้อำนาจผู้อื่นมากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำกว่า
4. องค์ประกอบ F เคร่งครัด - ทำตนตามสบาย นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงกว่ามีบุคลิกภาพแบบทำตนตามสบายมากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำกว่า
5. องค์ประกอบ G เห็นแก่ได้ – มีธรรมะ นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงกว่ามีบุคลิกภาพแบบมีธรรมะมากกว่าเด็กนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำกว่า
6. องค์ประกอบ H ขลาดอาย - อายหาญ นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงมีบุคลิกภาพแบบอายหาญมากกว่า นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำกว่า

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 ในจังหวัดชลบุรี

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 ในจังหวัดชลบุรี โดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multiple Random) ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้คัดเลือกโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ที่จัดได้ว่าเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนห้องเรียนต่อหนึ่งชั้นเรียนมีมากกว่า 4 ห้องเรียน ได้รายชื่อโรงเรียนดังนี้
 1. โรงเรียนประภัสสรวริทยา
 2. โรงเรียนอนุบาลชลบุรี
 3. โรงเรียนวัดเขาบางทราย
 4. โรงเรียนอัสสัมชัญ ศรีราชา
 5. โรงเรียนเซนต์ปอล คอนแวนต์
 6. โรงเรียนดาราสมุทร
2. ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มเพื่อเลือกโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง 3 โรงเรียน โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย ได้รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้
 1. โรงเรียนอนุบาลชลบุรี
 2. โรงเรียนประภัสสรวริทยา
 3. โรงเรียนดาราสมุทร
3. ผู้วิจัยสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าโดยใช้การสุ่มอย่างง่ายสุ่มเลือกห้องเรียนโดยสุ่มออกมา 50% ของจำนวนห้องเรียนทั้งหมด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ 2 ชนิด คือ สังคมมิติ ซึ่งใช้หานักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงและต่ำ และแบบวัด Children's Personality Questionnaire (CPQ) FORM B เป็นแบบวัดบุคลิกภาพของเด็กอายุระหว่าง 8 - 12 ปี รายละเอียดของแต่ละเครื่องมือมีดังนี้

1. สังคมมิติ

เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการหาฐานะทางสังคมมิติของนักเรียน โดยใช้การกำหนดสถานการณ์ให้นักเรียนเลือกเพื่อน ผู้วิจัยใช้ทั้งสถานการณ์ทางบวกและสถานการณ์ทางลบในการทำสังคมมิติ ทั้งนี้เพื่อนักเรียนที่เพื่อนไม่ต้องการสนิทสนมด้วยอย่างแท้จริง ในการทำสังคมมิติจะมีผู้ที่ถูกเลือกในแต่ละสถานการณ์เป็นจำนวน 3 คน ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างไม่ยุ่งยากใจในการเลือกมากนัก คำถามที่ใช้ในสถานการณ์ทางบวกและสถานการณ์ทางลบในการทำสังคมมิติมีดังนี้

สถานการณ์ทางบวก

ถ้าโรงเรียนจัดให้มีการทัศนศึกษา ในระหว่างการเดินทางทั้งขาไปและขากลับ นักเรียนต้องการนั่งกับเพื่อนในชั้นคนใดมากที่สุด

- 1.....
- 2.....
- 3.....

สถานการณ์ทางลบ

ถ้าโรงเรียนจัดให้มีการทัศนศึกษา ในระหว่างการเดินทางทั้งขาไปและขากลับ นักเรียนไม่ต้องการนั่งกับเพื่อนในชั้นคนใดมากที่สุด

- 1.....
- 2.....
- 3.....

การให้คะแนนในการทำสังคมมิติ

การให้คะแนนในการทำสังคมมิติจะให้คะแนนแยกในแต่ละสถานการณ์ ดังนี้

สถานการณ์ทางบวก

ถ้าโรงเรียนจัดให้มีการทัศนศึกษา ในระหว่างการเดินทางทั้งขาไปและขากลับ นักเรียนต้องการนั่งกับเพื่อนในชั้นคนใดมากที่สุด

- ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นอันดับ 1 ได้ 3 คะแนน
- ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นอันดับ 2 ได้ 2 คะแนน
- ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นอันดับ 3 ได้ 1 คะแนน
- ผู้ที่ไม่ได้รับเลือกไม่ได้คะแนน

สถานการณ์ทางลบ

ถ้าโรงเรียนจัดให้มีการทัศนศึกษา ในระหว่างการเดินทางทั้งขาไปและขากลับ นักเรียนไม่ต้องการนั่งกับเพื่อนในชั้นคนใดมากที่สุด

ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นอันดับ 1 ไม่ได้คะแนน

ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นอันดับ 2 ได้ 1 คะแนน

ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นอันดับ 3 ได้ 2 คะแนน

ผู้ที่ไม่ได้รับเลือกได้ 3 คะแนน

นำคะแนนของแต่ละคนในทั้งสองสถานการณ์มาบวกกัน แล้วนำคะแนนในแต่ละห้องมาจัดเรียงลำดับและทำเป็นเปอร์เซ็นต์ไทล์ ใช้คะแนนที่เป็นเปอร์เซ็นต์ไทล์เป็นตัวแบ่งฐานะทางสังคมมิตินักเรียนในแต่ละห้องตามเกณฑ์ดังนี้

ฐานะทางสังคมมิตินสูง คือนักเรียนผู้ที่อยู่ในเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป

ฐานะทางสังคมมิตินปานกลาง คือนักเรียนผู้ที่อยู่ในระหว่างเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 26 - 74

ฐานะทางสังคมมิตินต่ำ คือนักเรียนผู้ที่อยู่ในเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา

2. แบบทดสอบ Children's Personality Questionnaire (CPQ)

แบบทดสอบบุคลิกภาพที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบทดสอบ Children's Personality Questionnaire (CPQ) form B ซึ่งจัดทำโดย Raymond B. Cattell และคณะ ในปี ค.ศ. 1975 โดยมีแนวคิดมาจากทฤษฎี 16 PF ของ Raymond B. Cattell ใช้สำหรับวัดบุคลิกภาพของเด็กอายุ 8 - 12 ปี แบบทดสอบชุดนี้แบ่งเป็น 2 ฉบับ ในแต่ละฉบับประกอบไปด้วยข้อคำถาม 70 ข้อ โดยทั้ง 2 ฉบับนี้จะมีลักษณะขนานกัน ในการศึกษครั้งนี้ใช้วัดบุคลิกภาพเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิตินแบบต่าง ๆ

ขั้นตอนในการดัดแปลงแบบวัด Children's Personality Questionnaire (CPQ)

1. ผู้วิจัยอ่านเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบวัด CPQ
2. ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎีของ Cattell และแบบวัดบุคลิกภาพ 16 PF
3. ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของเด็กชั้นประถมศึกษา
4. ผู้วิจัยลงมือแปลแบบวัด CPQ และดัดแปลงให้เข้ากับสังคมและวัฒนธรรมของไทย
5. ผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
6. ผู้วิจัยปรับปรุงเครื่องมืออีกครั้ง

ลักษณะ ของแบบวัด CPQ

แบบวัดจะให้เด็กเลือกตอบลักษณะที่ตรงกับตนเองมากที่สุด โดยมีตัวเลือก 2 ข้อ

ตัวอย่างข้อคำถามในแบบวัด CPQ

1. นักเรียน ☐ มักจะประสบปัญหาในการตามหาของ
☐ สามารถจดจำทุกสิ่งทุกอย่างได้ง่ายดาย
2. เมื่อนักเรียนเกิดความกังวลใจอย่างมาก นักเรียนจะ
☐ พยายามที่จะไม่แสดงออก
☐ ดีโพยดีพายและส่งเสียงดัง

การให้คะแนนของแบบวัด CPQ

ตรวจคำตอบของนักเรียนโดยเทียบกับเกณฑ์ที่ทางคู่มือให้มา ข้อที่ตอบถูกต้องตามเฉลยให้ 1 คะแนน ส่วนข้อที่ตอบผิดให้ 0 คะแนน และนำคะแนนไปแยกรวมตามองค์ประกอบของบุคลิกภาพแต่ละด้าน เมื่อรวมคะแนนของแต่ละองค์ประกอบในแต่ละฉบับ จะได้ฉบับละ 5 คะแนน เมื่อรวมคะแนนของทั้ง 2 ฉบับ จะได้ 10 คะแนนสำหรับแต่ละองค์ประกอบ โดย 10 เป็นคะแนนสูงสุด และ 0 เป็นคะแนนต่ำสุดในแต่ละองค์ประกอบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือจากโรงเรียนในการเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยทำการทดสอบสังคมมิติในแต่ละห้องเรียนโดยขอความช่วยเหลือจากครูประจำชั้น
3. ผู้วิจัยทดสอบบุคลิกภาพนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงและที่มีสังคมมิติต่ำ (ได้จากการดำเนินการในข้อ 2) โดยใช้แบบวัด CPQ
4. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรม SPSS for windows

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำผลการทดสอบที่ได้จากแบบวัด CPQ มาตรวจให้คะแนน เพื่อนำมาวิเคราะห์และทดสอบสมมติฐาน
2. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนที่ได้จากแบบวัด CPQ
3. ตรวจสอบวัตถุประสงค์ข้อ 1 ด้วยสถิติที (t - test for one sample)
4. ตรวจสอบวัตถุประสงค์ข้อ 2 โดยใช้สถิติค่าเอฟ (F - test) และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีของ Tukey
5. ตรวจสอบวัตถุประสงค์ข้อ 3 โดยใช้สถิติที (t - test for Independent samples)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาบุคลิกภาพของเด็กชั้นประถมศึกษาที่มีฐานะทางสังคมแตกต่างกัน : กรณีศึกษาโรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบุคลิกภาพของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 , เปรียบเทียบว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมแตกต่างกันมีบุคลิกภาพแตกต่างกันหรือไม่และนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมีแบบเดียวกันที่เรียนอยู่ในระดับชั้นต่างกันมีบุคลิกภาพแตกต่างกันหรือไม่

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนร้อยละ 50 ของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จาก 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนดาราสมุทร , โรงเรียนประภัสสรวินยาและโรงเรียนอนุบาลชลบุรี จำนวนรวม 1,250 คน โดยได้มาจากการสุ่มห้องเรียนอย่างง่าย

กลุ่มตัวอย่าง 1,250 คนได้ทำสังคมมิติ และผู้วิจัยได้คัดแยกเป็นเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีแบบต่าง ๆ ประกอบด้วยเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีติดำจำนวน 345 คน , เด็กที่มีฐานะทางสังคมมีปานกลาง 447 คน เด็กที่มีฐานะทางสังคมมีสูง 429 คน และผู้โดดเดี่ยวจำนวน 29 คน

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะแบ่งเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 จะเป็นการนำเสนอข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 2 เป็นการบรรยายบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ข้อแรกของการศึกษาค้นคว้า ตอนที่ 3 จะเป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมีแบบต่าง ๆ และข้อมูลในตอนที่ 4 เป็นการเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมีเหมือนกันแต่อยู่ในระดับชั้นต่างกัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Science)

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ดังต่อไปนี้

N	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
SD	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 จากโรงเรียนอนุบาลชลบุรี , โรงเรียนดาราสมุทรและโรงเรียนประภัสสรวินยา จำนวน 1,250 คน ซึ่งอยู่ในฐานะทางสังคมมีแบบต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 3 รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

ฐานะทางสังคมมิติ	เพศ		โรงเรียน			ระดับชั้น	
	ชาย	หญิง	ดาราสมุทร	ประภัสสร	อนุบาล	ป.3 - 4	ป.5 - 6
สูง (N = 429)	195	234	149	76	204	206	223
ปานกลาง (N = 447)	210	237	155	76	216	215	232
ต่ำ (N = 345)	209	136	119	60	166	153	192
ผู้โดดเดี่ยว (N = 29)	10	19	10	3	16	14	15
รวม (N = 1,250)	624	626	433	215	602	588	662

จากตาราง 3 แสดงรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง จะพบว่าในจำนวนเด็กชายทั้งหมด 624 คน มีเด็กชายที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงจำนวน 195 คน ฐานะทางสังคมมิติปานกลาง 210 คน ฐานะทางสังคมมิติต่ำ 209 คน และเป็นผู้โดดเดี่ยว 10 คน ในจำนวนเด็กหญิงทั้งหมด 626 คน แบ่งเป็นเด็กหญิงที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง 234 คน ฐานะทางสังคมมิติปานกลาง 237 คน ฐานะทางสังคมมิติต่ำ 136 คนและเป็นผู้โดดเดี่ยว 19 คน

กลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนดาราสมุทร จำนวน 433 คน แบ่งเป็นเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง 149 คน ฐานะทางสังคมมิติปานกลาง 155 คน ฐานะทางสังคมมิติต่ำ 119 คน และมีผู้โดดเดี่ยว 10 คน กลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนประภัสสรวินัยทั้งหมดจำนวน 215 คน เป็นเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง 76 คน ฐานะทางสังคมมิติปานกลาง 76 คน ฐานะทางสังคมมิติต่ำ 60 คน และเป็นผู้โดดเดี่ยว 3 คน กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนอนุบาลชลบุรี 602 คน มีเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง 204 คน ฐานะทางสังคมมิติปานกลาง 216 คน ฐานะทางสังคมมิติต่ำ 153 คน และมีผู้โดดเดี่ยว 16 คน

กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 มีทั้งหมด 588 คน เป็นเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง 206 คน เด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลาง 215 คน ฐานะทางสังคมมิติต่ำ 153 คน และเป็นผู้โดดเดี่ยว 14 คน กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 จำนวน 662 คน เป็นเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง 223 คน เด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลาง 232 คน ฐานะทางสังคมมิติต่ำ 192 คน และเป็นผู้โดดเดี่ยว 15 คน

ตอนที่ 2 การบรรยายบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่าง

การบรรยายบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้การบรรยายบุคลิกภาพตามทฤษฎีของ Cattell ที่ได้บรรยายบุคลิกภาพของเด็กวัยนี้ออกเป็นองค์ประกอบต่าง ๆ 14 องค์ประกอบ ประกอบด้วยองค์ประกอบ A ไว้วางใจ - ชอบสังคม , องค์ประกอบ B สติปัญญาต่ำ - สติปัญญาสูง , องค์ประกอบ C อารมณ์ไม่มั่นคง - อารมณ์มั่นคง , องค์ประกอบ D สงบเสถียร - ตื่นเต้นมากเกินไป , องค์ประกอบ E ยอมอยู่ในอำนาจผู้อื่น - มีอำนาจเหนือผู้อื่น , องค์ประกอบ F เกร็งครัด - ทำตนตามสบาย , องค์ประกอบ G เห็นแก่ได้ - มีธรรมะ , องค์ประกอบ H ขลาดอาย - อายหาญ , องค์ประกอบ I ใจแข็ง - ใจอ่อน , องค์ประกอบ J ชอบกลุ่ม - ชอบโดดเดี่ยว , องค์ประกอบ N ตรงไปตรงมา - เจ้าเล่ห์ , องค์ประกอบ O มั่นใจในตนเอง - ไม่มั่นใจในตนเอง , องค์ประกอบ Q₃ ไม่มีกฎเกณฑ์ - ควบคุมตนเอง และ องค์ประกอบ Q₄ อารมณ์ผ่อนคลาย - อารมณ์ตึงเครียด บุคลิกภาพดังกล่าวสามารถวัดได้จากแบบวัด

Children's Personality Questionnaire (CPQ) ซึ่งได้ถูกออกแบบให้ใช้กับเด็กอายุ 8 -12 ปี หรือเด็กระดับประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ซึ่งมี 2 ฉบับ แต่ละฉบับประกอบไปด้วยข้อคำถาม 70 ข้อ รวมได้ 140 ข้อ แต่ละองค์ประกอบบุคลิกภาพมีข้อคำถามที่ใช้วัด 10 ข้อในแบบวัดบุคลิกภาพรวมทั้ง 2 ชุด เนื่องจากแบบทดสอบฉบับนี้ยังไม่มีเกณฑ์ปกติของเด็กไทย ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงใช้ค่าเฉลี่ยและการกระจายของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละระดับชั้นเป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติในระดับต่าง ๆ โดยที่คะแนนบุคลิกภาพด้านใดมากกว่าเกณฑ์เปรียบเทียบจะถือว่าคะแนนบุคลิกภาพนั้นเป็นไปในทางบวก และคะแนนใดต่ำกว่าเกณฑ์เปรียบเทียบจะถือว่าคะแนนบุคลิกภาพด้านนั้นเป็นไปในทางลบ ผู้วิจัยได้นำเสนอเกณฑ์เปรียบเทียบไว้ในตาราง 4 โดยแบ่งเป็น 2 เกณฑ์ คือ เกณฑ์เปรียบเทียบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และเกณฑ์เปรียบเทียบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6

ตาราง 4 เกณฑ์เปรียบเทียบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6

บุคลิกภาพด้านต่าง ๆ	ป. 3 - 4 (N = 588)		ป. 5 - 6 (N = 622)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
A ไว้วางใจ - ขอบสังคม	4.90	1.57	4.80	1.55
B สถิติปัญญาดำ - สถิติปัญญาสูง	6.18	1.70	6.74	1.60
C อารมณ์ไม่มั่นคง - อารมณ์มั่นคง	6.06	2.15	5.77	2.19
D สงบเสถียร - ตื่นเต้นมากเกินไป	4.19	1.85	4.65	1.71
E ยอมอยู่ในอำนาจผู้อื่น - มีอำนาจเหนือผู้อื่น	3.63	1.44	4.00	1.40
F เคร่งครัด - ทำตนตามสบาย	3.83	1.85	3.70	1.81
G เห็นแก่ได้ - มีธรรมะ	7.24	1.95	6.71	2.07
H ขลาดอาย - อายหาญ	5.21	1.77	5.00	1.73
I ใจแข็ง - ใจอ่อน	5.85	2.29	5.21	2.14
J ชอบกลุ่ม - ชอบโดดเดี่ยว	5.07	1.63	4.96	1.65
N ตรงไปตรงมา - เจ้าเล่ห์	2.90	1.69	3.38	1.77
O มั่นใจในตนเอง - ไม่มั่นใจในตนเอง	4.11	1.48	4.16	1.68
Q3 ไม่มีกฎเกณฑ์ - ควบคุมตนเอง	7.24	2.02	7.05	1.99
Q4 อารมณ์ผ่อนคลาย - อารมณ์ตึงเครียด	4.08	2.06	4.71	1.97

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ การบรรยายบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบต่าง ๆ จะแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 โดยการบรรยายในแต่ละกลุ่มจะทำได้โดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่อยู่ในระดับชั้นเดียวกัน การบรรยายบุคลิกภาพของนักเรียนจะเริ่มจากนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง , นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลางและนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับดังนี้

1) การบรรยายบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงแสดงในตาราง 5 และภาพประกอบ 1 - 2

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง

บุคลิกภาพด้านต่าง ๆ	ป. 3 - 4		ป. 5 - 6	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
A ไว้วางใจ - ชอบสังคม	4.92	1.53	4.91	1.59
B สติปัญญาดำ - สติปัญญาสูง	6.55	1.53	7.14	1.44
C อารมณ์ไม่มั่นคง - อารมณ์มั่นคง	6.27	2.03	6.10	2.17
D สงบเสถียร - ตื่นเต้นมากเกินไป	4.13	1.86	4.60	1.53
E ยอมอยู่ในอำนาจผู้อื่น - มีอำนาจเหนือผู้อื่น	3.59	1.42	4.00	1.45
F เคร่งครัด - ทำตามสบาย	3.52	1.78	3.69	1.90
G เห็นแก่ได้ - มีธรรมะ	7.42	1.85	6.88	2.08
H ขลาดอาย - อายหาญ	5.31	1.79	5.22	1.64
I ใจแข็ง - ใจอ่อน	6.03	2.32	5.26	2.11
J ชอบกลุ่ม - ชอบโดดเดี่ยว	5.10	1.59	4.78	1.64
N ตรงไปตรงมา - เจ้าเล่ห์	2.71	1.61	3.26	1.76
O มั่นใจในตนเอง - ไม่มั่นใจในตนเอง	3.96	1.54	4.22	1.72
Q3 ไม่มีกฎเกณฑ์ - ควบคุมตนเอง	7.55	1.83	7.26	1.94
Q4 อารมณ์ผ่อนคลาย - อารมณ์ตึงเครียด	4.12	2.06	4.60	1.97

เพื่อให้เห็นลักษณะของบุคลิกภาพอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงได้เสนอแผนภูมิแสดงองค์ประกอบของบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงที่อยู่ในระดับชั้นต่าง ๆ โดยในภาพประกอบซึ่งเป็นแผนภูมิจะแสดงคะแนนเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ในภาพประกอบ 1 เป็นการแสดงการเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงกับเกณฑ์

องค์ประกอบ บุคลิกภาพ	คะแนนเฉลี่ย					t	p
	3	4	5	6	7		
ไว้ตัว - ขอบสังคม						.10	.919
สติปัญญาต่ำ - สติปัญญาสูง						3.43***	.001
อารมณ์ไม่มั่นคง - อารมณ์มั่นคง						1.44	.150
สงบเสถียร - ตื่นเต้นมากเกินไป						-.51	.661
ยอมอยู่ในอำนาจ - มีอำนาจเหนือ						-.34	.733
เคร่งครัด - ทำตนตามสบาย						-2.14*	.033
เห็นแก่ได้ - มีธรรมะ						1.39	.167
ขลาดอาย - อากาญ						.80	.425
ใจแข็ง - ใจอ่อน						1.07	.284
ชอบกลุ่ม - ชอบโดดเดี่ยว						.17	.865
ตรงไปตรงมา - เจ้าเล่ห์						-1.71	.088
มั่นใจในตนเอง - ไม่มั่นใจในตนเอง						-1.39	.164
ไม่มีกฎเกณฑ์ - ควบคุมตนเอง						2.44*	.015
อารมณ์ผ่อนคลาย - อารมณ์ตึงเครียด						.21	.829

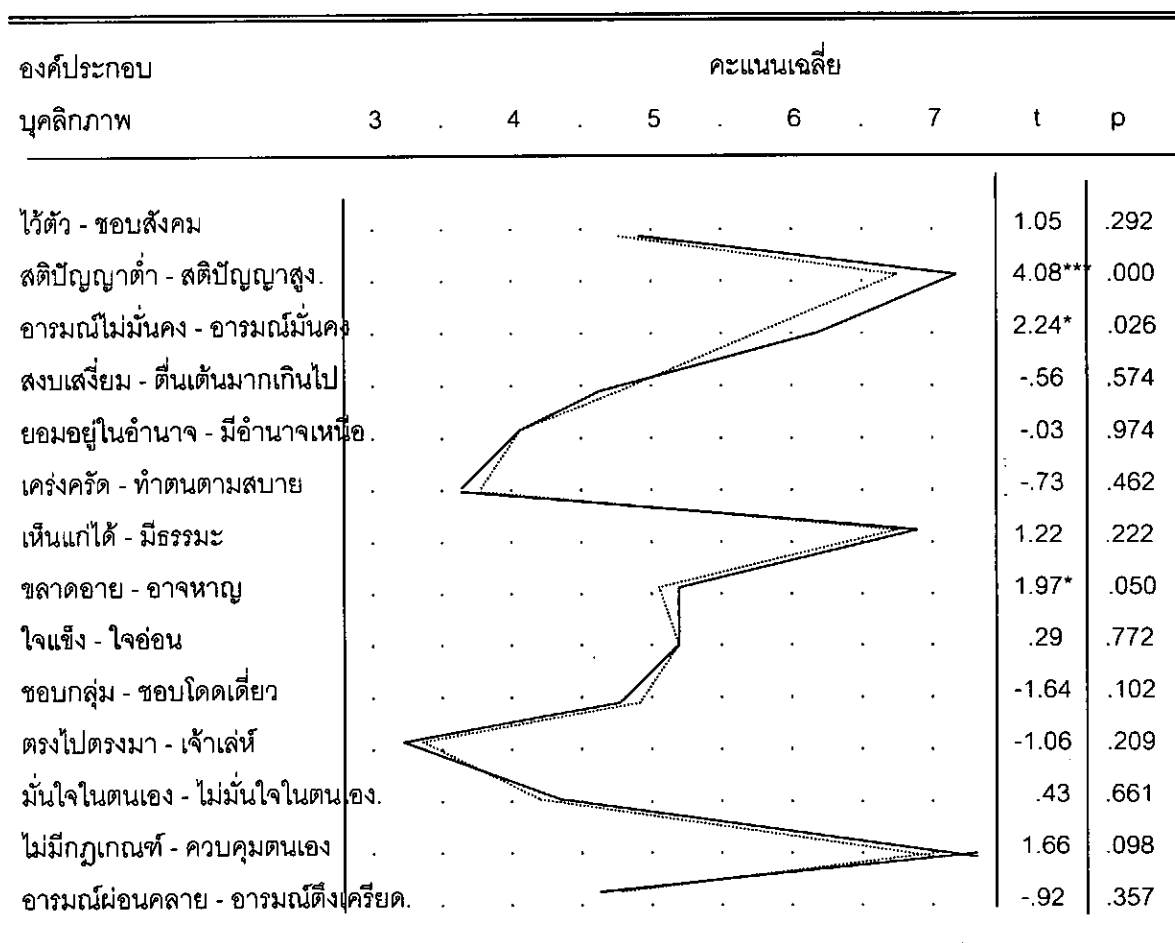
— แสดงคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิตสูง
 แสดงคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพตามเกณฑ์เปรียบเทียบ

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ภาพประกอบ 1 บุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิตสูง (N = 206)
 เปรียบเทียบกับเกณฑ์ (N = 558)

จากตาราง 5 และภาพประกอบ 1 แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิตสูง จะเห็นได้ว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิตสูงมีบุคลิกภาพแบบมีสติปัญญาสูง (B+) เคร่งครัด (F-) และมีบุคลิกภาพแบบสามารถควบคุมตนเองได้ (Q3+) มากกว่าเกณฑ์เปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นอย่างต่ำ

ส่วนบุคลิกภาพอื่น ๆ ที่เหลือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิตสูงมีบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ที่เหลือไม่แตกต่างจากเกณฑ์เปรียบเทียบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

— แสดงคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง

..... แสดงคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพตามเกณฑ์เปรียบเทียบ

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ภาพประกอบ 2 บุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง (N = 223) เปรียบเทียบกับเกณฑ์ (N = 662)

จากตาราง 5 และภาพประกอบ 2 แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง จะเห็นได้ว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงมีบุคลิกภาพแบบมีสติปัญญาสูง , อารมณ์มั่นคงและมีบุคลิกภาพแบบอ้าหาญมากกว่าเกณฑ์เปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นอย่างต่ำ

ส่วนบุคลิกภาพอื่น ๆ ที่เหลือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงมีบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ที่เหลือไม่แตกต่างจากเกณฑ์เปรียบเทียบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

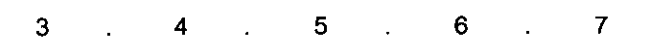
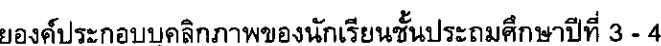
2) การบรรยายบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมปานกลางแสดงในตาราง 6 และภาพประกอบ 3 - 4

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมปานกลาง

บุคลิกภาพด้านต่าง ๆ	ป. 3 - 4		ป. 5 - 6	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
A ไว้วางใจ - ชอบสังคม	4.96	1.61	4.75	1.56
B สติปัญญาต่ำ - สติปัญญาสูง	6.06	1.72	6.81	1.55
C อารมณ์ไม่มั่นคง - อารมณ์มั่นคง	6.25	2.09	5.72	2.21
D สงบเสถียร - ตื่นเต้นมากเกินไป	4.00	1.86	4.75	1.70
E ยอมอยู่ในอำนาจผู้อื่น - มีอำนาจเหนือผู้อื่น	3.53	1.41	4.02	1.33
F เคร่งครัด - ทำตามสบาย	3.83	1.81	3.65	1.77
G เห็นแก่ได้ - มีธรรมะ	7.41	1.94	6.85	1.93
H ขลาดอาย - อ้าหาญ	5.26	1.73	4.91	1.72
I ใจแข็ง - ใจอ่อน	5.89	2.35	5.19	2.24
J ชอบกลุ่ม - ชอบโดดเดี่ยว	4.58	1.97	4.94	1.68
N ตรงไปตรงมา - เจ้าเล่ห์	2.92	1.78	3.42	1.91
O มั่นใจในตนเอง - ไม่มั่นใจในตนเอง	4.13	1.38	4.05	1.68
Q3 ไม่มีกฎเกณฑ์ - ควบคุมตนเอง	7.32	2.04	7.19	1.82
Q4 อารมณ์ผ่อนคลาย - อารมณ์ตึงเครียด	4.02	1.98	4.71	2.01

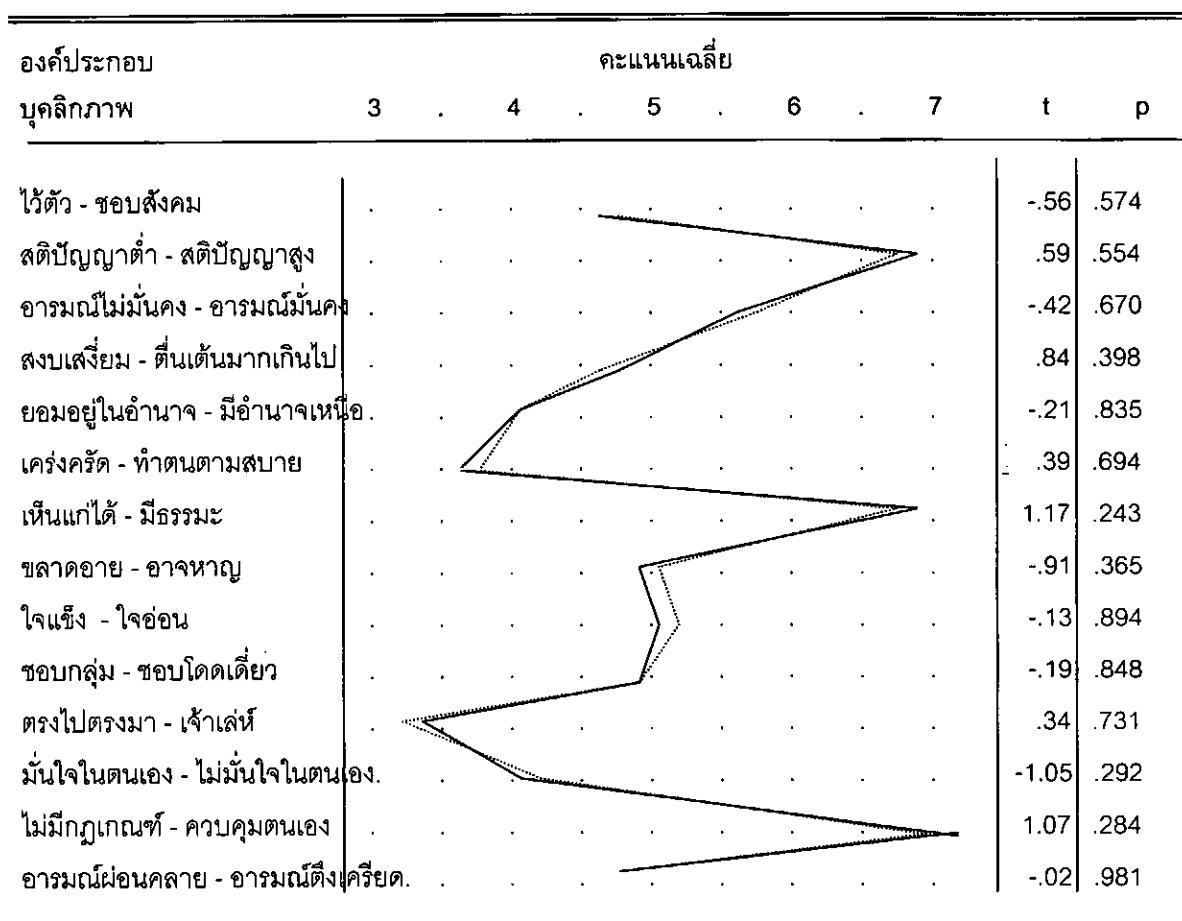
การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของเด็กที่มีฐานะทางสังคมปานกลางในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 กับเกณฑ์เปรียบเทียบ แสดงในภาพประกอบ 3 - 4

องค์ประกอบ บุคลิกภาพ	คะแนนเฉลี่ย					t	p
	3	4	5	6	7		
ไว้ตัว - ชอบสังคม	.	.	.	.	.	.41	.677
สติปัญญาดำ - สติปัญญาสูง	.	.	.	.	.	-1.11	.268
อารมณ์ไม่มั่นคง - อารมณ์มั่นคง	.	.	.	.	.	1.32	.186
สงบเสงี่ยม - ตื่นเต้นมากเกินไป	.	.	.	.	.	-1.34	.179
ยอมอยู่ในอำนาจ - มีอำนาจเหนือ	.	.	.	.	.	-1.00	.317
เคร่งครัด - ทำตนตามสบาย	.	.	.	.	.	.15	.881
เห็นแก่ได้ - มีธรรมะ	.	.	.	.	.	1.11	.266
ขลาดอาย - อากาญ	.	.	.	.	.	.48	.628
ใจแข็ง - ใจอ่อน	.	.	.	.	.	.05	.961
ชอบกลุ่ม - ชอบโดดเดี่ยว	.	.	.	.	.	-1.08	.280
ตรงไปตรงมา - เจ้าเล่ห์	.	.	.	.	.	.30	.760
มั่นใจในตนเอง - ไม่มั่นใจในตนเอง	.	.	.	.	.	.42	.669
ไม่มีกฎเกณฑ์ - ควบคุมตนเอง	.	.	.	.	.	.50	.621
อารมณ์อ่อนคลาย - อารมณ์ตึงเครียด	.	.	.	.	.	-.05	.961

 แสดงคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลาง

 แสดงคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพตามเกณฑ์เปรียบเทียบ

ภาพประกอบ 3 บุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลาง (N = 215) เปรียบเทียบกับเกณฑ์ (N = 588)

จากภาพประกอบ 3 และตาราง 6 แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลาง จะพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลางมีบุคลิกภาพทุกด้านไม่แตกต่างจากเกณฑ์เปรียบเทียบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

———— แสดงคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลาง
 แสดงคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพตามเกณฑ์เปรียบเทียบ

ภาพประกอบ 4 บุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลาง
 (N = 232) เปรียบเทียบกับเกณฑ์ (N = 662)

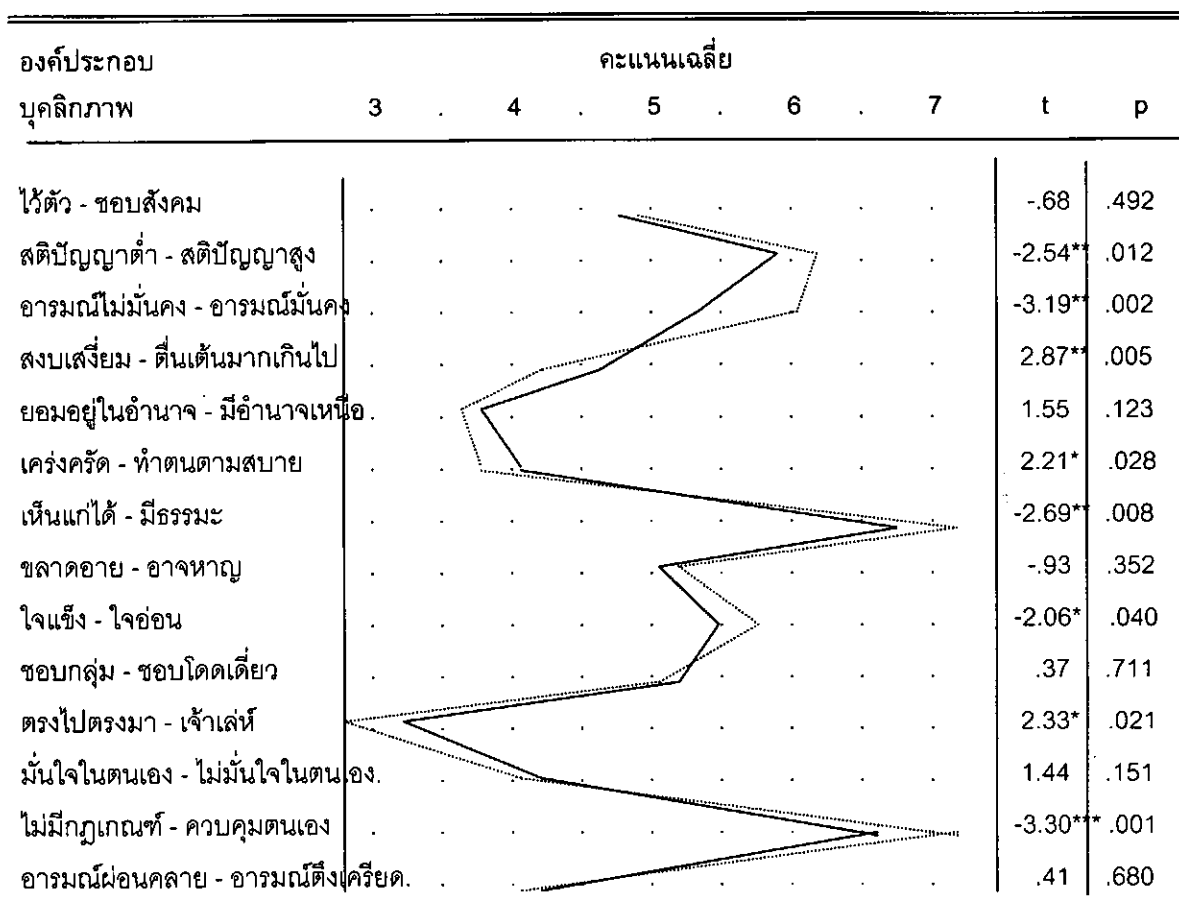
จากภาพประกอบ 4 และตาราง 6 แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลาง จะพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลางมีบุคลิกภาพทุกด้านไม่แตกต่างจากเกณฑ์เปรียบเทียบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3) การบรรยายบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำแสดงในตาราง 7 และภาพประกอบ 5 - 6

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ

บุคลิกภาพด้านต่าง ๆ	ป. 3 - 4		ป. 5 - 6	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
A ไว้วางใจ - ชอบสังคม	4.81	1.61	4.72	1.53
B สติปัญญาต่ำกว่า - สติปัญญาสูง	5.81	1.79	6.19	1.74
C อารมณ์ไม่มั่นคง - อารมณ์มั่นคง	5.47	2.27	5.42	2.17
D สงบเสถียร - ตื่นเต้นมากเกินไป	4.60	1.79	4.25	1.93
E ยอมอยู่ในอำนาจผู้อื่น - มีอำนาจเหนือผู้อื่น	3.82	1.48	4.00	1.46
F เคร่งครัด - ทำตนตามสบาย	4.18	1.98	3.88	1.76
G เห็นแก่ได้ - มีธรรมะ	6.79	2.08	6.32	2.18
H ขลาดอาย - อ้าหาญ	5.08	1.82	4.87	1.84
I ใจแข็ง - ใจอ่อน	5.42	2.14	5.17	2.09
J ชอบกลุ่ม - ชอบโดดเดี่ยว	5.13	1.75	5.16	1.61
N ตรงไปตรงมา - เจ้าเล่ห์	3.21	1.63	3.48	1.63
O มั่นใจในตนเอง - ไม่มั่นใจในตนเอง	4.28	1.46	4.26	1.63
Q3 ไม่มีกฎเกณฑ์ - ควบคุมตนเอง	6.67	2.15	6.58	2.15
Q4 อารมณ์ผ่อนคลาย - อารมณ์ตึงเครียด	4.15	2.00	4.89	1.98

การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 กับเกณฑ์เปรียบเทียบแสดงในภาพประกอบ 5 - 6

— แสดงคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ

..... แสดงคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพตามเกณฑ์เปรียบเทียบ

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ภาพประกอบ 5 บุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ (N = 153) เปรียบเทียบกับเกณฑ์ (N = 588)

จากภาพประกอบ 5 และตาราง 7 แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ จะพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาต่ำกว่า (B-), อารมณ์ไม่มั่นคง (C-), ตื่นเต้นมากเกินไป (D+), ทำตนตามสบาย (F+), เห็นแก่ได้ (G-), ใจแข็ง (I-), เจ้าเล่ห์ (N+) และมีบุคลิกภาพแบบไม่มีกฎเกณฑ์ (Q3-) มากกว่าเกณฑ์เปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างน้อยที่ระดับ .05

ส่วนบุคลิกภาพอื่น ๆ ที่เหลือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำมีบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ที่เหลือไม่แตกต่างจากเกณฑ์เปรียบเทียบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

องค์ประกอบ บุคลิกภาพ	คะแนนเฉลี่ย					t	p
	3	4	5	6	7		
ไว้ตัว - ชอบสังคม						-.75	.455
สติปัญญาต่ำ - สติปัญญาสูง						-4.43**	.000
อารมณ์ไม่มั่นคง - อารมณ์มั่นคง						-2.29*	.023
สงบเสงี่ยม - ตื่นเต้นมากเกินไป						-.20	.835
ยอมอยู่ในอำนาจ - มีอำนาจเหนือ						-.07	.943
เคร่งครัด - ทำตนตามสบาย						1.43	.154
เห็นแก่ได้ - มีธรรมะ						-2.47*	.014
ขลาดอาย - อากาญ						-.99	.320
ใจแข็ง - ใจอ่อน						-.28	.777
ชอบกลุ่ม - ชอบโดดเดี่ยว						1.72	.087
ตรงไปตรงมา - เจ้าเล่ห์						.84	.401
มั่นใจในตนเอง - ไม่มั่นใจในตนเอง						.81	.418
ไม่มีกฎเกณฑ์ - ควบคุมตนเอง						-2.99*	.003
อารมณ์ผ่อนคลาย - อารมณ์ตึงเครียด						1.21	.227

— แสดงคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ

..... แสดงคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพตามเกณฑ์เปรียบเทียบ

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ภาพประกอบ 6 บุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ (N = 192)
เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน (N = 662)

จากภาพประกอบ 6 และตาราง 7 แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ จะพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาต่ำกว่า (B-) , อารมณ์ไม่มั่นคง (C-) , เห็นแก่ได้ (G-) และมีบุคลิกภาพแบบไม่มีกฎเกณฑ์มากกว่าเกณฑ์เปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นอย่างต่ำ ส่วนบุคลิกภาพอื่น ๆ ที่เหลือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำมีบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ที่เหลือไม่แตกต่างจากเกณฑ์เปรียบเทียบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

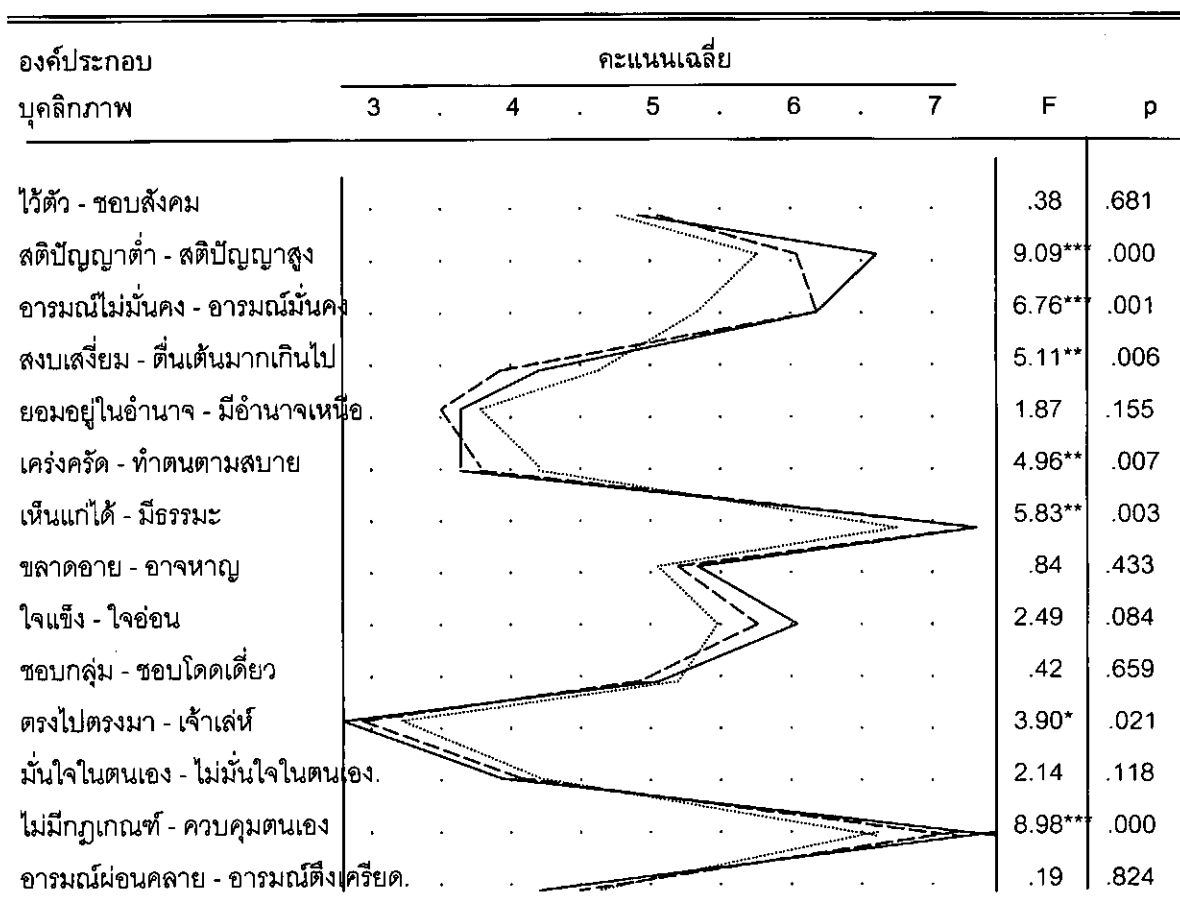
ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบบุคลิกภาพระหว่างนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติแตกต่างกัน

ในตอนต้นที่ 3 นี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาที่ว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติแตกต่างกัน จะมีบุคลิกภาพแตกต่างกันหรือไม่ ในการนำเสนอข้อมูลผู้วิจัยจะเสนอตามระดับชั้นของนักเรียน ประกอบไปด้วยนักเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ข้อมูลอีกส่วนหนึ่งจะเป็นผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ tukey ในองค์ประกอบบุคลิกภาพที่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติแตกต่างกัน การนำเสนอข้อมูลจะแบ่งเป็นระดับชั้นตามลำดับดังนี้ 1) บุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 แสดงในตาราง 8 - 9 และภาพประกอบที่ 7

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนบุคลิกภาพของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบต่าง ๆ

บุคลิกภาพด้านต่าง ๆ	สูง (N = 206)		ฐานะทางสังคมมิติปานกลาง (N = 215)		ต่ำ (N = 153)	
	X	SD	X	SD	X	SD
A ไว้ตัว - ชอบสังคม	4.92	1.53	4.96	1.61	4.81	1.61
B สติปัญญาต่ำ - สติปัญญาสูง	6.55	1.53	6.06	1.72	5.81	1.79
C อารมณ์ไม่มั่นคง - อารมณ์มั่นคง	6.27	2.03	6.25	2.09	5.47	2.27
D สงบเสถียร - ตื่นเต้นมากเกินไป	4.13	1.86	4.00	1.86	4.60	1.79
E ยอมอยู่ในอำนาจผู้อื่น - มีอำนาจเหนือผู้อื่น	3.59	1.42	3.53	1.41	3.82	1.48
F เคร่งครัด - ทำตนตามสบาย	3.52	1.78	3.83	1.81	4.18	1.96
G เห็นแก่ได้ - มีธรรมะ	7.42	1.85	7.41	1.94	6.79	2.08
H ขลาดอาย - อ้าหาญ	5.31	1.79	5.26	1.73	5.08	1.82
I ใจแข็ง - ใจอ่อน	6.03	2.32	5.89	2.35	5.42	2.14
J ชอบกลุ่ม - ชอบโดดเดี่ยว	5.10	1.59	4.58	1.97	5.13	1.75
N ตรงไปตรงมา - เจ้าเล่ห์	2.71	1.61	2.92	1.78	3.21	1.63
O มั่นใจในตนเอง - ไม่มั่นใจในตนเอง	3.96	1.54	4.13	1.38	4.28	1.46
Q3 ไม่มีกฎเกณฑ์ - ควบคุมตนเอง	7.55	1.83	7.32	2.04	6.67	2.15
Q4 อารมณ์ผ่อนคลาย - อารมณ์ตึงเครียด	4.12	2.06	4.02	1.98	4.15	2.00

ผลการเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีบุคลิกภาพแบบต่าง ๆ แสดงในภาพประกอบที่ 7 และตาราง 9

- แสดงคะแนนเฉลี่ยบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ
 ----- แสดงคะแนนเฉลี่ยบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลาง
 _____ แสดงคะแนนเฉลี่ยบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง
- * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ภาพประกอบ 7 คะแนนเฉลี่ยบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบต่าง ๆ และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้ F - test

จากภาพประกอบ 7 ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติแตกต่างกัน จะพบว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคม

มิติต่างกันมีบุคลิกภาพแตกต่างกันทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ บุคลิกภาพแบบสติปัญญาต่ำกว่า - สติปัญญาสูง , บุคลิกภาพแบบอารมณ์ไม่มั่นคง - อารมณ์มั่นคง , บุคลิกภาพแบบสงบเสงี่ยม - ตื่นเต้นมากเกินไป , บุคลิกภาพแบบเคร่งครัด - ทำตนตามสบาย , บุคลิกภาพแบบเห็นแก่ได้ - มีธรรมะ , บุคลิกภาพแบบตรงไปตรงมา - เจ้าเล่ห์และในบุคลิกภาพแบบไม่มีกฎเกณฑ์ - ควบคุมตนเอง ซึ่งบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ เหล่านี้มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างน้อยที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงผลในตาราง 9

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบรายคู่คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ในด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยวิธีของ tukey

องค์ประกอบบุคลิกภาพ	ผลการทดสอบรายคู่
B สติปัญญาสูง	ฐานะทางสังคมมิตสูง > ฐานะทางสังคมมิตปานกลาง*
	ฐานะทางสังคมมิตสูง > ฐานะทางสังคมมิตต่ำ*
C อารมณ์มั่นคง	ฐานะทางสังคมมิตสูง > ฐานะทางสังคมมิตต่ำ*
	ฐานะทางสังคมมิตปานกลาง > ฐานะทางสังคมมิตต่ำ*
D สงบเสงี่ยม	ฐานะทางสังคมมิตสูง > ฐานะทางสังคมมิตต่ำ*
	ฐานะทางสังคมมิตปานกลาง > ฐานะทางสังคมมิตต่ำ*
F เคร่งครัด	ฐานะทางสังคมมิตสูง > ฐานะทางสังคมมิตต่ำ*
G มีธรรมะ	ฐานะทางสังคมมิตสูง > ฐานะทางสังคมมิตต่ำ*
	ฐานะทางสังคมมิตปานกลาง > ฐานะทางสังคมมิตต่ำ*
N ตรงไปตรงมา	ฐานะทางสังคมมิตสูง > ฐานะทางสังคมมิตต่ำ*
Q3 ควบคุมตนเอง	ฐานะทางสังคมมิตสูง > ฐานะทางสังคมมิตต่ำ*
	ฐานะทางสังคมมิตปานกลาง > ฐานะทางสังคมมิตต่ำ*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิตสูงมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูง , อารมณ์มั่นคง , สงบเสงี่ยม , เคร่งครัด , มีธรรมะ , ตรงไปตรงมาและควบคุมตนเองมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิตต่ำ

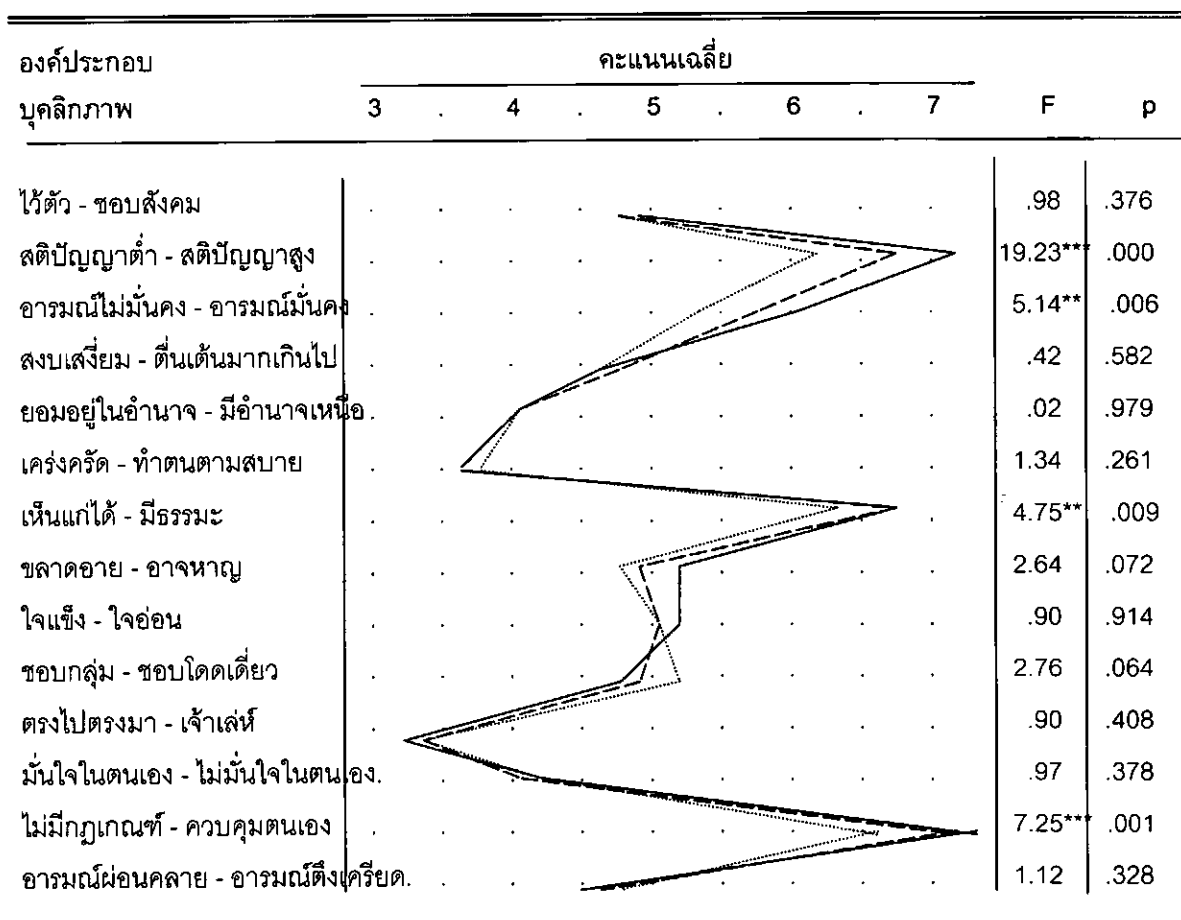
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิตสูงมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูงมากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิตปานกลาง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิตปานกลางมีบุคลิกภาพอารมณ์มั่นคง , สงบเสงี่ยม , มีธรรมะและควบคุมตนเองมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิตต่ำ

2) การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบต่าง ๆ แสดงในตาราง 10 - 11 และภาพประกอบ 8

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนบุคลิกภาพของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบต่าง ๆ

บุคลิกภาพด้านต่าง ๆ	สูง (N = 206)		ฐานะทางสังคมมิติ ปานกลาง (N = 215)		ต่ำ (N = 153)	
	X	SD	X	SD	X	SD
A ไว้วางใจ - ขอบสังคม	4.91	1.59	4.75	1.56	4.72	1.53
B สติปัญญาดำ - สติปัญญาสูง	7.14	1.44	6.81	1.55	6.19	1.74
C อารมณ์ไม่มั่นคง - อารมณ์มั่นคง	6.10	2.17	5.72	2.21	5.42	2.17
D สงบเสถียร - ตื่นเต้นมากเกินไป	4.60	1.53	4.75	1.70	4.25	1.93
E ยอมอยู่ในอำนาจผู้อื่น - มีอำนาจเหนือผู้อื่น	4.00	1.45	4.02	1.33	4.00	1.46
F เคร่งครัด - ทำตนตามสบาย	3.69	1.90	3.65	1.77	3.88	1.76
G เห็นแก่ได้ - มีธรรมะ	6.88	2.06	6.85	1.93	6.32	2.18
H ขลาดอาย - อายหาญ	5.22	1.64	4.91	1.72	4.87	1.84
I ใจแข็ง - ใจอ่อน	5.26	2.11	5.19	2.24	5.17	2.09
J ชอบกลุ่ม - ชอบโดดเดี่ยว	4.78	1.64	4.94	1.68	5.16	1.61
N ตรงไปตรงมา - เจ้าเล่ห์	3.26	1.76	3.42	1.91	3.48	1.63
O มั่นใจในตนเอง - ไม่มั่นใจในตนเอง	4.22	1.72	4.05	1.68	4.26	1.63
Q3 ไม่มีกฎเกณฑ์ - ควบคุมตนเอง	7.26	1.94	7.19	1.82	6.58	2.15
Q4 อารมณ์ผ่อนคลาย - อารมณ์ตึงเครียด	4.60	1.97	4.71	2.01	4.89	1.98

..... แสดงคะแนนเฉลี่ยบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ
 ----- แสดงคะแนนเฉลี่ยบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตปานกลาง
 _____ แสดงคะแนนเฉลี่ยบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตสูง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ภาพประกอบ 8 คะแนนเฉลี่ยบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตแบบต่าง ๆ และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้ F - test

จากภาพประกอบ 8 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตแตกต่างกัน มีบุคลิกภาพแตกต่างกันทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ บุคลิกภาพแบบสติปัญญาดำกว่า - สติปัญญาสูง , บุคลิกภาพแบบอารมณ์ไม่มั่นคง - อารมณ์มั่นคง , บุคลิกภาพแบบเห็นแก่ได้ - มีธรรมะและบุคลิกภาพแบบไม่มีกฎเกณฑ์ - ควบคุมตนเอง ซึ่งบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ เหล่านี้มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างน้อยที่ระดับ .01

การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงผลในตาราง 11

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบรายคู่คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ในด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยวิธีของ tukey

องค์ประกอบบุคลิกภาพ	ผลการทดสอบรายคู่
B สติปัญญาสูง	ฐานะทางสังคมมิติสูง > ฐานะทางสังคมมิติต่ำ* ฐานะทางสังคมมิติปานกลาง > ฐานะทางสังคมมิติต่ำ*
C อารมณ์มั่นคง	ฐานะทางสังคมมิติสูง > ฐานะทางสังคมมิติต่ำ*
G มีธรรมะ	ฐานะทางสังคมมิติสูง > ฐานะทางสังคมมิติต่ำ* ฐานะทางสังคมมิติปานกลาง > ฐานะทางสังคมมิติต่ำ*
Q3 ความคุมตนเอง	ฐานะทางสังคมมิติสูง > ฐานะทางสังคมมิติต่ำ* ฐานะทางสังคมมิติปานกลาง > ฐานะทางสังคมมิติต่ำ*

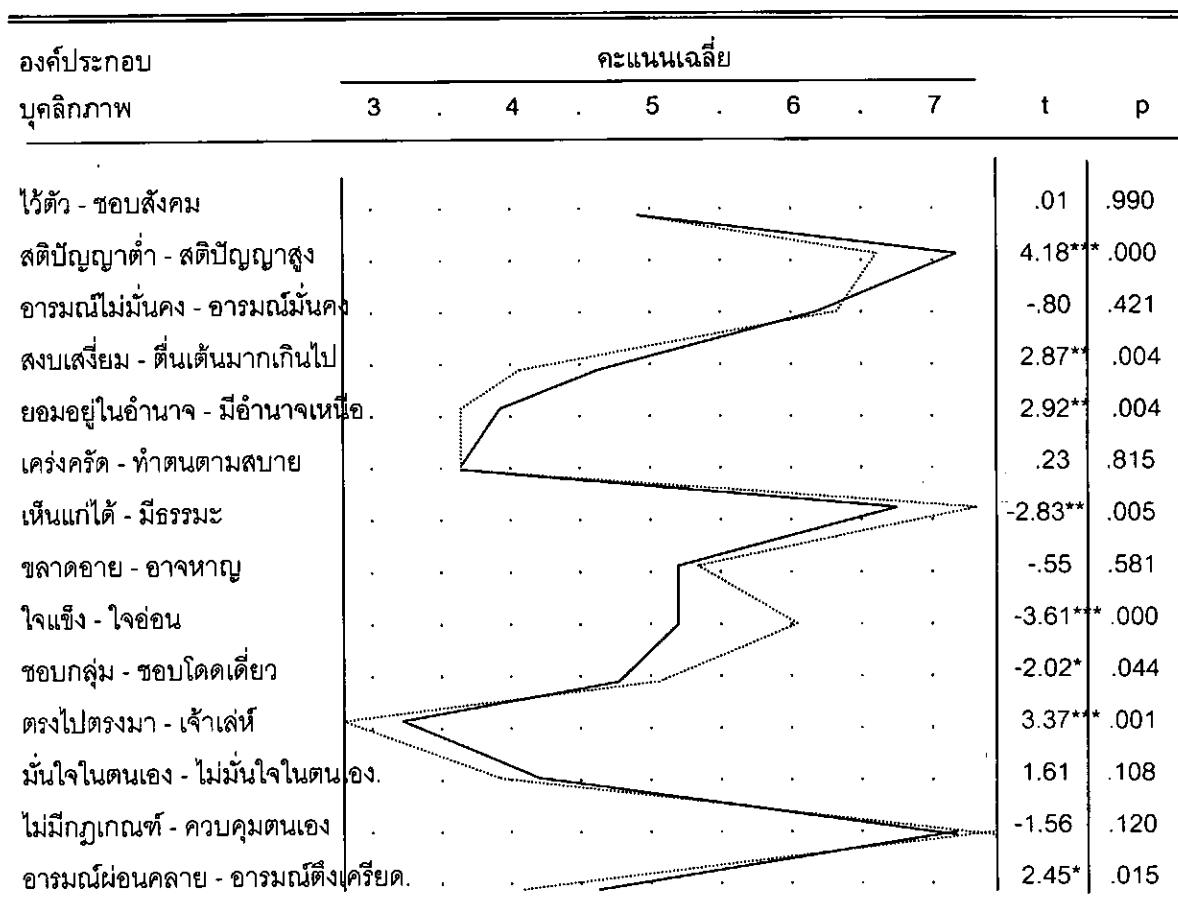
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูง , บุคลิกภาพแบบอารมณ์มั่นคง , บุคลิกภาพแบบมีธรรมะและบุคลิกภาพแบบควบคุมตนเองมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลางมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูง , บุคลิกภาพแบบมีธรรมะ และบุคลิกภาพแบบควบคุมตนเองมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบเดียวกันที่มีระดับชั้นต่างกัน

ในตอนนี้จะเป็นการศึกษาค้นคว้าว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบเดียวกัน แต่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นแตกต่างกันจะมีบุคลิกภาพแตกต่างกันหรือไม่ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มระดับชั้นในการวิจัยครั้งนี้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้นำใช้สถิติ t - test for independent samples การนำเสนอข้อมูลจะเริ่มตามลำดับดังนี้ ข้อมูลของเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง , ฐานะทางสังคมมิติปานกลาง และฐานะทางสังคมมิติต่ำ 1) การบรรยายข้อมูลของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงนำเสนอในภาพประกอบ 9 (สามารถดูค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงในตาราง 5)

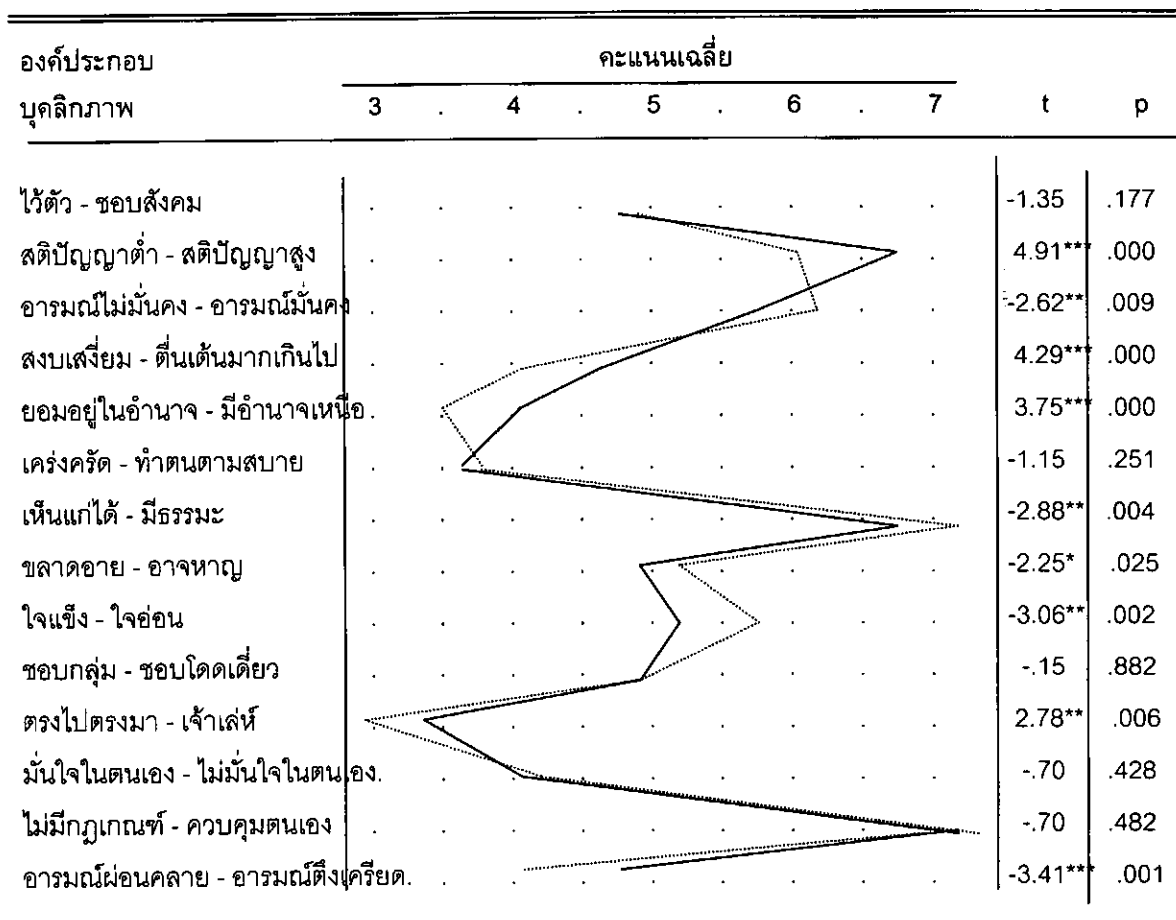
..... แสดงบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิตสูง
 _____ แสดงบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตสูง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ภาพประกอบ 9 คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิตสูง
 และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับชั้นโดยใช้สถิติ t - test for independent samples

จากภาพประกอบ 9 แสดงการเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิตสูงในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 แล้วพบว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิตสูงที่เรียนอยู่ในระดับชั้นต่างกัน มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน 8 ด้าน โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตสูงมี บุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูง , ตื่นเต้นมากเกินไป , มีอำนาจเหนือผู้อื่น , เห็นแก่ได้ , ใจแข็ง , ชอบกลุ่ม , เจ้าเล่ห์และมีบุคลิกภาพแบบอารมณ์ตึงเครียดมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิตสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นอย่างน้อย

2) การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมปานกลางที่อยู่ในระดับชั้นต่างกันแสดงผลในภาพประกอบ 10 (สามารถดูค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเด็กที่มีฐานะทางสังคมปานกลางในตาราง 6)

..... แสดงบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมปานกลาง

..... แสดงบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมปานกลาง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

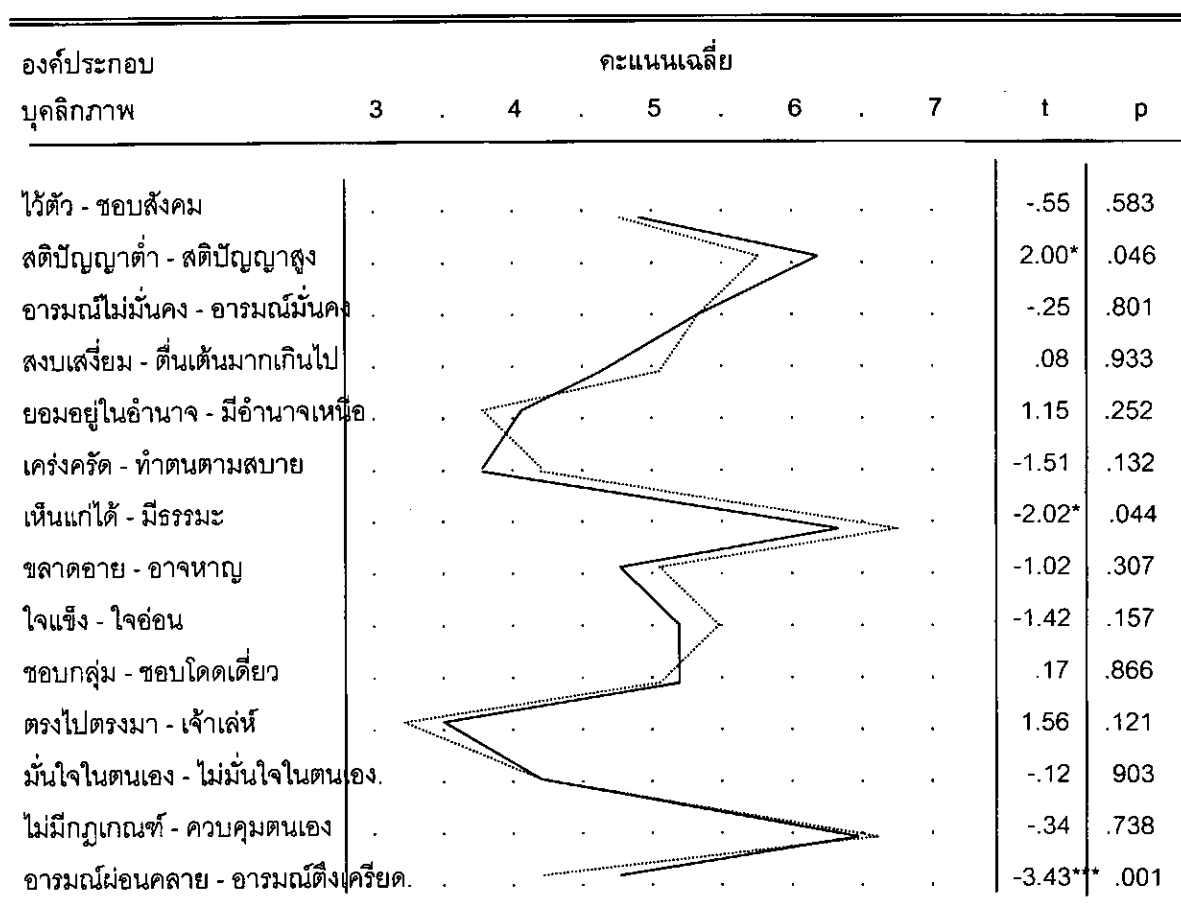
*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ภาพประกอบ 10 คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมปานกลาง และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับชั้นโดยใช้สถิติ t - test for independent samples

จากภาพประกอบ 10 แสดงการเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมปานกลางในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 แล้วพบว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมปานกลางที่เรียนอยู่ในระดับชั้นต่างกัน มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน 9 ด้าน โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมปานกลางมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูง , อารมณ์ไม่มั่นคง , ตื่นเต้น

มากเกินไป , มีอำนาจเหนือผู้อื่น , เห็นแก่ได้ , ขลาดอาย , ใจแข็ง , เจ้าเล่ห์และมีบุคลิกภาพแบบอารมณ์ดี
เครียดมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 เป็นอย่างน้อย

3) การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิตต่ำที่อยู่ในระดับชั้นต่างกัน
แสดงผลในภาพประกอบ 11 (สามารถดูค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิต
ต่ำในตาราง 7)

..... แสดงบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิตต่ำ
 _____ แสดงบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตต่ำ

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ภาพประกอบ 11 คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิตต่ำ
 และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับชั้นโดยใช้สถิติ t - test for independent samples

จากภาพประกอบ 11 แสดงการเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิตต่ำในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 แล้วพบว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิตต่ำที่เรียนอยู่ในระดับชั้นต่างกัน มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน 3 ด้าน โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตต่ำมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูง , เห็นแก่ได้และมีบุคลิกภาพแบบอารมณ์ดีตึงเครียดมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิตต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าเรื่อง "การศึกษานุคลิกภาพของเด็กชั้นประถมศึกษาที่มีฐานะทางสังคมมิติแตกต่างกัน : กรณีศึกษาโรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี" นี้ ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษานักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบต่าง ๆ (ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แบ่งฐานะทางสังคมมิติออกเป็น 3 ระดับ คือ ฐานะทางสังคมมิติสูง , ปานกลางและต่ำ) มีบุคลิกภาพเป็นอย่างไร

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าตามทฤษฎีของ Cattell ซึ่งได้แบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 16 องค์ประกอบ และใช้แบบวัด Children's Personality Questionnaire (CPQ) ซึ่งดัดแปลงองค์ประกอบบุคลิกภาพตามทฤษฎีบุคลิกภาพของ Cattell ให้เหมาะสมกับเด็กอายุ 8 - 12 ปี โดยเหลือองค์ประกอบของบุคลิกภาพเพียง 14 องค์ประกอบ และผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบ B สถิปัญญต่ำ – สถิปัญญสูง นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงมีบุคลิกภาพแบบสถิปัญญสูงมากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำกว่า
2. องค์ประกอบ C อารมณ์ไม่มั่นคง – อารมณ์มั่นคง นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงกว่ามีบุคลิกภาพแบบอารมณ์มั่นคงมากกว่าเด็กนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำกว่า
3. องค์ประกอบ E ยอมอยู่ในอำนาจของผู้อื่น - มีอำนาจเหนือผู้อื่น นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงกว่ามีบุคลิกภาพแบบยอมอยู่ในอำนาจผู้อื่นมากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำกว่า
4. องค์ประกอบ F เคร่งครัด - ทำตนตามสบาย นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงกว่ามีบุคลิกภาพแบบทำตนตามสบายมากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำกว่า
5. องค์ประกอบ G เห็นแก่ได้ – มีธรรมะ นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงกว่ามีบุคลิกภาพแบบมีธรรมะมากกว่าเด็กนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำกว่า
6. องค์ประกอบ H ขลาดอาย - อายหาญ นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงมีบุคลิกภาพแบบอายหาญมากกว่า นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำกว่า

ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์อย่างเป็นทางการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อติดต่อขออนุญาตและขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนประภัสสรวริทยา , โรงเรียนอนุบาลชลบุรีและโรงเรียนดาราสมุทร ในการเก็บข้อมูล
2. ขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์ประจำชั้นของกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นการทำแบบวัดสังคมมิติและแบบวัดบุคลิกภาพ CPQ
3. ผู้วิจัยนำแบบวัดสังคมมิติมาหาผู้ที่อยู่ในฐานะทางสังคมมิติแบบต่าง ๆ ได้ผู้ที่อยู่ในฐานะทางสังคมมิติสูง , ฐานะทางสังคมมิติปานกลางและผู้ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ

4. เลือกแบบวัดบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ของผู้ที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบต่าง ๆ มาตรวจวัดให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ได้วางไว้
5. นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ในการสรุปผลการศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอการสรุปผลการศึกษาค้นคว้าออกเป็น 3 ตอน ตามความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า และเพื่อให้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยที่ข้อมูลในตอนแรก 1 เป็นการสรุปผลข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบต่าง ๆ ตอนที่ 2 เป็นสรุปผลการเปรียบเทียบบุคลิกภาพของเด็กที่อยู่ในฐานะทางสังคมมิติแบบต่าง ๆ และในตอน 3 เป็นการสรุปผลการเปรียบเทียบบุคลิกภาพของเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบเดียวกันที่อยู่ในระดับชั้นต่างกัน

ตอนที่ 1 บุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบต่าง ๆ

1. บุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง

1.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงมีบุคลิกภาพแบบมีสติปัญญาสูง , เกร่งกรี้ด และมีบุคลิกภาพแบบสามารถควบคุมตนเองได้มากกว่าเกณฑ์เปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นอย่างต่ำ ส่วนบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ที่เหลือพบว่าไม่แตกต่างจากเกณฑ์เปรียบเทียบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

1.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงมีบุคลิกภาพแบบมีสติปัญญาสูง , อารมณ์มั่นคงและมีบุคลิกภาพแบบอาจหาญมากกว่าเกณฑ์เปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นอย่างต่ำ ส่วนบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ที่เหลือพบว่าไม่แตกต่างจากเกณฑ์เปรียบเทียบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. บุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลาง พบว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลางทั้งในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 มีบุคลิกภาพทุกด้านไม่แตกต่างจากเกณฑ์เปรียบเทียบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. บุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ

3.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาดำกว่า , อารมณ์ไม่มั่นคง , ตื่นเต้นมากเกินไป , ทำตามสบาย , เห็นแก่ได้ , ใจแข็ง , เจ้าเล่ห์ และมีบุคลิกภาพแบบไม่มีกฎเกณฑ์มากกว่าเกณฑ์เปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างน้อยที่ระดับ .05 ส่วนบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ที่เหลือพบว่าไม่แตกต่างจากเกณฑ์เปรียบเทียบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาดำกว่า , อารมณ์ไม่มั่นคง , เห็นแก่ได้และมีบุคลิกภาพแบบไม่มีกฎเกณฑ์มากกว่าเกณฑ์เปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นอย่างต่ำ ส่วนบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ที่เหลือพบว่าไม่แตกต่างจากเกณฑ์เปรียบเทียบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่างกัน

1. ในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 พบผลการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูง , อารมณ์มั่นคง , สงบเสถียร , เคร่งเครียด , มีธรรมะ , ตรงไปตรงมาและควบคุมตนเองมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูงมากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลางมีบุคลิกภาพอารมณ์มั่นคง , สงบเสถียร , มีธรรมะและควบคุมตนเองมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 พบผลการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

2.1 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูง , บุคลิกภาพแบบอารมณ์มั่นคง , บุคลิกภาพแบบมีธรรมะและบุคลิกภาพแบบควบคุมตนเองมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลางมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูง , บุคลิกภาพแบบมีธรรมะ และบุคลิกภาพแบบควบคุมตนเองมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติเดียวกันที่เรียนอยู่ในระดับชั้นแตกต่างกัน

1. ในนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง พบว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับชั้นต่างกันมีบุคลิกภาพแตกต่างกัน 8 ด้าน โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 มีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูง , ตื่นเต้นมากเกินไป , มีอำนาจเหนือผู้อื่น , เห็นแก่ได้ , ใจแข็ง , ขอบกลุ่ม , เจ้าเล่ห์และมีบุคลิกภาพแบบอารมณ์ดีตึงเครียดมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นอย่างน้อย

2. ในนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลาง พบว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับชั้นต่างกัน มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน 9 ด้าน โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 มีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูง , อารมณ์ไม่มั่นคง , ตื่นเต้นมากเกินไป , มีอำนาจเหนือผู้อื่น , เห็นแก่ได้ , ขลาดอาย , ใจแข็ง , เจ้าเล่ห์และมีบุคลิกภาพแบบอารมณ์ดีตึงเครียดมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นอย่างน้อย

3. ในนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ พบว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับชั้นต่างกัน มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน 3 ด้าน โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 มีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูง , เห็นแก่ได้และมีบุคลิกภาพแบบอารมณ์ดีตึงเครียดมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นอย่างน้อย

อภิปรายผล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แบ่งการอภิปรายผลแบ่งเป็น 3 ตอน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และการสรุปผลการศึกษาค้นคว้า ตอนที่ 1 เป็นการอภิปรายผลเกี่ยวกับบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบต่าง ๆ ตอนที่ 2 จะเป็นการอภิปรายผลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบบุคลิกภาพระหว่างนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบต่าง ๆ กัน และตอนที่ 3 เป็นการอภิปรายผลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบเดียวกันแต่อยู่ในระดับชั้นต่างกัน

ตอนที่ 1 บุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบต่าง ๆ

จากผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลางมีบุคลิกภาพแตกต่างจากเกณฑ์มาตรฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเด็กนักเรียนที่อยู่กลุ่มกลาง ๆ คือมีเพื่อนจำนวนหนึ่ง มีบุคลิกภาพเหมือนเกณฑ์มาตรฐาน กล่าวคือเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลางเป็นตัวแทนของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพปกติตามเกณฑ์ อาจจะเป็นเหตุผลที่ว่าเด็กกลุ่มนี้ไม่มีบุคลิกภาพด้านใดโดดเด่นจึงเป็นเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบปานกลาง ไม่เป็นที่ชื่นชอบมากนัก และไม่ได้ถูกรังเกียจจากเพื่อนร่วมห้องเรียน

สำหรับบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์เปรียบเทียบ แล้วพบว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูงแตกต่างจากเกณฑ์เปรียบเทียบอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากพบว่านักเรียนทั้งในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 4 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 ต่างก็มีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูงมากกว่าเกณฑ์เปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงเป็นผู้ที่ฉลาดสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็วและลึกซึ้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของปนัดดา นิลพั่งงา (2526 , บทคัดย่อ) ที่พบว่าระดับเชาว์ปัญญาและฐานะทางสังคมมิติมีความสัมพันธ์กัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเมตตา วรกุลชน (2540 : 74) ที่จำแนกลักษณะของเด็กที่เป็นดาราของห้อง (Star) ว่าเป็นเด็กที่เรียนเก่ง

นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงมีบุคลิกภาพแบบเคร่งครัดและบุคลิกภาพแบบควบคุมตนเองมากกว่าเกณฑ์เปรียบเทียบ กล่าวคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงเป็นผู้ที่มีสติ , เอาใจจริง , เชื่องช้า , รอบคอบ , สามารถควบคุมตนเองได้ , ยอมตามอำนาจของผู้อื่นและมีสังคมที่แน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กรอนลันด์ (วิลม โรจนีระ , 2513 : 16 ; อ้างอิงจากGronlund, 1958 : 191) ซึ่งได้ให้เด็กบอกเหตุผลเกี่ยวกับการเลือกเพื่อน แล้วสรุปได้เหตุผลข้อหนึ่งที่นักเรียนส่วนใหญ่ในชั้นประถมศึกษาใช้ในการเลือกเพื่อนคือ ความรอบคอบ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของปนัดดา นิลพั่งงา (2526 : 69) ที่สรุปตัวแปรด้านบุคลิกภาพที่ส่งผลให้นักเรียนเป็นดาว (Star) ว่ามีลักษณะวางแผนก่อนการทำงาน กล่าวคือ เป็นลักษณะที่แสดงถึงความเคร่งครัดนั่นเอง และยังพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของเมตตา วรกุลชน (2540 : 74) ที่สรุปการสังเกตพฤติกรรมของเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงว่าเป็นนักเรียนที่มักปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน ในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 ก็พบว่ามีบุคลิกภาพแบบเคร่งครัดและควบคุมตนเองมากกว่าเกณฑ์เปรียบเทียบเช่นเดียวกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 4 แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 นั้นมีบุคลิกภาพแบบอารมณ์มั่นคงและอาจหาญมากกว่าเกณฑ์เปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ใจเย็น กระฉับกระเฉง ชอบพบปะผู้คน ร่าเริงและเป็นมิตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของบุญยิ่ง เจริญยิ่ง (ม.ป.ป. : 40) ซึ่งพบว่านักเรียนทั้งที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงและต่ำมักจะเลือกเพื่อนที่มีลักษณะไม่ซ้ำซ้อน และ

ไม่ไถ่ร่ง่าย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของออสซูเบล (Ausubel 1958 : 478) ที่พบว่า นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิตสูงว่าเป็นคนที่มีอารมณ์มั่นคง ส่วนเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิตสูงนั้นพบว่า มีบุคลิกภาพแบบอารมณ์มั่นคงและอาจหาญมากกว่าเกณฑ์เปรียบเทียบเช่นเดียวกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 แต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สามารถสังเกตได้ว่าบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิตสูงนั้นมักเป็นบุคลิกภาพที่ส่งผลดีมากกว่าผลเสีย เช่น บุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูง , บุคลิกภาพแบบอารมณ์มั่นคงและบุคลิกภาพแบบควบคุมตนเอง และเมื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิตแบบต่าง ๆ ในแต่ละระดับชั้นแล้ว เราสามารถสังเกตเห็นบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูงในนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิตสูงทั้งในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 แต่สามารถสังเกตเห็นบุคลิกภาพแบบเคร่งครัดและควบคุมตนเองอย่างเด่นชัดในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และสามารถเห็นบุคลิกภาพแบบอารมณ์มั่นคงและอาจหาญเด่นชัดในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6

การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิตต่ำกับเกณฑ์เปรียบเทียบนั้นพบว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิตต่ำมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาต่ำกว่า , อารมณ์ไม่มั่นคง , เห็นแก่ตัวและบุคลิกภาพแบบไม่มีกฎเกณฑ์มากกว่าเกณฑ์เปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิตต่ำมีลักษณะเด่น ๆ คือ เป็นเด็กที่มีการเรียนรู้และทำความเข้าใจกับเรื่องต่าง ๆ ได้ช้า เจ้าอารมณ์ กระทอกกระเทือนกับสิ่งต่าง ๆ ได้ง่าย อารมณ์เสียและตกใจได้ง่าย เอาแต่ใจตนเองไม่ได้ มักทำตามใจตัวเอง เกียจคร้าน ไม่เอาใจใส่ต่อกฎเกณฑ์ต่าง ๆ และควบคุมได้ยาก ซึ่งลักษณะต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้า หลาย ๆ ฉบับ เช่น งานวิจัยของ ออสซูเบล (ปนัดดา นิลพั่งงา , 2526 : 16 ; อ้างอิงจาก Ausubel : 1958) ที่ได้ กล่าวถึงบุคลิกภาพของเด็กที่เพื่อนไม่ชอบว่ามีลักษณะเห็นแก่ตัวและก้าวร้าว เช่นเดียวกับงานวิจัยของนันทนา ตุงคะเสน (ปนัดดา นิลพั่งงา , 2526 : 2 ; อ้างอิงจากนันทนา ตุงคะเสน. 2508 : 59 - 61) ซึ่งได้สำรวจความคิดเห็นของเด็กวัยรุ่นถึงลักษณะของเพื่อนที่ไม่ชอบว่าเป็นเด็กที่มีลักษณะไถ่ร่ง่ายและไม่มีความสำเร็จในการทำงานในโรงเรียน นอกจากนี้ยังม้งานวิจัยของประไพ เตชมา (2542 : 90) ซึ่งได้อธิบายลักษณะนิสัยของเด็กที่ถูกทอดทิ้งว่าแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นเด็กที่นิสัยเกเร ก้าวร้าว และกลุ่มที่เอาแต่ใจตนเอง ไม่ยอมฟังใคร รวมไปถึงงานวิจัยของผิวจันทร ประพันธ์โกมล (ม.ป.ป. : 24) ซึ่งได้ทำการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 เกี่ยวกับเกณฑ์ในการเลือกเพื่อน พบว่าเด็กที่เพื่อน ๆ ไม่ชอบจะเป็นเด็กเรียนอ่อน เห็นแก่ตัว เกียจคร้าน เกเร นอกจากนี้ยังมีบุคลิกภาพบางด้านที่เห็นได้ชัดเฉพาะเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิตต่ำในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ได้แก่บุคลิกภาพแบบตื่นเต้นมากเกินไป , ทำตนตามสบายและบุคลิกภาพแบบเจ้าเล่ห์ซึ่งมากกว่าเกณฑ์เปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ เด็กที่มีฐานะทางสังคมมิตต่ำในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 นั้นเป็นผู้ที่ชอบความตื่นเต้น ใจร้อน มักแสดงออกเกินเหตุ กระตือรือร้น ข้างพุด แสดงความรู้สึกของตนและมีเล่ห์เหลี่ยม ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการค้นคว้าของ เฮอร์ลอค (วิมล โรจน์วีระ , 2516 : 13 ; อ้างอิงจาก Horlock. 1959) ว่าเด็กในเกรด 5 มักชอบเพื่อนที่สุภาพเรียบร้อย ซึ่งตรงกันข้ามกับบุคลิกภาพแบบทำตามสบาย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของออสซูเบล (วิมล โรจน์วีระ , 2516 : 14 ; อ้างอิงจาก Ausubel. 1959) ว่าเด็กที่เพื่อนไม่ชอบจะเป็นเด็กที่มีลักษณะพุดมาก และชอบคุยไม้ แต่ขัดแย้งกับผลการศึกษาของโอลสัน (วิมล โรจน์วีระ , 2516 : 20 ; อ้างอิงจาก Olson . n.d.) ที่สังเกตลักษณะของเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิตต่ำว่าเป็นคนขี้อาย เงียบเฉย

ตอนที่ 2 บุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติแตกต่างกัน

การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติแตกต่างกัน พบว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติแตกต่างกันมีบุคลิกภาพแตกต่างกัน 4 ด้านที่เห็นได้ชัด ได้แก่ บุคลิกภาพแบบสติปัญญาต่ำกว่า – สติปัญญาสูง , บุคลิกภาพแบบอารมณ์ไม่มั่นคง – อารมณ์มั่นคง , บุคลิกภาพแบบเห็นแก่ได้ – มีธรรมะ และบุคลิกภาพแบบไม่มีกฎเกณฑ์ – ควบคุมตนเอง โดยบุคลิกภาพแบบเห็นแก่ได้ – มีธรรมะและบุคลิกภาพแบบไม่มีกฎเกณฑ์ – ควบคุมตนเอง พบผลแบบเดียวกันในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 คือนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงและฐานะทางสังคมมิติปานกลางมีบุคลิกภาพแบบมีธรรมะและควบคุมตนเองมากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนบุคลิกภาพแบบสติปัญญาต่ำกว่า – สติปัญญาสูงนั้นพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูงมากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลางและนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ แต่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงกับนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลางมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูงมากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ กล่าวคือเมื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพด้านสติปัญญาของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 จะพบว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงจะมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูงอย่างเห็นได้ชัด แต่สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 นั้นเมื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพด้านสติปัญญาจะเห็นได้ชัดว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำจะมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาต่ำกว่า

นอกจากนี้แล้วนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติแตกต่างกัน พบว่าบุคลิกภาพแตกต่างกันอีก 3 ด้าน คือ บุคลิกภาพแบบสงบเสงี่ยม - ตื่นเต้นมากเกินไป , บุคลิกภาพแบบเคร่งครัด - ทำตนตามสบายและบุคลิกภาพแบบตรงไปตรงมา - เจ้าเล่ห์ โดยนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงและฐานะทางสังคมมิติปานกลางมีบุคลิกภาพแบบสงบเสงี่ยมมากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ และนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงมีบุคลิกภาพแบบทำตนตามสบายและตรงไปตรงมามากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าเหล่านี้สอดคล้องกับสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ออซูเบล (Ausubel, 1958 : 478) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะบุคลิกภาพของเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงว่าต้องเป็นคนที่มีความมั่นใจ ใจดี ซื่อสัตย์ ส่วนเด็กที่เพื่อนไม่ชอบมักจะมีลักษณะก้าวร้าว เห็นแก่ตัว ขอบเออะ คุยโว โอวดหยิ่งและอ่อนแอ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญยิ่ง เจริญยิ่ง (ม.ป.ป. : 1 - 42) ซึ่งได้ศึกษานักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดอุดรธานีและเชียงใหม่ จำนวน 113 คน โดยใช้เทคนิคทางสังคมมิติและแบบสอบถาม "ใครเอ่ย" (Guess who) ถามเด็กนักเรียน และพบว่าลักษณะประจำตัวของเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงส่วนมากได้แก่ เป็นคนชอบนั่งเรียนร้อยในที่ของตน เรียนเก่ง เป็นคนที่ไม่โกรธง่าย แม้เพื่อนจะล้อเลียน และผลการศึกษาขัดแย้งกับงานวิจัยของดวงเดือน ไชยคำ (2512 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกลักษณะของนักเรียนหญิงและชายในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 5 ที่มีเพื่อนมากที่สุดและไม่มีเพื่อน จำนวน 160 คน จากโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร โดยใช้สังคมมิติและแบบวัดบุคลิกภาพ OPI form F ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 5 ที่มีเพื่อนมากที่สุดและที่ไม่มีเพื่อนมีบุคลิกลักษณะที่ไม่แตกต่างกัน สาเหตุที่ผลการวิจัยออกมาแตกต่างกันอาจจะเป็นเพราะว่านักเรียนที่ศึกษาค้นคว้านั้นอยู่ในระดับชั้นแตกต่างกัน เด็กชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 5 นั้นเป็นเด็กในระยะวัยรุ่น แต่เด็กที่เป็นเป้าหมายของการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กในระดับประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย และบุคลิกภาพที่แตกต่างกันระหว่างเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติแตกต่างกันนั้นก็มีเพียงบางด้านเท่านั้น จากผลการศึกษาในตอน 1 และตอนที่ 2 จะสังเกตได้ว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติแตกต่างกันจะมีบุคลิกภาพ

แตกต่างกันหรือแตกต่างจากเกณฑ์เปรียบเทียบน้อยกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ซึ่งอาจจะเป็น เพราะเด็กในวัยนี้ซึ่งเป็นเด็กในวัยเด็กตอนปลายที่มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเข้าร่วมกลุ่ม เป็น ส่วนหนึ่งของกลุ่ม (นวลศิริ เปาโรหิตย์, 2520 : 179) เด็กจึงปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและบุคลิกภาพให้ คล้ายคลึงกับเพื่อน ๆ เพื่อจะให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติเดียวกันที่เรียนอยู่ในระดับชั้นแตกต่างกัน

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่าเด็กนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบเดียวกันแต่เรียนอยู่ในระดับชั้นแตกต่างกันจะมีบุคลิกภาพแตกต่างกันหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ทราบว่าลักษณะของ นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบต่าง ๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามระดับชั้นหรือไม่ ผู้วิจัยได้แบ่งนักเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ออกเป็น 2 กลุ่ม คือนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 โดยใช้ทฤษฎีของ Cattell ในการเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบเดียวกันที่เรียนอยู่ในระดับชั้นต่างกัน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลางที่อยู่ในระดับชั้นต่างกันมีบุคลิกภาพแตกต่างกันมากที่สุด โดยมีบุคลิกภาพแตกต่างกันถึง 9 ด้าน โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลางมีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูง , อารมณ์ไม่มั่นคง , ตื่นเต้นมากเกินไป , มีอำนาจเหนือผู้อื่น , เห็นแก่ได้ , ขลาดอาย , ใจแข็ง , เจ้าเล่ห์และมีบุคลิกภาพแบบอารมณ์ดีถึงเครียดมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลาง

นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงที่อยู่ในระดับชั้นแตกต่างกันมีบุคลิกภาพแตกต่างกันในระดับรองลงมา คือมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน 8 ด้าน โดยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงมี บุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูง , ตื่นเต้นมากเกินไป , มีอำนาจเหนือผู้อื่น , เห็นแก่ได้ , ใจแข็ง , ซอບกลุ่ม , เจ้าเล่ห์และมีบุคลิกภาพแบบอารมณ์ดีถึงเครียดมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง ส่วนเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำที่อยู่ในระดับชั้นแตกต่างกันนั้นมีบุคลิกภาพแตกต่างกันเพียง 3 ด้านเท่านั้น คือ เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำมีบุคลิกภาพด้านสติปัญญาสูง , เห็นแก่ได้และมีอารมณ์ดีถึงเครียดมากกว่าเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ ผลการศึกษาค้นคว้านี้แสดงให้เห็นว่าเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำนั้นจะมีบุคลิกภาพคล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะอยู่ในระดับชั้นใดก็ตาม ส่วนเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงและเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลางจะมีบุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงไปตามระดับชั้น

เมื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกัน พบว่านักเรียนในทุกฐานะทางสังคมมิติที่อยู่ในระดับชั้นต่างกันมีบุคลิกภาพแตกต่างกัน 3 ด้าน ได้แก่ บุคลิกภาพด้านสติปัญญาต่ำกว่า - สติปัญญาสูง , บุคลิกภาพด้านเห็นแก่ได้ - มีธรรมะและบุคลิกภาพด้านอารมณ์ผ่อนคลาย - อารมณ์ดีถึงเครียด โดยพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 มีบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูง , เห็นแก่ได้และอารมณ์ดีถึงเครียดมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 กล่าวคือ นักเรียนในวัยนี้ซึ่งกำลังหล่อหลอมบุคลิกภาพ ได้เปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของตนตามอายุที่เปลี่ยนแปลงไป หรือที่เราเรียกว่าพัฒนาการของบุคลิกภาพนั่นเอง เด็กที่อยู่ในระดับชั้นที่สูงกว่าจะมีสติปัญญามากขึ้น สามารถคิดวิเคราะห์ได้มากขึ้น , ไม่ใส่ใจกับกฎมากขึ้น , ตามใจตัวเองเพิ่มขึ้น , ดึงเครียดง่ายและหงุดหงิดง่ายกว่าตอนที่เรียนอยู่ในต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพจนีย์ สุระรงค์ (2535 : 80 - 81) ที่ได้ศึกษาการโกหกของเด็กอายุ 5 - 11 ปี แล้วพบว่าเด็กจะมีการโกหกเพิ่มขึ้นตามอายุ และยังสอดคล้องกับทฤษฎีของเลวิน (ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์, 2535 : 145 - 162 ; อ้างอิงจาก Lewin's Topological Psychology. 1943 : 441 - 442) ที่ว่าเมื่อมนุษย์เติบโตขึ้น

ความเครียดจะเพิ่มขึ้นตามวัย เนื่องจากสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์เพิ่มมากขึ้น มนุษย์ จำเป็นต้องเรียนรู้ว่าจะจัดการกับสิ่งเหล่านั้นอย่างไร ความตึงเครียดของมนุษย์จึงเพิ่มขึ้นตามอายุ

นอกจากนี้ยังพบว่าเฉพาะนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงและฐานะทางสังคมมิติปานกลางที่เรียนอยู่ในระดับชั้นต่างกันมีบุคลิกภาพแตกต่างกัน 4 ด้าน ได้แก่ บุคลิกภาพแบบสงบเสถียร - ตื่นเต้นมากเกินไป , บุคลิกภาพแบบยอมอยู่ในอำนาจผู้อื่น - มีอำนาจเหนือผู้อื่น , บุคลิกภาพแบบใจแข็ง - ใจอ่อน และ บุคลิกภาพแบบตรงไปตรงมา - เจ้าเล่ห์ โดยพบว่า ในนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลางและสูงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 มีบุคลิกภาพแบบตื่นเต้นมากเกินไป , มีอำนาจเหนือผู้อื่น , ใจแข็งและเจ้าเล่ห์มากกว่าเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 กล่าวคือ นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงและปานกลางในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 จะมีลักษณะชอบความตื่นเต้น , ใจร้อน , ไม่อดทน , ชอบเรียกร้อง , แสดงสิทธิ์ของตนเอง , ชอบแข่งขัน , หัวรั้น , มีเหตุผล , ใฝ่หาใจตนเอง , มีความรับผิดชอบ และมีเล่ห์เหลี่ยมมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ซึ่งเมื่อดูจากเกณฑ์แล้วจะพบว่าบุคลิกภาพของเด็กโดยรวมมีแนวโน้มเช่นเดียวกันกับนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงและปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเกณฑ์เปรียบเทียบในแต่ละระดับชั้น องค์ประกอบ D ป. 3 - 4 = 4.19 , ป. 5 - 6 = 4.65 / องค์ประกอบ E ป. 3 - 4 = 3.63 , ป. 5 - 6 = 4.00 / องค์ประกอบ I ป. 3 - 4 = 5.85 , ป. 5 - 6 = 5.21 / องค์ประกอบ N ป. 3 - 4 = 2.90 , ป. 5 - 6 = 3.38) ในเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำนั้นก็มีการเปลี่ยนแปลงในแนวโน้มเช่นเดียวกับเกณฑ์เปรียบเทียบ ยกเว้นบุคลิกภาพองค์ประกอบสงบเสถียร - ตื่นเต้นมากเกินไป โดยนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำกลับมีบุคลิกภาพแบบสงบเสถียรเพิ่มขึ้นตามระดับชั้น ส่วนบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำพบว่ามีบุคลิกภาพแบบ มีอำนาจเหนือผู้อื่น , ใจแข็งและเจ้าเล่ห์มากกว่าเกณฑ์เปรียบเทียบ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของเด็กกลุ่มนี้ (ค่าเฉลี่ยคะแนนบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ องค์ประกอบ D = 4.60 , องค์ประกอบ E = 3.82 , องค์ประกอบ I = 5.42 , องค์ประกอบ N = 3.21) แต่นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 กลับมีบุคลิกภาพในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ใกล้เคียงกับเกณฑ์เปรียบเทียบ (ค่าเฉลี่ยคะแนนบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ องค์ประกอบ d = 4.25 , องค์ประกอบ E = 4.00 , องค์ประกอบ I = 5.17 , องค์ประกอบ N = 3.48) ซึ่งส่งผลให้ไม่เกิดความแตกต่างของบุคลิกภาพระหว่างนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำที่เรียนอยู่ในระดับชั้นต่างกัน ซึ่งอาจเป็นลักษณะของวัยเด็กตอนปลายที่ต้องการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกลุ่ม และคะแนนของบุคลิกภาพสงบเสถียร - ตื่นเต้นมากเกินไปของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำที่สงบเสถียรเพิ่มขึ้นตามระดับชั้น ยังแสดงถึงความต้องการของนักเรียนที่พยายามปรับปรุงบุคลิกภาพของตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

แต่จะเห็นได้ว่ามีบุคลิกภาพบางด้านที่พบความแตกต่างระหว่างระดับชั้นในเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบใดแบบหนึ่งเท่านั้น ได้แก่ บุคลิกภาพแบบชอบกลุ่ม - ชอบโดดเดี่ยว โดยพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงมีบุคลิกภาพแบบชอบกลุ่มมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง กล่าวคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงเป็นผู้ที่มีลักษณะชอบแสดงออกในกลุ่ม ชอบไปไหนมาไหนกับกลุ่ม มีบุคลิกภาพฝังไปกับกลุ่ม กระฉับกระเฉงและยอมรับข้อตกลงของกลุ่มมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง จากผลการศึกษาครั้งนี้คาดว่าจะกล่าวได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงพอใจฐานะทางสังคมมิติของตนเองมากกว่านักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ทั้งนี้อาจจะเป็นผลมาจากธรรมชาติ

ชาติของเด็กในวัยเด็กตอนปลาย เด็กวัยนี้ต้องการการยอมรับจากเพื่อน มีความต้องการการเข้าสังคมสูง และเด็กที่มีความต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มมาก

นอกจากนี้ยังพบบุคลิกภาพที่พบความแตกต่างระหว่างระดับชั้นเฉพาะในนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลาง คือบุคลิกภาพแบบอารมณ์มั่นคง - อารมณ์ไม่มั่นคงและบุคลิกภาพแบบขลาดอาย - อายหาญ โดยพบว่าเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลางเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบอารมณ์มั่นคงและมีบุคลิกภาพแบบอายหาญมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลาง กล่าวคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลางมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ใจเย็น กระฉับกระเฉง และสามารถเปิดเผยความรู้สึกได้มากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลาง แต่จะเห็นได้ว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงและฐานะทางสังคมมิติต่ำล้วนมีการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพไปในแนวเดียวกันกับนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติปานกลาง แต่เป็นความแตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ อาจจะสรุปได้ว่านักเรียนจะมีบุคลิกภาพแบบขลาดอายขึ้นตามวัย อาจจะเป็นผลมาจากประสบการณ์และวัยวุฒิของเด็กที่เปลี่ยนไป แต่ที่เราไม่เห็นผลอย่างเด่นชัดในนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงและในนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ เป็นเพราะว่านักเรียนเหล่านี้มีบุคลิกภาพแตกต่างจากเกณฑ์ปกติอยู่แล้ว จะสังเกตได้จากผลการศึกษาในตอนต้นที่ 1 ที่ว่าเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงมีบุคลิกภาพแบบอายหาญมากกว่าเกณฑ์เปรียบเทียบ บวกกับผลที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์กับ จึงพบว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงและนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำที่อยู่ในระดับชั้นต่างกันมีบุคลิกภาพแบบขลาดอาย - อายหาญไม่แตกต่างจากเกณฑ์เปรียบเทียบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรเผยแพร่ผลการวิจัยในครั้งนี้ ทั้งส่วนที่เป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ในชั้นเรียนที่ได้มาจากการทำสังคมมิติ และส่วนของการเปรียบเทียบบุคลิกภาพระหว่างเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติต่าง ๆ ไปยังโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา รวมไปถึงผู้ปกครองของนักเรียนด้วย โดยเฉพาะโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เนื่องจากเป็นผลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนโดยตรง เพื่อที่โรงเรียนและผู้ปกครองรวมไปถึงนักเรียนจะได้นำผลการศึกษาค้นคว้าไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียน ดังนี้

1.1.1 ปรับปรุงบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ จะเห็นได้ว่านักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำนั้นมีบุคลิกภาพหลาย ๆ ด้านเป็นบุคลิกภาพลักษณะที่ไม่พึงปรารถนา เช่น บุคลิกภาพแบบไม่มีกฎเกณฑ์, อารมณ์ไม่มั่นคง, เห็นแก่ได้ ซึ่งการแก้ไขต้องอาศัยการร่วมมือกันระหว่างครูฝ่ายต่าง ๆ ในโรงเรียน ผู้ปกครองและรวมไปถึงเพื่อนนักเรียนด้วย โดยควรจะมีการจัดกิจกรรมเพื่อปรับปรุงการควบคุมอารมณ์, คุณธรรม, จริยธรรม, การเคารพกฎเกณฑ์และกิจกรรที่ลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางให้นักเรียน โดยมีเป้าหมายที่นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ

1.1.2 ครูประจำชั้น, ครูแนะแนว, ครูประจำวิชาและครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำผลของสังคมมิติ ซึ่งบอกแบบแผนและลักษณะความสัมพันธ์ในห้องเรียน นำไปใช้ประกอบการปกครองชั้นเรียนและจัดกิจกรรมให้แก่นักเรียนในแต่ละห้อง

1.1.3 ครูประจำชั้น , ครูแนะแนว , ครูประจำวิชาและครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรเพิ่มการเอาใจใส่นักเรียนที่เป็นผู้โดดเดี่ยวเพื่อศึกษาสุขภาพจิต , ความสามารถในการเข้าสังคมและความพึงพอใจในการเข้าสังคมของเด็กกลุ่มนี้ เนื่องจากพบว่าเด็กที่เป็นผู้โดดเดี่ยวนั้นมีบุคลิกภาพบางด้านโดดเด่นมากกว่าเด็กอื่น ๆ เช่น บุคลิกภาพแบบตรงไปตรงมา , ขลาดอาย , อารมณ์อ่อนไหวและบุคลิกภาพแบบสติปัญญาสูง ซึ่งจะเห็นผลได้อย่างเด่นชัดในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่เป็นผู้โดดเดี่ยว แต่เป็นความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากเด็กที่เป็นผู้โดดเดี่ยวน้อย ทางโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรศึกษาเด็กที่เป็นผู้โดดเดี่ยวโดยเฉพาะเพื่อหาข้อเท็จจริง เพื่อหาทางส่งเสริมสนับสนุนหรือแก้ไขต่อไป

1.2 ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่าบุคลิกภาพและฐานะทางสังคมมีผลซึ่งกันและกัน ดังนั้นจึงควรจัดให้มีการทำสังคมมิติในแต่ละโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงแบบแผนความสัมพันธ์ในห้องเรียน เพื่อหาเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำเพื่อหาทางปรับปรุงบุคลิกภาพรวมไปถึงการใช้ประโยชน์ในการปกครองห้องเรียนและช่วยในการจัดกิจกรรมในห้องเรียน

1.3 จากผลการศึกษาค้นคว้าที่พบว่า นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำมีบุคลิกภาพบางด้านที่ส่งผลเสียมากกว่าผลดี เช่น บุคลิกภาพแบบอารมณ์ไม่มั่นคง , บุคลิกภาพแบบเห็นแก่ได้และบุคลิกภาพแบบไม่มีกฎเกณฑ์ ดังนั้นควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม , จริยธรรม , การควบคุมอารมณ์ , การเคารพกฎเกณฑ์และกิจกรรมที่ลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางให้นักเรียน โดยเน้นไปที่เด็กนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ในชั้นเรียนและความสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างให้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า นักเรียนที่เป็นผู้โดดเดี่ยวนั้นมีบุคลิกภาพบางด้านที่โดดเด่น เช่น บุคลิกภาพแบบขลาดอาย , ใจอ่อนและบุคลิกภาพแบบตรงไปตรงมา แต่ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้โดดเดี่ยวนั้นมีจำนวนน้อยจึงไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ผลของบุคลิกภาพออกมาน่าสนใจ จึงเสนอแนะให้การศึกษาเด็กที่เป็นผู้โดดเดี่ยว (Isolate) โดยเฉพาะ เพื่อทราบบุคลิกภาพและความต้องการของเด็กกลุ่มนี้ และเพื่อให้ความช่วยเหลือในกรณีที่เด็กกลุ่มนี้มีปัญหาและต้องการความช่วยเหลือ

2.2 ควรจัดการศึกษาระยะยาวประกอบการศึกษาบุคลิกภาพ เพื่อให้ทราบว่าเด็กในห้องมีการเปลี่ยนแปลงฐานะทางสังคมมิติและบุคลิกภาพหรือไม่ หรือเมื่อมีการเปลี่ยนสมาชิกในห้องเรียน ฐานะทางสังคมมิติและบุคลิกภาพของเด็กจะมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ . (2542) . *การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้าน
การควบคุมตนเอง* . กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ . (2527) . *จิตวิทยาสังคม* . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____ . (2527) . *เอกสารคำสอนการศึกษามุคคคลเป็นรายกรณี* . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกื้อกูล ทาสี . (2513) . *การศึกษาเปรียบเทียบสังคมประกิตของบิดามารดากับบุคลิกลภาพ
ของบุคคลจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน* .
วิทยานิพนธ์ ค.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- จตุพร ศิลาเดช . (2543) . *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้น
ประถมศึกษา* . วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วัดและประเมินผลการศึกษา) เชียงใหม่ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร
- ดวงกมล วงษ์ศรีหัส . (2541) . *การศึกษารายกรณีของนักเรียนที่มีปัญหาการปรับตัวใน
ครอบครัว ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชุมชนวัดบางขัน อ. คลองหลวง
จ. ปทุมธานี* . วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ดวงเดือน ไชยคำ . (2512) . *บุคลิกลักษณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่มีเพื่อนมากที่สุด
และที่ไม่มีเพื่อน* . วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์ . (2535) . *การเปรียบเทียบทฤษฎีพัฒนาการเด็ก* . กรุงเทพฯ : ภาควิชา
จิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ดำรงวิทย์ แสงศรีเรือง . (2542) . *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางสังคม การ
บรรลุลงานตามขั้นพัฒนาการและการปรับตัวทางสังคมของวัยเด็กตอนกลางใน
กรุงเทพมหานคร* . วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร

- ตรงสรณ์ คนดี . (2544) . *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความ
ทะเยอทะยานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (วิจัยและ
วัดผลการศึกษา)กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่าย
เอกสาร
- ณรงค์ เล็งประชา . (2530) . *มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- นวลละอ อสุภาผล . (ม.ป.ป.) . *ทฤษฎีบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2522) . *สังคมมิติ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- . (2520) . *จิตวิทยาพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญยิ่ง เจริญยิ่ง . (ม.ป.ป.) . *ความสัมพันธ์ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนบ้านพรานเหมือน จังหวัดอุดรธานี และโรงเรียนอนุเม็ง จ.เชียงใหม่*.
กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยและค้นคว้าเรื่องเด็ก.
- ปนัดดา นิลพังงา . (2526) . *การวิเคราะห์ฐานะทางสังคมมิติของนักเรียนในโรงเรียนสังกัด
กรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร*. : วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยทางการศึกษา)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- พยอม อิงคตานุวัฒน์ . (2525) . *ศัพท์จิตเวช*. กรุงเทพฯ : โครงการตำราศิริราช.
- พนม ลิ้มอารีย์ . (2527) . *การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.
- ทวีป ลอวิโล . (ม.ป.ป.) . *การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านการคล้อยตามผู้อื่น*.
ชยันนาท : งานวิจัยและพัฒนา วิทยาลัยเทคนิคชยันนาท กองวิทยาลัยเทคนิค
กรมอาชีวศึกษา.
- ทวีศักดิ์ สุชีโมกษ์ . (2545) . *ผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์ต่อการปรับตัวทางสังคมของเยาวชน
ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดพิษณุโลก*. ปรินญานิพนธ์
กศ.ม. (จิตวิทยาแนะแนว) พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
ถ่ายเอกสาร
- ทองพูล บุญยิ่ง . (2516) . *การศึกษารูปร่างทางสังคมมิติ มโนภาพแห่งตนและผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และมัธยมศึกษาปีที่ 3*.
ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร

- ธัญชนก ศิริสุขชัยวุฒิ . (2542) . การศึกษารายกรณีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัวกับเพื่อน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- มัญชรี บุณนาค . (2513) . การเปรียบเทียบสังคมประกิตของบิดามารดากับบุคลิกลักษณะของเด็กในจังหวัดพระนครและต่างจังหวัด. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- เมตตา วรกุลชน . (2540) . การใช้สังคมมิติเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสันติวิทยา จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระ (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ . ถ่ายเอกสาร
- ล้วน สายยศและคณะ . (2526). แบบทดสอบความถนัด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา
- วิณี ชิตเชิดวงศ์ . (2542) . เอกสารคำสอนการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี. ชลบุรี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- วิมล โรจน์วีระ . (2513) . การศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ทางสังคมและการปรับตัวระหว่างเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประถมศึกษาปีที่ 7 และมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร . ถ่ายเอกสาร
- ศิรินันท์ เพชรทองคำและคณะ . (2521) . จิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สถิต วงศ์สุวรรณ . (2539) . การพัฒนาบุคลิกลักษณะ . กรุงเทพฯ : รวมสาส์น.
- สมมาตร วงษ์วันทนี . (2544) . ความสามารถในการพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมจัดการปัญหาต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองและความรู้สึกแปลกแยกของบัณฑิตว่างงาน. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์กร) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ . ถ่ายเอกสาร
- สายใจ อาจองค์ . (2545) . การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับบุคลิกลักษณะการเข้าสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 3. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(วิจัยและวัดผลการศึกษา)กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- สุเทพ สันติวรานนท์ . (2532) . รายงานการวิจัยเรื่องสภาพความวิตกกังวลของนักเรียน . ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

- สุนทร ธนาชนะ . (2516) . **การศึกษาเพื่อนที่เด็กชิงชัง (Rejectee) และผลของการให้คำปรึกษา (Counseling) ที่มีต่อการปรับตัวของเด็กเหล่านั้น**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อังสนา เปตะนันท์ . (2536) . **การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนวัดบางโพธิ์มาวาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีพฤติกรรมสุดโต่ง**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ . (2544) . **สร้าง EQ ให้ลูกคุณ**. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว

B. Suwannapet . **Dictionary of Psychology** . Bangkok : S & K Books

Norman E. Gronlund . (1959) . **Sociometry in the classroom**. New York : Happer & Brother

Portnoy , Edmund H. (1989) . **The Relationship of Psychological type to the Sociometric Choices of junior high students in voted in a leadership camp**. U.S.A.

Raymond B. Cattell and Rutherford B. Porter_ . (1975) . **Handbook for the Children's Personality Questionnaire (CPQ)** . U.S.A.

Virabhan Buathong . (1960) . **A Sociometric Study of Adolescents In the teacher training Schools in Bangkok and Thanburi**. Bangkok : master thesis , M.A. Ed. (Development Psychology). Bangkok : Graduate The College of Education in Collaboration with the International Institute for Child Study. Photocopied.

ภาคผนวก ก
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติอย่างละเอียด

ผู้วิจัยขอเพิ่มเติมผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตสูง , ปานกลางและต่ำ
 - 1.1 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตสูง
 - 1.2 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตปานกลาง
 - 1.3 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตต่ำ
2. ผลการเปรียบเทียบรายคู่คะแนนบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตต่างกันด้วยวิธีของ tukey
 - 2.1 ผลการเปรียบเทียบรายคู่คะแนนบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิตต่างกันด้วยวิธีของ tukey
 - 2.2 ผลการเปรียบเทียบรายคู่คะแนนบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตต่างกันด้วยวิธีของ tukey
3. บุคลิกภาพของนักเรียนที่เป็นผู้โดดเดี่ยว
 - 3.1 บุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่เป็นผู้โดดเดี่ยว
 - 3.2 บุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่เป็นผู้โดดเดี่ยว

1. ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตสูง , ปานกลางและต่ำ

- 1.1 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตสูง

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตสูง (N = 429)

บุคลิกภาพด้านต่าง ๆ	$\bar{X}$	S.D.
A ไว้ตัว - ชอบสังคม	4.92	1.56
B สติปัญญต่ำ - สติปัญญาสูง	6.85	1.51
C อารมณ์ไม่มั่นคง - อารมณ์มั่นคง	6.18	2.10
D สงบเสถียร - ตื่นเต้นมากเกินไป	4.37	1.71
E ยอมอยู่ในอำนาจผู้อื่น - มีอำนาจเหนือผู้อื่น	3.81	1.45

ตาราง 12 (ต่อ)

บุคลิกภาพด้านต่าง ๆ	$\bar{X}$	S.D.
F เครื่องครัด - ทำตนตามสบาย	3.59	1.84
G เห็นแก่ได้ - มีธรรมะ	7.14	1.99
H ขลาดอาย - อายหาญ	5.27	1.71
I ใจแข็ง - ใจอ่อน	5.63	2.24
J ชอบกลุ่ม - ชอบโดดเดี่ยว	4.93	1.62
N ตรงไปตรงมา - เจ้าเล่ห์	2.99	2.17
O มั่นใจในตนเอง - ไม่มั่นใจในตนเอง	4.39	1.64
Q3 ไม่มีกฎเกณฑ์ - ควบคุมตนเอง	7.40	1.89
Q4 อารมณ์ผ่อนคลาย - อารมณ์ตึงเครียด	4.37	2.06

1.2 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมปานกลาง

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมปานกลาง (N = 447)

บุคลิกภาพด้านต่าง ๆ	$\bar{X}$	S.D.
A ไว้ตัว - ชอบสังคม	4.85	1.58
B สถิติปัญญต่ำ - สถิติปัญญาสูง	6.45	1.67
C อารมณ์ไม่มั่นคง - อารมณ์มั่นคง	5.98	2.17
D สงบเสถียร - ตื่นเต้นมากเกินไป	4.39	1.82
E ยอมอยู่ในอำนาจผู้อื่น - มีอำนาจเหนือผู้อื่น	3.79	1.40
F เครื่องครัด - ทำตนตามสบาย	3.74	1.79
G เห็นแก่ได้ - มีธรรมะ	7.12	1.95
H ขลาดอาย - อายหาญ	5.08	1.73
I ใจแข็ง - ใจอ่อน	5.53	2.32
J ชอบกลุ่ม - ชอบโดดเดี่ยว	4.96	1.63
N ตรงไปตรงมา - เจ้าเล่ห์	3.18	1.86
O มั่นใจในตนเอง - ไม่มั่นใจในตนเอง	4.09	1.52
Q3 ไม่มีกฎเกณฑ์ - ควบคุมตนเอง	7.25	1.93
Q4 อารมณ์ผ่อนคลาย - อารมณ์ตึงเครียด	4.38	2.05

1.3 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตต่ำ

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตต่ำ (N = 345)

บุคลิกภาพด้านต่าง ๆ	$\bar{X}$	S.D.
A ไว้ตัว - ชอบสังคม	4.77	1.56
B สติปัญญาต่ำ - สติปัญญาสูง	6.02	1.77
C อารมณ์ไม่มั่นคง - อารมณ์มั่นคง	5.44	2.21
D สงบเสถียร - ตื่นเต้นมากเกินไป	4.62	1.87
E ยอมอยู่ในอำนาจผู้อื่น - มีอำนาจเหนือผู้อื่น	3.92	1.47
F เกรงครัต - ทำตนตามสบาย	4.02	1.87
G เห็นแก่ได้ - มีธรรมะ	6.53	2.14
H ขลาดอาย - อายหาญ	4.96	1.83
I ใจแข็ง - ใจอ่อน	5.63	2.11
J ชอบกลุ่ม - ชอบโดดเดี่ยว	5.15	1.67
N ตรงไปตรงมา - เจ้าเล่ห์	3.36	1.64
O มั่นใจในตนเอง - ไม่มั่นใจในตนเอง	4.27	1.57
Q3 ไม่มีกฎเกณฑ์ - ควบคุมตนเอง	6.62	2.15
Q4 อารมณ์ผ่อนคลาย - อารมณ์ตึงเครียด	4.56	2.02

2. ผลการเปรียบเทียบรายคู่คะแนนบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิตต่างกันด้วยวิธีของ tukey

2.1 ผลการเปรียบเทียบรายคู่คะแนนบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิตต่างกันด้วยวิธีของ tukey

องค์ประกอบ B

ตาราง 15 เปรียบเทียบบุคลิกภาพสติปัญญาต่ำกว่า - สติปัญญาสูงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่างกันในรายชื่อที่พบความแตกต่าง

ระดับชั้น	ฐานะทางสังคมมิติ	— X	สูง 6.5437	กลาง 6.0651	ต่ำ 5.8605
ป. 3 - 4	สูง	6.5437	-	.4786*	.7332*
	กลาง	6.0651	-	-	.2547*
	ต่ำ	5.8605	-	-	-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

องค์ประกอบ C

ตาราง 16 เปรียบเทียบบุคลิกภาพอารมณ์ไม่มั่นคง - อารมณ์มั่นคงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่างกันในรายชื่อที่พบความแตกต่าง

ฐานะทางสังคมมิติ	— X	สูง 6.2670	กลาง 6.2558	ต่ำ 5.4771
สูง	6.2670	-	.0118	.7899**
กลาง	6.2558	-	-	.7787**
ต่ำ	5.4771	-	-	-

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

องค์ประกอบ D

ตาราง 17 เปรียบเทียบบุคลิกภาพอารมณ์สงบเสถียร - ดิ้นเด่นมากเกินไปของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่างกันในรายชื่อที่พบความแตกต่าง

ฐานะทางสังคมมิติ	— X	สูง 4.1262	กลาง 4.0047	ต่ำ 4.6078
สูง	4.1262	-	.1216	.4816*
กลาง	4.0047	-	-	.6032**
ต่ำ	4.6078	-	-	-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 05

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

องค์ประกอบ F

ตาราง 18 เปรียบเทียบบุคลิกภาพอารมณ์เคร่งครัด - ทำตนตามสบายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่างกันในรายชื่อที่พบความแตกต่าง

ฐานะทางสังคมมิติ	— X	สูง 3.5680	กลาง 3.8326	ต่ำ 4.1896
สูง	3.5680	-	.2646	.6216*
กลาง	3.8326	-	-	.3570
ต่ำ	4.1896	-	-	-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 05

องค์ประกอบ G

ตาราง 19 เปรียบเทียบบุคลิกภาพอารมณ์เห็นแก่ได้ - มีธรรมะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่างกันในรายชื่อที่พบความแตกต่าง

ฐานะทางสังคมมิติ	— X	สูง 7.4223	กลาง 7.4140	ต่ำ 6.7908
สูง	7.4223	-	.0083	.6315*
กลาง	7.4140	-	-	.6231*
ต่ำ	6.7908	-	-	-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 05

องค์ประกอบ N

ตาราง 20 เปรียบเทียบบุคลิกภาพตรงไปตรงมา - เจ้าเล่ห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่างกันในรายชื่อที่พบความแตกต่าง

ฐานะทางสังคมมิติ	— X	สูง 2.9953	กลาง 3.1834	ต่ำ 3.3623
สูง	2.9953	-	.1789	.3670*
กลาง	3.1834	-	-	.1881
ต่ำ	3.3623	-	-	-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 05

องค์ประกอบ Q3

ตาราง 22 เปรียบเทียบบุคลิกภาพไม่มีกฎเกณฑ์ - ความคุมตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่างกันในรายชื่อที่พบความแตกต่าง

ฐานะทางสังคมมิติ	$\bar{X}$	สูง	กลาง	ต่ำ
		7.5534	7.3256	6.6667
สูง	7.5534	-	.2278	.8867*
กลาง	7.3256	-	-	.6589*
ต่ำ	6.6667	-	-	-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 05

2.2 ผลการเปรียบเทียบรายคู่คะแนนบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่างกันด้วยวิธีของ tukey

องค์ประกอบ B

ตาราง 22 เปรียบเทียบบุคลิกภาพสติปัญญาต่ำกว่า - สติปัญญาสูงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่างกันรายชื่อที่พบความแตกต่าง

ระดับชั้น	ฐานะทางสังคมมิติ	$\bar{X}$	สูง	กลาง	ต่ำ
			7.1435	6.8147	6.1927
ป. 5 - 6	สูง	7.1434	-	.3588	.9508*
	กลาง	6.8147	-	-	.6219*
	ต่ำ	6.1927	-	-	-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

องค์ประกอบ C

ตาราง 23 เปรียบเทียบบุคลิกภาพอารมณ์ไม่มั่นคง - อารมณ์มั่นคงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่างกันในรายชื่อที่พบความแตกต่าง

ฐานะทางสังคมมิติ	$\bar{X}$	สูง	กลาง	ต่ำ
		6.1031	5.7241	5.4167
สูง	6.1031	-	.3288	.9508**
กลาง	5.7241	-	-	.6219
ต่ำ	5.4167	-	-	-

**มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

องค์ประกอบ G

ตาราง 24 เปรียบเทียบบุคลิกภาพอารมณ์เห็นแก่ได้ - มีธรรมะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่างกันในรายชื่อที่พบความแตกต่าง

ฐานะทางสังคมมิติ	$\bar{X}$	สูง	กลาง	ต่ำ
		6.3229	6.8534	6.3229
สูง	6.8834	-	.0299	.5605*
กลาง	6.8534	-	-	.5305*
ต่ำ	6.3229	-	-	-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 05

องค์ประกอบ Q3

ตาราง 25 เปรียบเทียบบุคลิกภาพไม่มีกฎเกณฑ์ - ควบคุมตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่มีฐานะทางสังคมมิติต่างกันในรายชื่อที่พบความแตกต่าง

ฐานะทางสังคมมิติ	$\bar{X}$	สูง	กลาง	ต่ำ
		7.2691	7.1897	6.5885
สูง	7.2691	-	.0940	.6805*
กลาง	7.1897	-	-	.6011*
ต่ำ	6.5885	-	-	-

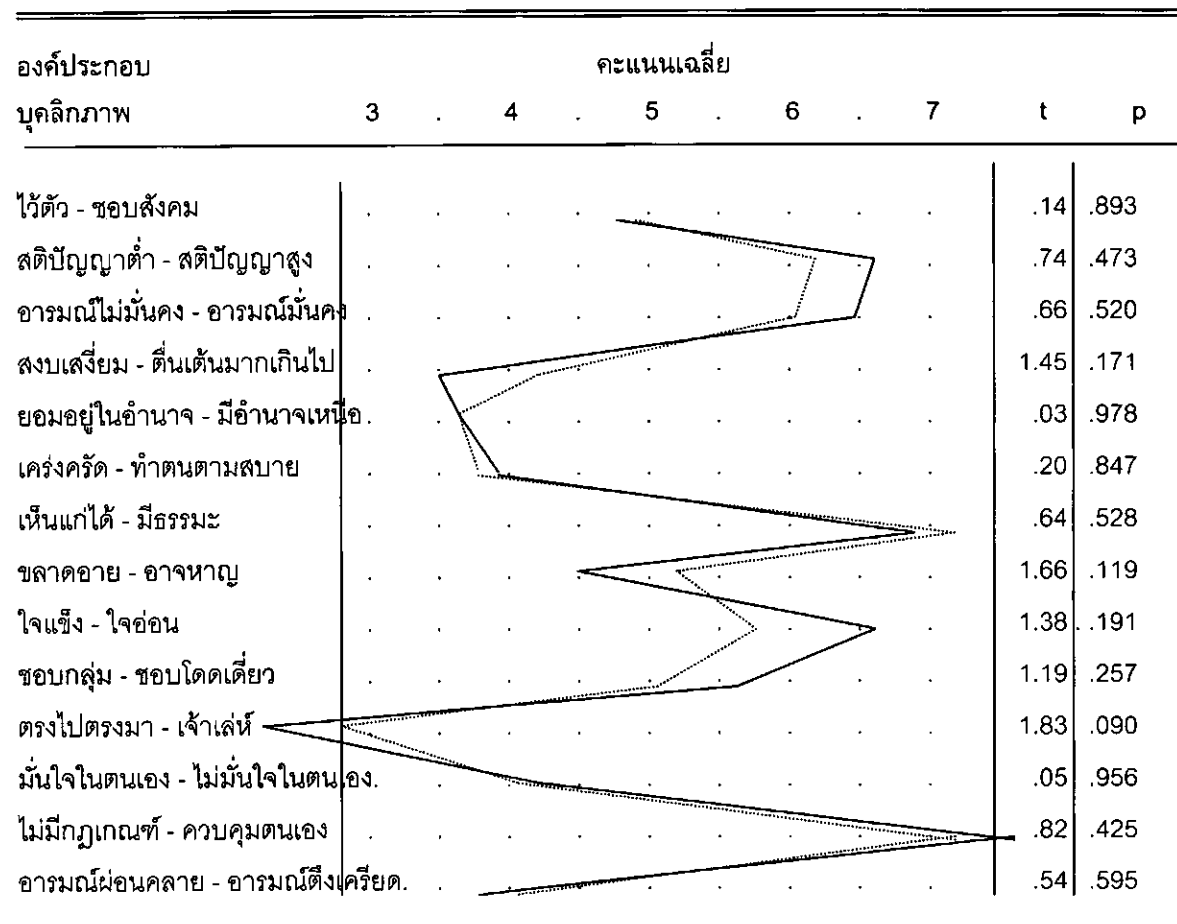
* มีนัยสำคัญที่ระดับ 05

3. บุคลิกภาพของนักเรียนที่เป็นผู้โดดเดี่ยว

3.1 บุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่เป็นผู้โดดเดี่ยว

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่เป็นผู้โดดเดี่ยว (N = 14)

บุคลิกภาพด้านต่าง ๆ	$\bar{X}$	S.D.
A ไว้วางใจ - ขอบสังคม	4.85	1.35
B สถิติปัญญาต่ำ - สถิติปัญญาสูง	6.57	1.99
C อารมณ์ไม่มั่นคง - อารมณ์มั่นคง	6.50	2.47
D สงบเสถียร - ตื่นเต้นมากเกินไป	3.50	1.79
E ยอมอยู่ในอำนาจผู้อื่น - มีอำนาจเหนือผู้อื่น	3.64	1.60
F เคร่งครัด - ทำตนตามสบาย	3.93	1.77
G เห็นแก่ได้ - มีธรรมะ	6.93	1.82
H ขลาดอาย - อ้าหาญ	4.50	1.61
I ใจแข็ง - ใจอ่อน	6.64	2.13
J ชอบกลุ่ม - ชอบโดดเดี่ยว	5.09	1.59
N ตรงไปตรงมา - เจ้าเล่ห์	2.00	1.84
O มั่นใจในตนเอง - ไม่มั่นใจในตนเอง	4.14	2.14
Q3 ไม่มีกฎเกณฑ์ - ควบคุมตนเอง	7.64	1.82
Q4 อารมณ์ผ่อนคลาย - อารมณ์ตึงเครียด	3.79	2.04

แสดงคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่เป็นผู้โดดเดี่ยว

แสดงคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพตามเกณฑ์เปรียบเทียบ

ภาพประกอบ 12 บุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ที่มีฐานะทางสังคมมิต่ำ (N = 14) เปรียบเทียบกับเกณฑ์ (N = 588)

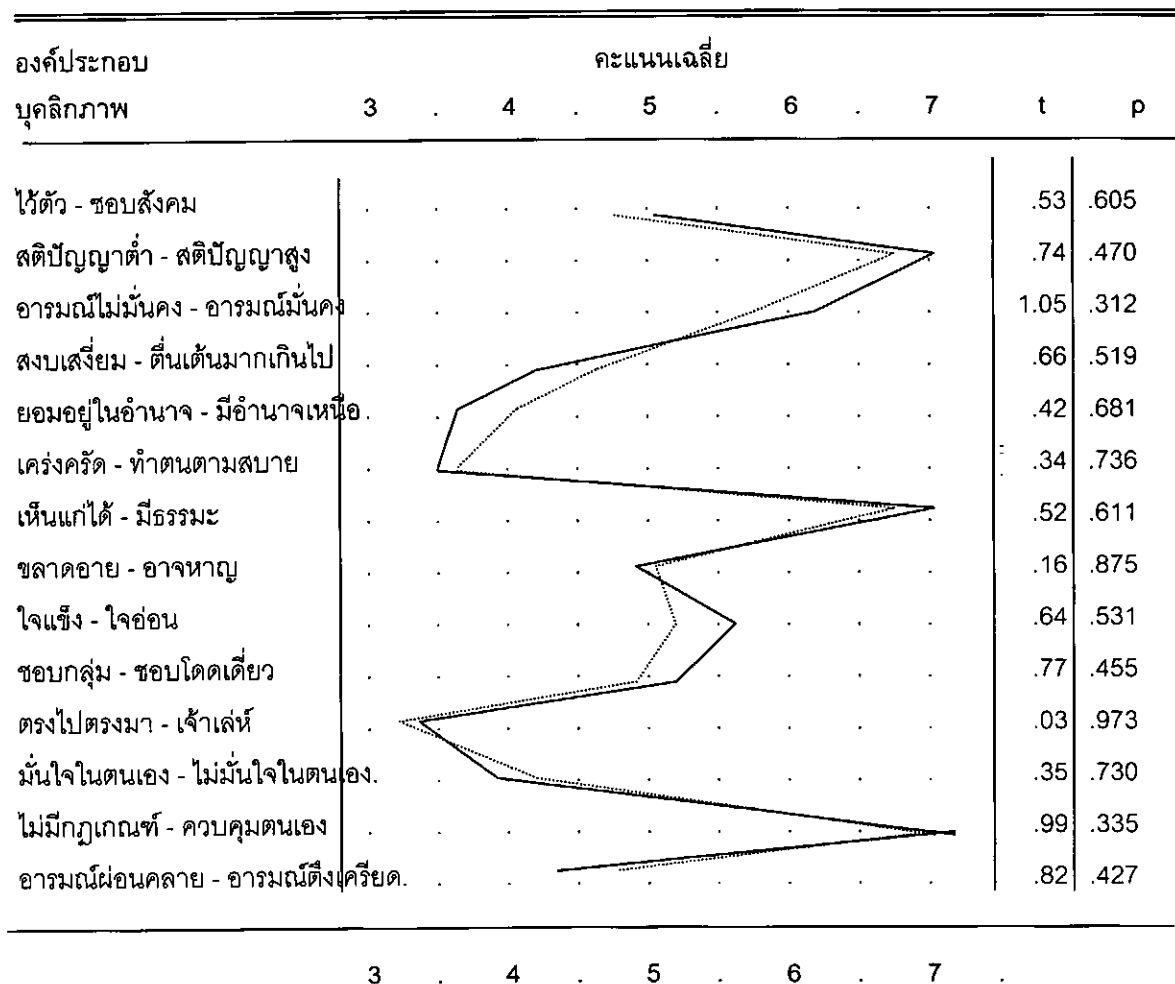
3.2 บุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่เป็นผู้โดดเดี่ยว

ตาราง 27 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่เป็นผู้โดดเดี่ยว (N = 15)

บุคลิกภาพด้านต่าง ๆ	$\bar{X}$	S.D.
A ไว้ตัว - ขอบสังคม	5.00	1.41
B สติปัญญาต่ำ - สติปัญญาสูง	7.00	1.31
C อารมณ์ไม่มั่นคง - อารมณ์มั่นคง	6.33	2.05
D สงบเสงี่ยม - ตื่นเต้นมากเกินไป	4.33	1.89

ตาราง 27 (ต่อ)

บุคลิกภาพด้านต่าง ๆ	$\bar{X}$	S.D.
E ยอมอยู่ในอำนาจผู้อื่น - มีอำนาจเหนือผู้อื่น	3.87	1.30
F เคร่งครัด - ทำตนตามสบาย	3.53	1.92
G เห็นแก่ได้ - มีธรรมะ	7.00	2.14
H ขลาดอาย - อายหาญ	4.93	1.79
I ใจแข็ง - ใจอ่อน	5.53	1.92
J ชอบกลุ่ม - ชอบโดดเดี่ยว	5.33	1.88
N ตรงไปตรงมา - เจ้าเล่ห์	3.40	1.68
O มั่นใจในตนเอง - ไม่มั่นใจในตนเอง	4.00	1.82
Q3 ไม่มีกฎเกณฑ์ - ควบคุมตนเอง	7.67	2.38
Q4 อารมณ์ผ่อนคลาย - อารมณ์ตึงเครียด	4.40	1.89

_____ แสดงคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่เป็นผู้โดดเดี่ยว

..... แสดงคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน

ภาพประกอบ 8 บุคลิกภาพของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่เป็นผู้โดดเดี่ยว (N = 15)
เปรียบเทียบกับเกณฑ์ (N = 662)

ภาคผนวก ข
แบบทดสอบบุคลิกภาพ CPQ FORM B
(Children's Personality Questionnaire FORM B)

แบบทดสอบบุคลิกภาพ CPQ FORM B (Children's Personality Questionnaire FORM B)

แบบทดสอบบุคลิกภาพที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบทดสอบ Children's Personality Questionnaire (CPQ) form B ซึ่งจัดทำโดย Raymond B. Cattell และคณะ ในปี ค.ศ. 1975 โดยมีแนวคิดมาจากทฤษฎี 16 PF ของ Raymond B. Cattell ใช้สำหรับวัดบุคลิกภาพของเด็กอายุ 8 - 12 ปี แบบทดสอบชุดนี้แบ่งเป็น 2 ฉบับ ในแต่ละฉบับประกอบไปด้วยข้อคำถาม 70 ข้อ โดยทั้ง 2 ฉบับนี้จะมีลักษณะขนานกัน ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วัดบุคลิกภาพเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติแบบต่าง ๆ ผู้ที่สนใจสามารถดูแบบวัดอย่างละเอียดและเกณฑ์การให้คะแนนได้ที่ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวบุณทริก เฉลิมโรจน์
วันเดือนปีเกิด	29 มิถุนายน พ.ศ. 2522
สถานที่เกิด	อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	29 ซ.ไพบูลย์นิมิตรสุข หมู่ 1 ถ.สุขุมวิท ต.เนินพระ อ.เมือง จ.ระยอง 21000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2537	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนระยองวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
พ.ศ. 2540	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนระยองวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
พ.ศ. 2544	การศึกษาระดับบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัย บูรพา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2547	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร